

AÕhebo Rotýýnyre

AÕhebo Rotýýnyre Jesuisi Erydýýna

Mahãdu

¹ Juhuu adee ratyyritinyreu, Teòfilo, relyyre ibutumy Jesuisi aõbo riwinyré, aõmybo bede rierynanyrémy.

² Deuxu Tyytybytyhy bede erydýýnamy taerydýýna woludu mahãdu rierynanyre. Tahe taerydýýna mahãdu-ò bede ywina riwahinyre. Iribi tahe Jesuisi ròösere biu-ò. Kia ibutumy juhuu adee relyyre.

³ Iribi itxeònihiký-ki rurureu, taerydýýna woludu mahãdu-ò rexityñnyre hãbu irudilemy. Tamyreñy rexideòsinyre sõwetxu-di rulemy ratximyhýmy. Inatyhy wa warybetyhy rare, tamyreñy rarybere. Rexityñnyre, tamyreñy rierynanyre Deuxu Iòlònámy. Txuõ txuõlemy iny inatxiwaitue txumy rierynanymy hýre.

⁴ Tiiboho-wana riroximy raremyhýu, Jesuisi tamyreñy rarybere: —Uritere Jerusalé-ribi ixitarasarenyõmy. Urile Deuxu Tyytybytyhy awo-ò kanakre xiery, Jerusalé-ribi boibenyeke. Deuxu rarybere Tatyytybytyhy kiditeònykremy. Tule juhuu Jesuisi kia rarybere.

⁵ Deuxu Tyytybytyhy aworený-ò kanalokre. Kia ratisebenaõ wesele rare, Deuxu Tyytybytyhy ratisebena. Iwese Joaõ juhuu bero-ki iny risebenyre wese, kia rare. Kia-txu tahe, iòhòmy roire.

6 Tahe, juhuu ibutumy wirotyrenyre, Jesuisi dee rýraxirenre: —Wanyrý, kai aõbo wiji iny Iòldreny bediwahinyleke inywadureny wesemy ixby ronykemy.

7 Tahe Jesuisi dirawyonyde: —Waha-ki ywisdýnatxu doimyhýde. Tiile rierymyhýre. Kai aõkõhyykre.

8 Tahe Deuxu Tyytybytyhy aworeny-ò kanalokreu, rurunatyhy arayky-ò bitabenye. Kia tahe warubu-ribi waixixanamy belyykre ibutumy Jerusalë hãwã mahãdu-ò, Judeia hãwã bede mahãdu-ò, Samaria hãwã bede mahãdu-ò, iribi tahe ibutumy bedekonana bede iny-ò.

9 Tarybe rahudi tahe Jesuisi ixihyy rexidymy raòwonyre biu-txi. Iõre biuwetyky-txi. Tiiboho rarirenre bede-ribi idi reteherenre.

10 Idi retehemyhý iòtududýtyhymy. Inatxi hãbumy ityy uramy aõwesele rýimy reamyhýre hãbu mahãduko-txi.

11 Tahe tiiboho raryberenre: —Hãbu, Kalileia bede mahãdu, itxereõmahãbenye. Jesuisi ka ramyramyhýre biu-ò, Deuxu sý-ò. Iwese rarawesele ka ixby kòdòòsekre.

12 Jesuisi erydýyna mahãdu ratximyhýrenre Oliveira òwòrurat y hãwälö-ki. Tahe dòòsedenye Jerusalë hãwã-ò. Jerusalë rehe iribi doide sohoji urihixina rehemy rimyôlemey.

13 Tahe wii rotyrenre rorukure ixitòedýmy hetoratyawo-ki. Kahekani-di rirana rarekre tai rýimyhýrenre: Pedro, Joaõ, Txiau, Andre, Filipi, Tome, Bartolomeu, Mateu, ijõ Txiau (tii Afeu riore rare), Simaõ Zelôte, Judasi (ijõ Txiau iwitxira, kia riore rare).

14 Ijõ iny tule tai ronymyhõ, Jesuisise, hãwyy ijõ ronymyhõ, Jesuisi seriore mahãdu tule rorukumyhõrenyre. Ibutumy rexítõnemyhõrenyre wiwese wiweselemy rõhõtinymyhõrenyre.

15-16 Ijõ txubiòwamy 120 inymy wii ributunyre ixybyle. Tahe Pedro rÿire kiamy tamyreny rarybere: —Waityhydÿdu seriore mahãdu, iwese Judasi aõhebo rotýnyre wesemy Davi tyritinamy roimyhõre. Kiamy wahe: —Jesuisi taõluduboho-ò ròhõnyreu, Judasi tiiboho riwiõhenanyre. Iwese ka tyritina-ki roire wesele, inatyhomy ibutumy rotýnyre.

17 Judasi inybohoõmy raremyhõ. Tii nieruõ ritare Jesuisi òludu-ribi tamyreny ridyreki. Tahe kia nieru-di subutebedeõ riwyre.

18 Tahe idi Judasi rexibótôtaara. Idi tahe tasubute bedero-txi taratytihikÿle-ribi resere. Tahe iumy ruare iwona rejuxunyre.

19 Iribi ijyy heka ibutumy Jerusalẽ mahãdu-ò tuu ijyy rÿire. Tahe kia subutebede rininirenyre hälubu bederomy.

20 Iòlò Davi kia wese riritinyre tawiu-nattyriti-ki:

—Ixinamy iheto rÿike, inyõ taisõõmy.

Ijõ:

—Inywixiraõ teròwymy tai rarekre iaõmysÿdÿyna rimykremy.

21-22 Inyõ tahe teròwymy iaõmysÿdÿyna rimykremy. Tule rikimyrenyke Jesuisi ixixanamy ijyyduõ inywanahyy rybe ritýnynykemy. Inyõ Jesuisi sebedÿyna-di itxereduõ rikimyrenykre, inyõ tuu robire Jesuisi nonanamy tule rikimyrenyke.

23 Tahe inatxi hãbumy ritarenyre: Jyje (Basaba inire) Justu iniòrysyna rare, ijõ hãbu tahe Matxia rare.

24 Iribi tahe rexítönyre: —Kiamy heka Deuxu dee raryberenyre:

Kai Wanynyrýreny, ibutumy inyrayky teeryte, Deuxu. Biteôsinyke tibo rikitarenykemy.

25 Tii ritýxinykre ixihyyymy ratximyhýre mahãdu. Judasi deròwymy rarekemy, Judasi dori iny-ribi ròhonyre taòrarunaòwydýynamy rare aõhõkýmy rotýnykemy. Tahe rare tiobo rareò.

26 Wyhy raheto lisina wesemy idi rehure. Kiamy heka riwinyre tibo ròtakemy. Matxia tahe iribi ròtare. Tii tahe ralore waòsohoji reurò ery-dýnaky-txi.

2

1 Pentecostemy ninadu lisina kia txumy txuu rýireu, ibutumy iny rorukurenyre tarynanakile.

2 Aõwesele biu-ribi wodýyõ nade yhynihikýwesele ibutumy heto-ò ralore tai rorukumyhýrenyrewo-ò.

3 Heòty helýyresi wesemy nade. Iny sohoji sohoji tyre resere.

4 Ibutumy iny tykymy heka Deuxu Tyytybytyhy ralòmy rýire. Ta raryberenyre iwitzira rybemy. Deuxu Tyytybytyhy tamy rybe riwahinyre wese tahe raryberenyre.

5 Deuxu dee òbitimy hãbu mahãdu noduõ rasýnymy raremyhý Jerusalë hãwã-ki. Judeu mahãduõ ihýre. Ibutumy bede bede hãwã hãwã-ribi nade.

6 Kia-ò roholareu, wii ributunyre ijomonomay. Tahe rexeryõhykyre aõmybo röhötinyrè tahe widi bede riòtiinyre iny sohoji sohoji tarybe tarybeòlemy roholareki.

7 Urile bede riòtiinytyhyrenyre. Tahe raryberenyre deysana-di:

—Betehebeny iny, kowa rybedu Kalileia bede ludu mahãdu ratxireri.

8 Timykibo iny ryberenymy rarybereri. Iny sohoji sohoji tarybeòle raholareri.

9-10 Kaheka inyboho bede bede ludu roire: Partia mahãdu, Media mahãdu, Elaõ mahãdu, tule ka bede ludu mahãdu: Mesopotamia, Judeia, Kapedosia, Ponto, Asia, Frigia, Panfilia, Egito, Libia Sireni-wana iòhore, Roma hawã luduõ tule kaki ihõre.

11 Timybo inyrybereny witxira witxira-ò iny roholarenyreri. Deuxu rybemy rarybereri ibutumy inyryberenymy. Ibutumy inyboho: Judeu, Judeuerydõýna ityhydõýdu, tule Kreta mahãdu, Arabia mahãdu, Deuxu aõmydõýnana wihikõ-ò roholarenyreri.

12 Tahe bede riòtiinyrenyre. Rieryõrenyre aõbo rare. Tahe widee rýýraxirenyre iny sohoji sohoji-ò aõbo raremy.

13 Ijõ tahe tawobinarybe rarybere:

—Tiiboho rururenyreri, itxõtemonamy riõreri.

14 Tahe Pedro rýire waõsohoji erydõýna-di, tahe tii rexidelenyre rarybekemy:

—Boholake inihe, ibutumy kaiboho, Judeia mahãdu, Jerusalë syludu-wana —kia bierybenykemy.

15 Inyõ rarybereri itxýtemonamy riõrerimy. Tahe inatyhymy aõkõ rare. Txuu ratí rariarerile heka rudiletyhyre.

16 Joel juhuu Deuxu rybeduõ rare. Tii narybede wjixumy. Tahe iwese tii rarybere wesele, wiji ratximyhýre. Tii rarybere:

17 –Kiamy Deuxu rarybere:

–Ikonanatxuu watyytybytyhyhyký aditeònykre ibutumy inydee. Ariõrereny, hääwy hääbu-wana, warybe riernynanykre. Weryrybò tahe matuari-wana rarasintyhykre.

18 Ibutumy wadeòdu-ò, lerý, hääbu, ibutuwo-ò Deuxu Tyytybytyhy kanalokre. Tuu raryberenykre, ritýnynyrenykre.

19 Aõ týmyra ariteòsinykre biu-ki, bede-ki. Hälubu, heóty, worona-wana röhönykre.

20 Txuu heka ilybyhykýlemy relekre. Ahädu isòhòkýlemy relekre. Iribi tahe Inynyrýtxu-ò rehemynykre. Kia txu awimy roikre. Inynyrý kòdòhönykre.

21 Kia bedeu, inyõ Inynyrýnimy rexítøenykeki, tii jiarý aritakre iòraru-ribi. Kia Deuxu rybe rare.

22 Judeu mahädu, Israeli mahädu, boholabenyke warybe-ò: Deuxu sôwemy aõna aõna witxira witxira-di, bedeòby-di riwahinyre. Inatyhymy Jesuisi Nazare hääwã ludu mahäduõ riteòsinyre. Inatyhymy rare. Kaiboho heka teerytenyte.

23 Kaiboho Jesuisi temyteu, Deuxu juhuu rimykremy rierymyhýre. Rexierymy röhötinyre kawesemy bede roimy rarekre. Kaiboho

Jesuisi terubunytenyte. Kaiboho itxeò nihiký-ki tetamadýñytenyte hãbubina debòreny-di.

24 Tahe Deuxu ritare rubu-ribi riixixadýñyre. Wabede Deuxu ribòhonyre. Iribi Jesuisi riòlòdýñyre. Rubu heto tii rimyôtyhy.

25 Davi juhuu rarybere iwese Jesuisi rarybekremy:

—Wanyrý wawana ratxireri, brebu-di watxiõkre. Tii riwawiòhenanymyhyre. Tai wawo deysana-di ritýxinyemyhyre.

26 Wadòròtò wowydyna tamy rewahinymyhyre. Reeryre ibutumy rubuhetowo-ki awityhymy wãhãré, iribi dori aròhonykre.

27 Kai watyytyby teriõte rubuheto-ki. Jiarý ariore òbitityhy rare, tai waumyde rasunyôtyhy.

28 Kai tiwaeryte ibutumy umytýmyra aõmydýñana awana aratxikreu, deysana-di týximy bi-wasýnykre.

[Kia ibutumy Jesuisi rarybekremy Davi rarybere.]

29 Pedro ijõ rarybemyhyre: —Tahe kiamy heka mohõtinybenyke, Waseriõreboho. Davi heka aõ iximy aõkõ rarybereri. Tii tahe hãloowo-ò roire. Itityby heka kakile iny-wana ihýre.

30 Tahe Davi Inynyrrý deròwymy rybeduõ raremyhy. Deuxu inatyhyna rybe-di Davi-ò narybede. Kia tahe: Iriore rioreõ bede dinodumy kodonykremy taiòlò ryna-ki. Kia iòlò Davi rieryre.

31 Davi tahe Kristu ixixanamy juhuu narybede. Kristu umy dori rubu-ki rariõhyre. Iumyde rarònyõre.

32 Jesuisi Kristu, Deuxu riixixanyre. Ibutumy iny-boho tuu robirenyre.

³³ Jesuisi ronymyhýre Deuxu rurunawe-ribi. Iwese rarybere wese Deuxu Tatyytybytyhy tamy diteònnyde. Tii adee diwyde. Kiamy tahe wiji tabitenyteri, taholatenyteri.

³⁴ Davi raòwonyõre biu-ò. Tahe kiamy rarybere: Deuxu rarybere Inynyry-ò:
—Bodonyke katxi warurunawe-ribi.

³⁵ Aòludu awarawo-ki arisñnykre. Aòludu-di are-hukre.

Kiamy tahe Deuxu Jesuisi-ò rarybere.

³⁶ Boholake judeu mahãdu. Kaa inatyhy hyy rare. Itxeònihiký-ki Jesuisi terubunytenyte. Deuxu tahe Jesuisi ritidire ibutu-ò wedumy, ibutu-ò Kristumy, aõma, Deuxu deòdýña.

³⁷ Tahe Pedro rybe-ki urile rôhõtinyrenyre. Tai tahe Pedro-ò ijõ erydýña-ò rýýraxirenyre:
—Waserioreboho, aõhebo rokotýýnyrenykre.

³⁸ Tahe Pedro dirawyònyde: —Bòòsebenyke aòrarurený-ribi ixyby Deuxu-ò. Idi tahe Jesuisini-di maratysebekemy aòraru ritakemy. Tai bimykre Deuxu Tyytybytyhy wahidýña wesemy awo-ki rarekremy.

³⁹ Kristu juhuu rarybere:

—Ibutumy heka Deuxu Tyytybytyhy bimybenykre, ariore rimykre, iny hãwã witxira ludu rimyke. Ibutumy Deuxu dee wimy tahe rimykre.

⁴⁰ Pedro relyymy raremyhý. Tamyreng rarybere tarasamy roikemy:

—Iny bina binahaký-ribi bexitabenkyre.

⁴¹ Kia rityhynyré heka tahe ratisebedumy roiremyhý. Ralore kiatxuu 3000 iny iòhòmy Jesuisi tyhydýñdu mahãdu-ò.

42 Tahe Jesuisi erydýýna mahãdu riery-nanymyhyre, wii ributunymy roiremyhy, paõ rioroororenyre wideereny: rexitðenymy roiremyhy.

43 Iny sohoji sohoji bede riòtiinymy rabrebumy hitxinymyhyre. Jesuisi erydýýna mahãdu bedeòby sôwemy riwinymyhyre. Aõna aõna wiwihiikýmy riwinymyhyre.

44 Ibutumy rityhynymyhyre mahãdu, sôwemy wii riwiutyre. Ibutumy aõna aõna wimy riywinyre.

45 Taaõmydýýna, tasu-wana idi rohonyre. Wimy tahe ritxuatxuare. Ibutumy ityhydýýdu iaõkõ mahãdu dee riwahiriwahinyre. Inyõ aõna aõna rauhenykeki, tamy riwahinyre.

46 Deuxu dohodýýna heto-ki txuõ txuõlemy wii ributunyre. Tahe tota hetomy paõ riyreriyrenyre. Riroxirenyre ibutumy teysarenymy wii wese rôhôtinyrenyre.

47 Tuu reàlìrenyre Deuxumy. Ibutumy iny hâwâhâký mahãdu awimy tai raharenyre. Deuxu rimyre txuõ txuõ lemy ralore mahãdu kia ritakemy.

3

1 Pedro, Joaõ-wana rare Deuxu dohodýýna heto-ò rexitðenykemy, inataõ òra bedeu.

2 Deuxu dohodýýna heto ijò inyõ rininire, ijò ruxerahaký. Txuõ txuõlemy hâbu tibina ridyhyyhyymy iny tamy reamyhyre. Tamy iny ralòmyhykeò tamy nierumy rexitðenykemy. Tii tuu hyy uladumy reareu ihyy itibinare.

3 Pedroboho rirònyrenyre, hâbu tibina tuurenry robire. Nierumy tahe tamyreny rexitðenyre.

- ⁴ Pedro juhu tamy retehere idi rarybere:
—Bedeteheke wadireny.
- ⁵ Tai hãbu retehemy ronyre, nieruõ iribi riwykemy rôhôtinyre.
- ⁶ Pedro rarybere:
—Aõ ijõkõre, womati týrýrýhýký ijõkõ, pratakõ. Tahe aõbo idi watxirerile ta adee ariwahinykre. Jesuisi Nazare hãwäludunimy adee ararybekremy idi mariakremy. Kia deytena adee ariwahinykre.
- ⁷ Pedro, hãbu debò rimymy ritamadýýnyre. Aõwesele iruru iti-ò ralore.
- ⁸ Hãbu rexiwatxinymy tahe, ririradýýnyre. Ihyy ralore dohodýýna heto-ò. Deuxu dee deysamy rexiwatxinymy ralore.
- ⁹ Ibutumy iny idi retehere rariarerimy, Deuxumy reàlärerimy.
- ¹⁰ Inyõ rarybere: —Tii ijò ruxerahaký-ki nierumy rexitõenymyhýremy, inyboho tii reeryrenyre. Tai tahe idi bede riòtiinyrerri timykibo aõna aõnamy rotýýnyramy.
- ¹¹ Hãbu ta Pedro, Joaõboho werora-ki xiery. Idi tahe ibutumy ributunyre Salomaõ heto ijò ahanawo-ò.
- ¹² Pedro kia robireu tahe, tamy rarybere:
—Judeu mahãdu, wadireny itxereõmy, bedeòtiidýýõmy. Jiarýboho inyruru-di aõkõ ka hãbu reteytenyrenyra, Deuxu rurudile wahe.
- ¹³ Abraõ, Ijai, Ijaõ kiaboho Deuxu heka hãbu riteytenyra. Tybyreny Deuxu kia heka riwinyra. Deuxu, Kristunimy riwowydynyre, rubu-ribi riix-ixanyraki. Kaiboho tahe Jesuisi Kristu tedytenyte

Pilato-ò. Pilato tii riteònykemy ratxireriu, kai-boho tamy rarybere: —Aõkõre, tii deòdýyõmy. Ijõ biteònyke. Tai tahe rubudýyduõ riteònyre.

¹⁴ Jesuisi òraru widýydu aõkõ rarehyymy raremyhý, ityhydýydu ihýre, òbiti widýydu ihýre. Kaiboho tii tetxiönytenye, tewahinytenye.

¹⁵ Umytuedeõna wahidýydu tii rare. Kaiboho tahe terubunyte. Deuxu tahe tii riixixanyre rubu-ribi. Inyboho ierydu, iitxeredu ratximyhýrenyre.

¹⁶ Rityhynyrekile hãbu tibina reytemyhýre. Kia hãbu teerytenye. Jesuisini tyhyna kia riwinyre. Hãbu ibuturu-ò reytera, tai òbitimy raramy ratximyhýre.

¹⁷ Jiarý reeryre kaiboho teeryõte aõbo tewinytemy. Tule adinodu rierykõlemy kia riwinyre.

¹⁸ Tahe Deuxu tarybe riwahinyre ihetxiu rybedu mahãdu-ò kia wahe tii rarybere Jesuisi rurukremy. Idi tahe irybe uludumy Jesuisi rurure. Iwese Deuxu rarybere wesemy heka irybe uludumy ròhonyre.

¹⁹ Kaiboho ixi-txi õhõti reakemy Deuxu-ò biòsekemy. Tai tahe aõraru aribi tii ritakre. Inynyrý adeereny kiditeònyke aõwihihýmy Deuxu-ribi, biu-ribi.

²⁰ Jesuisi Kristu wijityhyle kanaõkre. Aõna aõna juhu rýmy rareke rexihudi, tahe kanakre.

²¹ Tii biukile rarekre wiji. Ijõ bede týmyra wihihýkre iòhõmy rahudi tahe kanakre. Kia bededýynanau tahe rarybere ihetxiu rybedu mahãdu.

²² Tahe Moisesi ijõmy rarybere: —Deuxu

rybeduõ kedelekre asõ, aijoi-ribi tii rarekre. Iwese Deuxu riwatare wese rybeduõmy ararekremy, iwesele tii Inynyrõ kiditakre. Tamy boholabenykre irybe aõmybo kanarybekremy.

²³ Kia, Deuxu rybedu rybe-ò inyõ roholakõkre-wana, Deuxu tii kanahukre. Kia Moisesi rybe rare, Pedro rarybere.

²⁴ Deuxu rybedu sôwemy kia bededýñanamy rarybere. Samueli juhuu rarybere. Idi sôwemy ijõ kiamy rarybere. Ihyymy ta wiji kabededýñana roimyhŷre.

²⁵ Kaiboho Deuxu ihetxiu rybedu roire atximahâtenyteri Deuxu juhuu rarybere Abraõ-ò. Ariore-ribi iny sôwemy ruaruakre. Kia ibutumy ariore hâwâ hâwâ-ki rasýnykre. Kia iny-ribi inyõ ròhonykre ibutumy iny wiòhedýñdumy rarekre.

²⁶ Deuxu tariore Jesuisi adeereny riteònyre aòraru-ribi arahitzinykemy, arawiòhenanykemy. Kia tahe Pedro tamyreny rarybere.

4

¹ Pedrobaho tamyreny rarybereu, tamyreny rehemynyre Deuxu heto dohodýña mahâduõ, ijõ tahe kia heto itxeredu dinoduõ, ijõ, saduseu mahâduõ. Inataõ iroi tamy rehemynyre.

² Pedro, Joaõ-wana iny-ò relyymy raremyhŷ: –Inyõ Jesuisimy rityhynykeki, tii tule rubu-ribi riixixanykre. Jesuisi dori riixixanyre. Tahe Jesuisi ixixanamy tiiboho relyymyhŷreki, kia hâbu mahâdu riykaranyrenyre.

³ Taita rimyre, Pedro, Joaõ-wana. Ròtena-ò ridyre. Wijile tahe tamy ixidee roholaõrenyra,

txiorotyhyreki. Biurasou tahe roholakremy riòlòdýnykre.

⁴ Iny sôwemy Deuxu rybe-ò kia txuu roholare. 5000 hâbumy, ijõ iny tule. Tiiboho Pedroboho-ò roholare. Tahe sôwemy rityhynyrenyre.

⁵ Itxu biòwamy tahe Jerusalê-ò rehemynyre dinodu mahâdu, matuari mahâdu, judeu bede ywina erydýña mahâdu. Kia ijo mahâdu ibutumy rehemynyre.

⁶ Anasi tule rehemynyre. Deuxu-ò xiwena wahidýdu mahâdu wedu tii ratximyhýre. Tule Kaifa ijõ, Joaõ ijõ, Alexýdre ijõre. Anasi sý mahâdu tule ijõre.

⁷ Tahe dinodu mahâduõ Pedroboho ritamadýnyre ibutu kia mahâdu koò. Tahe rityýraxinyre: —Aðrurudibo iny teteytedýýnymahâte. Monidibo kia tewinytenyte.

⁸ Ta Pedro tykymy heka Deuxu Tyytybytyhy ralore. Idi tamyreny rarybere: —Iny dinodu mahâdu, matuari mahâdu, adeereny ararybekre.

⁹ Hâbu tibina aõmydýñanamy tiwatýýraxinyte-wana, adeereny kiamy arirawonykre.

¹⁰ Jesuisi Kristu Nazare hâwã luduni-di kia rybe ruru-di rewinyrenyre. Kia tahe bierybenyke. Kai-boho dorikýhe Jesuisi itxeò nihiký-ò teukotenyte. Deuxu tahe riixixanyre rubu-ribi. Tai tahe ka hâbu reytemy rýimyhýre.

¹¹ Jesuisi manaõ wesemy ratxireri. Kia-di rehure heto widýýduõ. Wiji tahe heto idile rýimyhýre. Kaiboho Jesuisi-di tehute heto widýýdu mana-di rehure wese. Wiji tahe Jesuisi Deuxu heto dinodu rarekre.

¹² Tamy inyõ rityhynyõkeki, òraru-ribi ritaõtyhy. Ijõni aõkõ iny rityhynyke, Jesuisi nile iny rityhynymy rýikrele, òraru-ribi ritamy rýirakre.

¹³ Pedro, Joaõ-wana brebuõ-di kia rybe ritýnnyre. Tai iny bede riòtiinyrenyre, tiiboho dori tyriti erydu aõkõ roire. Urile Jesuisi-wana roiremyhý, kiale iny rieryrenyre.

¹⁴ Hãbumy inyboho robirenryra juhuu itibinamy. Tai tahe inyõ aõbinamy tamyreny rybedu aõkõ rare, hãbu tibina riteytenyrenyraki.

¹⁵ Tahe ibutumy iny dohodýýna heto wo-ribi riteònnyre. Tahe wimy rarybere:

¹⁶ —Aõhebo rokotýýnyrenykre kia hãbu-di. Inatyhymy tiiboho aõwiwhiký riwinyrenyre. Kia rikitxiõnyrenyõtyhy. Ibutumy Jerusalẽ hãwã mahãdu kia rieryre.

¹⁷ Tai kiamy rokotýýnykre. Tamy rakarybekre tiu Jesuisimy ixypy rybeõmykremy. Tai Jesuisimy rybe-di rikiixãwãdidýýnykemy. Inyõ-ò kiamy rarybeõtyhy. Kiawese raryberenyre rybe ywidýýdu mahãdu.

¹⁸ Idi tahe rarariòwyre Pedro Joaõ-wana tamyreny rarybere: —Jesuisi nimy rybeõmy, bibedeerynyõtyhy irybemy.

¹⁹ Tahe Pedro, Joaõ-wana tamyreny dirawyònnyde: —Aõbo awityhyre. Inyboho arybe arityhynykre aõbo ada Deuxu rybe aõbo arityhynykre.

²⁰ Aõbo jiarýboho rabirenryré, raholarenryré, kialemy araryberenykre. Inyõ riwarybebi-nanyõtyhy.

²¹ Idi ta ixityre tamyreny raryberenyre, rybedýýõkemy. Tahe riteònnyrenyre. Tamy

aõwidýõmy rýimyhý hãwã mahãdu dee ruberurenyreki. Hãwã mahãdu dori Deuxu reálàmyhýre hãbu riteytenyraki.

22 Kia hãbu dori 40 beòra ratyremy tabeòra-di ratximyhýre riteytenyrau.

23 Pedroboho rexitamy roirenyre, ityhydýýdu seriore òrysymy roirenyre. Tahe tiiboho tamyreny relyyrenyre iwese dohodýýna heto wedu matuari mahãdu-wana tamy rarybere wesemy.

24 Tahe wiwese wesele röhõtinyreri wese, Deuxu-ò rexitðenyrenyre: —Kai, Waha, inyIòlöreny atximahâte.

25 Kai, ibutuwidýýdu tarybete: Davi, intybyreny-di tarybete Atyytybytyhy tamy ritýnynyre, iwese tii rarybekemy. Davi eòdumy raremyhý. Irybe tyyriti-ki roimyhýre kiamy:

—Judeukõdu mahãdu raykarananyreri. Kia awimy aõkõ ihýre. Waijoi aõ òbitinadibo aõkõ röhõtinyreri.

26 Dinodu mahãdu wiributunyre Deuxuòludumy rýikremy. Tule Kristu, kia Deuxu deòdýýna òludumy rýikremy.

27 Arybe-ki, Waha, kia ritidýýna roire. Tule Waha, inatyhy rare. Ka hãwã-ki, Herodi, Poncio Pilato, Judeu mahãdu, Judeukõdu mahãdu, kia ibutumy ributunyre ariore Jesuisi òludu rýirakremy.

28 Tiiboho riwinyre iwese kai tarybete wese, Waha, kia aõmydýýnanamy rýirakremy.

29 Kai, Waha, teeryte iwese tiiboho raryberemy, aõma, rybeõmykemy. Tahe eòdu biwiòhenanykre arybe-di ihãrele rarybekemy brebuõ-di.

30 Biwiòhenanykre, Waha, eòdu mahãdu, webinadu mahãdu riteytenykemy. Tule aõna aõna wiwi-

hiký riwinykremy, Jesuisi, Ariòreni òraru-ki kia riwinykremy.

³¹ Tahe ixitòedýýna rexihureu, heto ramytatamy. Deuxu Tyytybytyhy ibutumy iny tykymy ralore. Tai tahe Deuxu rybe rarybemyhýre. Brebumy aõkõ tiiboho relyymyhýrenyre.

³² Ityhydýýdu mahädu iaõna aõna-di wii ri-wiòhenanyre. Inyõ rarybeõhyryra: —Kaa wahõrõ sohojile rare. Ibutu aõna ibutu hõrõmy rýimy raremyhý.

³³ Deuxu Jesuisi erydýýna mahädu riwiòhenanytyhyre irybemy relyyrenyre, kia Jesuisi rubu-ribi ixixana rybemy. Deuxu teysanta tamy riwahinyre tule iny sôwemy iluurenyre.

³⁴⁻³⁵ Tai tahe ityhydýýdu mahädu aõna aõnamy rasiranyõhyrya. Ityhydýýduõ ityhymy rýirakeki, taheto, tasubede rohonyre tahe nieru Jesuisi erydýýna mahädu-ò diwyde. Idi tahe tii ritxuatxuamty riwahinyre ibutu-ò timybo iny sohoji sohoji tuu rurumy rýiramy.

³⁶⁻³⁷ Jyje tule kiawesele riwinyre. Tasubedeõ-di rohonyre, idi iòwy nieru diwyde Jesuisi erydýýna mahädu-ò. Jesuisi erydýýna mahädu Jyje rininire, Banabemy. Kiani inyrybe-ò riwiurònanyre, rybe-di wiòhedýýdu kiani rare. Tii Levi mahäduõ rare, Xibri bedebutesýdu tii raremyhý.

5

¹ Idi tahe tule ijõ hãbu, Anania ninadu, tahãwyy Safira-wana tasubederenyõ-di rohonyrenyre.

² Iòwy tahe txuralemy diwyde Jesuisi erydýýna mahädu-ò tasubede òwyreny ibutumy risýnyrenyreri.

3 Tahe Pedro tamy rarybere: —Aõhererekibo Satanasi-ò taholamy araykywo-ki atxiteri Deuxu Tytybytyhy-ò taruiteri. Aõhererekibo iòwyjura-di atxiteri.

4 Juhuu asubede tahonyõteu, ahõrõ rare. Aõhe, inatyhy? Inyõ adee rarybeõre idi bohonykemy. Idi tahonyteu, tahe, nieru ahõrõ rare, aõhe inatyhy. Aõhererekibo aõbinahãkýmy tahõtinyteri. Hâbu-ò aõkõ heka taruiteri Deuxu dee.

5 Kia-ò Anania roholareu, rurulemy resere. Tai ibutumy iny ruberutyhyre.

6 Weryrybò tahe iumy rihetynyre. Tahe ritamadýñymy riwyre rihâloonykremy.

7 Inataõ òra bededýñanamy reare tahe Safira, Anania hâwyy rehemynyre. Aõ heka rieryõhyyre tahãbu rubuna rieryõhyyre.

8 Pedro tamy rýýraxire: —Tiwesemybo asu teòwynyta —ahãbu rarybere wesele aõbo. Tahe tii dirawyònyde: —Kohe, iwesele rakòwonyre.

9 Ixityre Pedro rarybere: —Aõhererekibo ahãbu-wana kai taruiteri. Tii teurihite aõbo riwinykeò. Beteheke, weryrybò ahãbu loodýý-ribi rehemynyreri. Tule tii aradykre rubumy.

10 Tule tii aõwesele rurulemy resere. Weryrybò mahãdu ralore. Tai riwyre ritoonykre tahãbu biremy roikremy.

11 Tai tahe ibutumy ityhydýýdu mahãdu ruberure. Ibutumy kia-ò roholareu, tule ruberumyhýre.

12 Jesuisi erydýýna mahãdu sõwemy wowydyna aõmydýýnana riwinyrenyre. Tule deytenawi-wihikýtyhy sõwemy riwinyrenyre. Ityhydýýdu

mahãdu wii ributunymyhyre Deuxu dohodýyna heto ube-ò. Salomaõ ubetyhy inire.

13 Kaa hawã mahãdu dori sõwemy ruberumyhyre Jesuisi erydýyna mahãdu-ò wiutàdà lau. Tamyrabutuõhyyre ijomony. Ihârele tahe ijõ rityhynymyhyre, ityhydýdu mahãdumy ralokemy. Aõbinatyhymy heka inyõ ityhydýdu mahãdu dee raryberenyõhyyre.

14 Ityhydýdu mahãdu rasõwerenymyhyre. Hâbu, hawyy tule ralõmyhyre Inynyrytýhy-ò.

15 Webinadu mahãdu iny ridymyhyre ryò, hawã hawã-ribi. Tai Pedro nonana-ki riraõmy roimyhý byretyre-ki, herina tyre-ki. Pedro ubòrò webinadu-txi reakemy tai riteytenykemy rexinohõtinyre.

16 Ibutumy Jerusalë-ribi iòhòmy rŷira mahãdu nade webinadu-di, tule iny tyytybybina-di didyde. Tai tahe ibutumy reytere.

17 Xiwenawidýdu wedu mahãdu, Jesuisi erydýyna mahãdu-ò rexinaanymyhyre. Tule kiawedu eryna mahãdu riwiõhenanyre. Saduseu imahãdu ni rare.

18-20 Tai tahe xiwe wedu mahãdu, Jesuisi erydýyna mahãdu rimyrenyre idi rehurenyre hawã ròtenawo-ki. Rumy tahe Inynyry ÿjuõ riraynyre ijõ, tahe ridyre ahana-ò. Tamyreñy rarybere: — Boibenyke Deuxu àlana heto-ò. Bexideòsinybenyke iny sõweheký-ò. Tamyreñy bitýnynybenyke timybo Jesuisi umytýmyra inydee riwahinymyhyre.

21 Iwese ÿju rarybere wese, txuu ratýnyreu, dohodýna heto-ò ralomyhyre. Tai rierynarenymyhyre. Tahe xiwena mahãdu wedu dehemynyde, tii-wana ratximyhý-wana.

Israeli nohõti juradýýdu mahãdu ributudýýnyre. Ibutumy judeu mahãdu, matuari mahãdu bedeerytyhy mahãduõ rare. Tahe soldado itxeredu-ò riteònnyre ròtena-ò iòrysyrenymy.

22-23 Tahe roirenyre. Ròtena-ki tai rahaõre. Ròösere tamy relyyre: —Ròtena-ò rehemynyra. Txìotòbòhòkýlemy rýire. Tahe reraynyreu, aõho aõkõ rare.

24 Dohodýýna wedu xiwena wedu-wana kia roholareu, tiiboho rexiveryrenyõhyre aõbo riwinyrenykemy, aõhebo rotýýnyrenykremy.

25 Iwesemy rõhõtinyrerikõnalemy, inyõ dehemynyde. Tai rarybere: —Ròtena-ki tetidite mahãduõ, dohodýýna heto-ki ratxireri. Iny kowa ritohonyreri.

26 Tai tahe soldado dinodu, soldado itxeredu-wana riòryre ta didydenyde ywilemy. Tamy heka aõhe risýnyõhyre mana huna-di tamyreny kedehukemy heka soldado rõhõtinyre.

27-28 Tahe dehemynyde ritamadýýnyre inysõwe weduko-txi. Tahe wedutyhy rybe ritelenyre: —Jiarýboho heka juhu adeereny rarybere uritere Jesuisi nimy bede erydýýrenykõmykremy. Ihärele tahe tuu tebedeerynytenya ibutumy Jerusalë hâwã iny-ò. Ibutu-ò aeryna-di tariate. Wamy tarybetenyteri jiarýboho Jesuisi rerubunyrenyramy.

29 Tahe Pedro taijoi-wana rarybere: —Iwese Deuxu wadeereny rarybere wese, arityhynyrenykre. Hâbuõ iwitxiramy wadeereny rarybekiki, tiu arityhynyõtyhy.

30 Kaiboho inatyhymy Jesuisi terubunytenyte. Òwòru nihiký itxeò-ò tetamadýýnytenyte. Inytyby Deuxu tahe rubu-ribi riixixadýýnyre.

31 Deuxu tarurunawe-ribi debò-di biu-ò rita-madýýnyre ibutu iòlòmy rarekemy, ibutu tarasadumy rarekemy. Tai ibutu Israeli ijoi mahãdu-ò òraru bedewona ixãwina riwahinykemy.

32 Inyboho heka kia aõmydýýnamy robimyhýrenyre, tai heka reerymahärenyre inatyhy raremy. Inyõ Deuxu rityhykeki, tii Tatyytybytyhy tamy kidiwahinyke. Tii tule kia aõmydýýnamy rarybemyhýre.

33 Xiwena wahidýýdu mahãdu wedu tamy ro-holarenyre, rakyarananyrenyre, irubudýýmy idi ratximyhý.

34 Tahe fariseu mahãduõ lamamy rýire. Õnosõna erydýýduõ tii ihýre. Ibutumy iny tii rijemehýre rityhynymyhýreki. Kamalie heka inire. Tahe tii rarybere: —Jesuisi erydýýna mahãdu-di biòlonyke urihimyò ahana-ò.

35 Idi tahe taijoi-ò rarybere: —Hãbu, Israeli mahãdu, bexiijebenyke kia hãbu-ò, aõhebo botýýnybenykre.

36 Kaiboho dori õhõtireny beabenyke Teudani-txi. Juhuu dori dinoduõmy tii raremyhý. Tii ixiòlòdýýnihikýmy iximy rarybere. Sõwemy heka iny tii-wana raremyhý tahe 400 hãbumy ihemy rare. Inyõ tahe rirubunyre rityhynymyhýre mahãdu tahe iribi raubýtýre. Tahe aõ heka rimyõhyre, ibutumy iõre.

37 Iwitxirau ijõ-txi õhõtireny rearényke. Judasi inire. Tii Kalileia mahãduõ rare. Iu bede dinodu iny-di rariareu tahe, tii rexìòlòdýýnyre. Sõwemy iny riheludunyre. Tii tule rurure. Taityhydýýdu mahãdu tule raubýtýre.

38 Tule wahe kahãbu mahãdu rare ixinamy

biteònyke. Hābu kia aõmydýñana dinodukeki, aõmy aõkõ relekre.

39 Deuxu tahe idinodukeki, tiu heka idi behuõtyhy. Deuxu òludu wesemy heka kai tesumahâte. Tai tahe Kamalie rybe-ò ibutumy rityhynyrenyre.

40 Didyde he Jesuisi erydýña. Rihetenyre. Idi tamyreny rarybere: —Rybeõmyke Jesuisi nimy. Tahe ixinamy riteònyre.

41 Tiiboho iribi rexitarenyre, reysatyhymy ratximyhý, Jesuisini òraru-ki dorikýhe tiiboho aõhõkýmy rotýñyrenyraki.

42 T xuõ txuõlemy Rybewihiký ritýnynomyhýrenyre dohodýña hetomy dori, heto hetomy tiiboho rarybehyymy rýimyhýre: —Jesuisi inatyhymy Kristu rare, Deuxu deòdýñamy nade.

6

1 Tahe ityhydýdu rasõwetyhynymy rýiramyhý. Iu ityhydýdu wytese mahâdu-ò rýsýna riwahinymyhýreu, grego rybedu rexinaanymyhýre rýsýna wahidýdu mahâdu dee. Judeu mahâdu wytese sõwemy rýsýna ritamyhýrenyre waratyrereny. Kia wesemy heka judeukõdu mahâdu rarybere.

2 Jesuisi erydýña waò inatxi reurò mahâdu, ibutumy ityhydýdu didydenyde kia aõmydýñana-ò roholakemy. Tahe raryberenyre: —Deuxu rybe erydý ñ rikiixãwidinyrenykeki, wytese rýsýna ari-wahinyrenykemy, kia heka òbiti aõkõ rare.

3 Tai tahe kaiboho hâbu mahâduõ bitabenye ayreny-ribi debò inatxi reurò hâbumy bitabenye. Hâbu tyhydýñale, Deuxu Tyytybytyhy-di týximy

rŷiralemy, iny bedeeryhykŷle, kiaweselemy hâbu bitake. Tiiboho dori aõna aõna ywisidŷŷdumy roirekre, kiawesemy iaõmysŷdŷŷnarenkyre.

⁴ Tai jiarŷboho arexitöenywâhârenykemy watxiwâhârenyre. Deuxu rybemy ariery-nanymahârenyke. Kiawese Jesuisi erydŷŷna mahâdu rarybere.

⁵ Ibutumy heka tuu raryberé, tamyreny awire. Tai tahe hâbu mahâdu ritarenyre. Estevaõ ijõre, tii Deuxu Tyytybytyhy-di tŷximy rŷira, tatyhyna-ki tŷximy rŷira. Filipi ijõre, Prokoro ijõre, Nikanu ijõre, Timaõ ijõre, Parmena ijõre, Niolau ijõre, Niolau tahe Atxiòkia mahâdu juhuu rare. Judeu bede erydŷŷna tyhydŷŷdu juhuu tii rare.

⁶ Ityhydŷŷdu mahâdu tiiboho didydenyde Jesuisi erydŷŷna mahâdu-ò. Deuxu-ò rexitöenyrenyre tahe Jesuisi erydŷŷna ityre tebò ritidirenyre.

⁷ Deuxu rybe heka ibutu ijomananamy rŷire. Ityhydŷŷdu mahâdu-ò sôwetyhymy tamy ralõmyhŷre Jerusalë hâwâ-ki. Xiwena widŷŷdu tule sôwemy Jesuisi rityhynyre.

⁸ Estevaõ heka Deuxu luuna sôwemy ratximyhŷre. Sôwemy Deuxu ruru-di ratximyhŷre. Deuxu urihixina nihikŷmy inyko-ò riwinymy raremyhŷ. Aõdeytenawihihikŷ wesemy tule riwinyre.

⁹ Kowa hâwâ-ki tahe judeu dohodŷŷna heto iwitxira rŷimyhŷre. Libertu mahâdumy rexininire taijoi. Imahâduõ Sireneu ludu rare, ijõ Alexŷdria hâwâ luduõ rare. Tiiboho doidenyde Estevaõ-wana rybe ritxiõnykemy. Silisia bede luduõ-ribi, Afia bede luduõ-ribi tii-wana doidenyde.

10 Estevaõ rarybere bedeerynihiký-di. Kia mahãdu tahe irybe weseõre. Estevaõ dori, Deuxu Tyytybytyhy-di ihýre.

11 Tai tahe hãbuõ-ò raryberenyre: —Kaiboho heka Estevaõ dee maruibenykre. Jiarýboho dori araòwynyrenykre. Kawesemy maruibenykre, my: —Jiarýboho Estevaõ rybe-ò raholamy rãiwãhãrenyre. Tii Deuxumy aõbinahakýlemy rarybemyhýre, Moisesimy tule.

12 Kia-ki heka Estevaõ dee iny raykarananyre, judeu matuari mahãdu tule tamy raykarananyre. Ibutumy Estevaõ òrysymy roirenyre tahe rimyrenyre, ridyrenyre rybe ywisidýýna-ò.

13-14 Tahe ruidu mahãdu didydenyde. Tahe tiibocho raryberenyre, my: —Ka hãbu heka Deuxu dohodýýna hetomy ibinamy narybede. Tii rarybere Jesuisi Nazare ludu iny dohodýýna heto kidiböhonykre. Jesuisi iny aõmydýýnana kidiwitxiranykre, ibutumy Moisesi inydeereny riernanyre.

15 Ibutumy iny ywisidýýna mahãdu Estevaõ-ò retehere. Iòsana, ýju òsýnýwesehekýlemy tamy rôhôtinyrenyre.

7

1 Tahe xiwe wedu Estevaõ-ò rŷýraxire: —Kia aõbohe inatyhy rare.

2 Estevaõ tahe dirawyònnyde. Wanyrýboho, Wahaboho, Ijyymy adeereny arelyykre. Warybe-ò boholabenye. Mesopotamia bede-ki Deuxu biu-ribi rexityñnyre Abraõ-ò, inftybyreny-ò, Harã hãwã-ki rasýnyõreu.

3 Tamy Deuxu rarybere: —Abede-ribi boibenykre. Alahi riòkore mahãduy-ribi makre. Manakre ijõ bede-ò adee dori asýbede ariurihikre.

4 Iribi tahe Abraõ Kadeu mahãdu bede-ribi roirenyre Harã hawã-ò tai rasñykemy. Iribi tahe tyby rurureu, Deuxu kaò didyde ka bede-ò titxibo kaiboho wiji tasñymahãtemy.

5 Abraõ-ò sýõ riwahinyõre timy urihimyòõhyy. Tahe idi tamy riwahinykemy, iriore-ò riwahinykemy Deuxu tamy rarybere. Abraõ irioreõre, ihãrele Deuxu tusýmy tamy rarybere.

6 Tule Deuxu tamy rarybere: —Ariòkore ijõ bede-ki rasñykre 400 beòramy. Kowa ariòkore heka deòdu wesemy raaõmysýdýýkre. Iwedu mahãdu heka ibinamy idi rarekre.

7 Jiarý tahe iny ariòwonykre, Deuxu rarybere, ibinamy widi rýira mahãdu. Iribi ka bede-ò kòdòhònykre wamy kaki reàlãmyhýkemy.

8 Idi urihixinaõ Abraõ-ò Deuxu riwahinyre, tõhõti itxi reakemy. Uladu notyyresyna aõmydýñana tamy riwahinyre. Idi tahe Ijai reareu, Abraõ Ijai notyy riorore debò inataõ reurò txu-di. Iribi tahe Ijai tariõre Ijaò ritôtykyorore. Iribi tahe Ijaò tariõre notyky riorore. Tiiboho waò inatximy riòrenaduõ roire. Inatyhymy tiiboho inftybyreny rare.

9 Idi waòsohoji inftybyreny mahãdu Jyje dee rexiwobinanymyhýre. Idi rohonyre Egito-ò ramyhýre mahãdu-ò. Tahe Deuxu tii-wana raremyhý.

10 Iaõhõkýmy dýñana-ribi Deuxu ritamyhýre. Egito iòlò, Faraòmy ninadu rare. Deuxu heka Jyje luumy Faraò risñyre. Faraò rue-ò heka Jyje

bedeerydýýna sõwemy ratximyhýre. Faraò ibutu dinodumy Jyje risýnyre. Tule Iòlòheto-di itxeredu tyhymy Jyje ronyre.

¹¹ Ramamy rubu nihiký dehemynyde ibutusu-ò, Egito-ki, Kanaã bede-ki. Sõwemy iny aõhõkýmy rotýýnyre. Inytybyreny rýsýnaõ-ki rahaõhyyre.

¹² Egito maixõmo rýimyhýreò, Ijaò roholare. Tahe inytybyreny riteònyre iòrysymy.

¹³ Idi tahe ixityre iòrysymy riteònyre, Jyje tamyreñy rexideõsinyre. Tai tahe Faraò Jyje sýmahãdu rieryre.

¹⁴ Tahe tyby-ò Jyje tarybe riwahinyre tamy sýmy kanakemy ibutu imahãdureny-wana. Tiiboho 75 inymy rimyre ibutumy.

¹⁵ Tai tahe Egito bede-ò Ijaòboho roirenryre. Iribi tahe Ijaò rurure. Idi tahe ibutumy inytybyreny rurure.

¹⁶ Tahe iumyreny diwyde ritoonyre wabede-ò, Sikení hãwã-ò. Abraõ kia wabede juhuu riwyre nieru-di, Emo riore-ribi.

¹⁷ Deuxusý-õ wahidýýna juhuu rarybere Abraõ-ò. Ibededýýnana iòhore Deuxu tamy riwahinskyemy. Inyboho Egito-ki rasõwemyhýrenyre.

¹⁸ Ikonanau tahe iòlò iwitxiramy ròhonyre Egito bede iòlomy. Tii Jyje rieryõre.

¹⁹ Tii iny ijoi riitxenanymyhýre. Tii heka ibinatyhyre inytybyreny-ò. Uladu-di heto-ribi rehukemy riteònyre. Tai iny riõrereny ituerenyre.

²⁰⁻²¹ Iu tahe Moisesi reare. Tii uladu ruxeratyhyre. Tii tahetotyhykile raumynyre inataõ ahãdumy idi rýire. Heto-ribi dòhonydeu, Faraò riore rimyre itibiedýýmy tariore wesemy.

22 Ibutumy Egito bedeerydýýnana tamy riery-nanyre. Tii heka rexìòlonyre rybedunihikýmy aõmydýýna widýýdu nihikýmy.

23 Moisesi iny inatxiwa itue beòra-di rýireu, tamahãdu, Israeli mahãdu roramymade.

24-25 Egito mahãduõ Israeli mahãduõ rihetenyreu, Moisesi tuu robire. Tahe Moisesi tii rirubunyre, Israeli mahãduõ riwiòhenanykemy, Egito mahãduõ rexìòwynamy. Deuxu Moisesi debò-di iny ritakre. Kiamy tahe Moisesi mahãdu rierykremy Moisesi röhõtinyre. Tahe aõkõre rieryõhyre.

26 Ijõ txu biòwamy tahe Israeli hãbu inatximy wiwana ròrenymyhý. Moisesi ronyre iyreny-txi riixâwididýýnykemy. Rarybere: —Kaiboho seriore toite, aõhererekibo wii tehetenytenyteri.

27 Kia òhòtedu Moisesi ritorunyre rarybere: —Mobo he wawedurenymy arasýnyra, awaywisidýýdu renymy.

28 Kai biwarubunykekõ aõbo, iwese kau Egito mahãduõ terubunyte wesemy.

29 Kiarybe-ò roholareu, Moisesi rahenyre Midiã bede-ò rasýnykemy. Idi tahe inatxi Moisesi riòremy kowa reare.

30 Iny inatxiwaituemy beòra-di bededýýnana riwyre. Tahe Sinai hãwãlò bederahy-ki raremyhýu, ýjuõ tamy rexitýnynyre bede rade tòbòhòkýy-ki tamy roomyhýre.

31 Moisesi kiamy dobideu, bede riòtiinyre. Tamy itxeremy rehemynyre. Tahe Deuxu rybe-ò roholare.

32 Jiarý boreny Deuxu watxireri, Abraõ Deuxu, Ijai Deuxu, Ijaõ Deuxu. Tahe Moisesi ruberuty-

hyre, timy heka tamy reteheõhyre.

³³ Tahe Deuxu tamy rarybere: —Awa bitake, suu awarawo ludu dori, brebuna rare. Jiarý heka Deuxu watxireriki, biwatyhynyke.

³⁴ Wiji tahe waijoimy rabireri Egito-ki. Tiiboho aõhõkýmy rotýýnyrenyre. Ibru-ò raholareri, io-hitxi-ò raholareri. Jiarý heka aditadenykre iribi. Manake, Egito-ò arateònkykre. Kia heka Deuxu rarybere Moisesi-ò.

³⁵ Ka Moisesi heka Israeli mahãdu juhuu teramy reare. Tamy rarybere juhuu mobo wawedurenymy arasýnyra, waywisidýýdurenymy. Tidle heka Deuxu riteònnyre idinodumy rarekemy, tarasadumy rarekemy. Bederade tòbòhöký ÿju, heòtywoludu, iwiòhedýýdure.

³⁶ Tahe Moisesi Egito-ribi iny ritamyhýre. Egito bede-ki bedeeryna aõna aõna wiwihihiký-wana. Iwese ahohokýbesò-ki tule bederahy-ki iny inatxi-waitue beòramy aõmydýýnana wiwihihiký riwinyre.

³⁷ Kaa Moisesi heka rarybere Israeli mahãdu-ò: —Ayreny-ribi, amahãdu-ribi rybedu nihikýmy Deuxu kiditamadýýnykre iwese riwatamadýýnyre wese.

³⁸ Kaa Moisesi taijoi-di wii ributunyreu, bederahy-ki ihýmyhý inytybyreny-wana heka ratximyhý. Ýju-wana tii ratximyhý Sinai hãwälò-ki iu tamy rarybere. Deuxu rybe tyhy iru-di ratximyhý. Tahe rybe bede ywina heka Moisesi-ò Deuxu riwahinyre inydeereny kidiwahinykemy.

³⁹ Tahe inytybyreny ityhydýý deramy rare. Reòbyõrenyre. Ixybyle Egito-ò ròòsekemy röhõttinyre.

⁴⁰ Tahe iny Araõ-ò rarybere: —Ritxoo deuxuõ

inydeereny biwinyke inykorenymy rakemy. Moisesi, Egito-ribi iny ritarenyre, tahe titxibo ihýre reeryrenyore.

⁴¹ Kiatxu tahe broreni rioreõ riwinyre. Tahe xiwemy ritoonyrenyre iko-ò, ritxooko-ò. Rexideysanyrenyre aõbo tebò-di riwinyrenyreki.

⁴² Tai tahe Deuxu rexitare iribi, taina rityhynykemy. Iwese rybeduõ iu tyyriti-ki riritinyre wese:

—Israeli mahãdu, kaiboho xiwena tetoonytenye, iròdu xiwena tetoonytenya. Wadee aõkõ tahe kia tetoonytenya 40 beðramy bederahy-ki.

⁴³ Kaiboho tewytenya ritxooheto riore. Mòlòki inire, aritxoo deauxuni. Tule Renifa taina ijõ aritxoonire. Kia tewinytenye, tetyhyntytenye wahe. Tai tahe arateõnyrenykre Babilonia weribihiký-ò wahe.

⁴⁴ Intybyreny heka Deuxu rybe bede ywina tyky heto riwinymyhýre bederahy-ki. Iwese Moisesi-ò Deuxu riteõnyre wesemy kia riwinymyhýrenyre.

⁴⁵ Iribi tahe intybyreny tatyby-ribi tyky heto ritare, tii-wana riwymyhýre kabede-ò, Josue tadinodu-wana. Iu Deuxu iko-ribi riteõnyre, ibutumy tai sÿ mahãdu tii-wana riwymyhýre, ihyy tahe Davi reare.

⁴⁶ Deuxu heka sôwemy Davi luure. Davi heka rexitõenyre Ijaò Deuxu dee heto riwinykemy.

⁴⁷ Tahe tii aõkõ riwinyre, Salomaõ iwidýydure.

⁴⁸⁻⁴⁹ Deuxu biukisÿdu tahe hãbu widýyna heto-ki rasñyõmyhýre. Iwese Deuxu rybeduõ rarybere wese:

—Biu tahe warynana rare, bede tahe wawa ele-hyna rare. Timybo inyō Wadee heto ri-winyke, Inynyrŷ rarybere. Iwo-ki tahe waelehyna arihynyōkre.

50 Deuxu rarybere:

—Ibutumy aõna aõna jiarŷ rewinyre.

51 Tahe Estevaõ rakonananyre he tamyreny ry-bena heka ròhonyre: —Kaiboho araykytererenyre. Deuxu Tyytybytyhy rybe-ò taholaõhyymahätenyte. Iwese iny tybyreny riwinyrenyre wesemy.

52 Ibutumy Deuxu rybedu mahädu-ò ibinamy iny tybyreny riwinymyhŷrenyre. Tiu ihetxiu Deuxu òbiti hãbu kanakeò, tiiboho raryberenyre, rirubunyre irybedu. Kaiboho tahe Deuxu òbiti hãbu-di ijõ-ò tewahinytenyte, terubunytenyte.

53 Deuxu bede ywina ũju mahäduõ adeereny diwahinydenyde, kia bede ywina kaiboho tetatenyte, tahe tetyhyñyõhyymahätenyte.

54 Tahe kiamy Estevaõ rarybereu, tiiboho heka rebure nihikŷre. Urile txyde-ki ruruamyhŷre tamy.

55 Estevaõ tahe Deuxu Tyytybytyhy-di iwoki ratximyhŷre. Tahe biu-ò retehere: Deuxu loosõnamy robire. Jesuisimy robire lamamy rŷire Deuxu rurunawe-ribi.

56 Tahe Estevaõ rarybere: —Jiarŷ wa rabireri biu juxahakŷmy. Jesuisimy rabireri Deuxu deòdŷýna. Lamamy heka rare Deuxu rurunawe-ribi.

57 Tahe ryrymyhŷre, tõhõti ritòbònomyhŷrenyre, raijeranyre tamy.

58 Ridyre hãwãy-ribi, mana-di tahe tamy re-humyhŷre, rirubunyrenyre. Erydŷýna ijyydu tahe

taderamy ririrenyre Saluko-txi tamy riyrubunykemy.

⁵⁹ Iu mana-di rehureu, Estevaõ rexitõenyre: — Wanyrÿ, Jesuisi, watyytyby kai bimyleke awana ararekremy.

⁶⁰ Tahe tatiowotimy resere, ryryre: —Wanyrÿ, kia òraruna iòwydÿýomyke. Idi tahe rurure.

8

¹ Salu tahe kia òbitimy raremyhÿ rôhôtinyre, Estevaõ rurureu.

² Iribi tahe ityhydÿýdu mahãdu aõhõkýmy rotýýnymyhÿre. Judeia wedu mahãdu dori, iõludumy rÿimyhÿre. Tai tahe ityhydÿýdu sohoji sohoji Jerusalë hãwã-ribi rôhonyre. Urile Jesuisi erydÿýna mahãdu sohojile rÿire. Judeia bede hãwã mynamyna robýtÿre, Samaria bede-ò tule. Tahe hãbu ityhydÿýduõ Estevaõ umy riwyrenyre rihãloonykremy. Tahe rahinymyhÿrenyre, rirajuamyhÿrenyre.

³ Salu tahe ityhydÿýdu mahãdu hudumy. Wii risýnymyhÿre. Ihetorenywo-ò ralòmyhÿre tahe ridymyhÿre hãwyy, hãbu, ròtenawo-ò riròtenykemy.

⁴ Iu tahe ityhydÿýdu mahãdu ijõ bede-ò roire mahãdu Deuxu rybemy relyymyhÿre ibutu hãwã-ki.

⁵ Filipi ijõ raremyhÿ. Tii Samaria hãwã-ò rehemynyre. Tahe Kristumy tamyreny relyyre.

⁶ Iny sõwemy rityhynyrenyre aõmybo Filipi rarybemyhÿremy. Tahe deytedÿýna wiwihiikýmy iny robimyhÿrenyre, tyytybybina deòdÿýnamy tule robirenyre.

7 Tahe riteònyreu, tyytybybina iny-ribi ròhònyre, rirajuamyhýre. Tule iny webinadu raraserasemy roimyhýre, tule inytiere-wana. Tahe ibutumy riteytenymyhýre.

8 Tai tahe ka hãwã-ki deysana nihiký rýire.

9 Samaria hãwã-ki tahe hãbuõ raremyhý. Simaõ inire. Tii wodohonana widýýdu ihýre. Iny riitxenanymyhýre. Tahe riòtiinyrenyre. Tii iximy rarybemyhýre moõ wiwihihikýmy raremyhýmy.

10 Ibutumy iny tii rityhynyrenyre, hãbu wedu mahãdu tule, hãbu aõtxile mahãdu tule. Tiiboho raryberenyre: —Simaõ Deuxu ruruna rare. Ruruna nihiký inire.

11 Tiu bedeu aõkõ iny riitxenanymy raremyhý, riòtiinyrenyre. Tai tahe rityhynymyhýrenyre.

12 Iu tahe Filipi Jesuisi Kristunimy, Deuxu òlònamy tamy relyymyhýre. Tai tahe rityhynymyhýre, raratysebemyhýrenyre.

13 Iribi tahe Simaõ itxenadýýdu tule Jesuisimy reòbyre, raratysebenyre. Tahe Filipi-wana ihyy ròirenyre bede òtiidýýna-di retehemyhýre aõbo Filipi riwinyremy.

14 Samaria hãwã mahãdu tahe Deuxu rityhynyre. Kia-ò Jesuisi erydýýna mahãdu roholare Jerusalë-ki. Tai tahe Pedro Joaõ-wana riteònyrenyre kowa-ò.

15 Rehemynyrenyre, Deuxu-ò rexítóenyrenyre Deuxu Tyytybytyhy tamy kanakemy.

16 Inyõ dori Deuxu Tyytybytyhy-di rýiõmyhý. Urile Jesuisi Inynyrýni-di raratisebedýýmy rýiramyhý.

17 Tahe Pedro Juaõ-wana tebòreny ityrereny ritidire. Tahe Deuxu Tyytybytyhy tamy nade.

18 Kiamy Simaõ robire, aõma, debòtidina-di Deuxu Tyytybytyhy nade.

19 Tai tahe tamy rexitõenyre: —Ka heka wanieru rare. Bidiwahinyke kia ruruna. Tahe inyõ tyre wadebò aritidikeki, tamy Deuxu Tyytybytyhy kanakemy.

20 Tahe Pedro tamy dirawyonyde: —Aõkõre, anieru rakemy watxireri awanale rububede-ò. Deuxu ruruna dori anieru-di biwykemy mohõtinyke.

21 Kia heka aõmysõdõynakõre wayreny-ki. Arayky, awo, òbitimy aõkõ ratximyhõre Deuxu dee.

22 Mabedewomy atximahãke aõraruna-ki, aõbo tahõtinyte. Bexitõenyke Inynyry-ò tii òsana aõraruna-ribi araixâwididõnykre.

23 Kai dori texiwaritinymahãte. Aõraruna adi nararotinymyhõde.

24 Tahe Simaõ tamy rarybere: —Wadee bexitõenybenyke Inynyry-ò, kia aõkõ waki kõnyikemy, aõmybo tarybetenyteki aõbo.

25 Iribi tahe, Pedro Juaõ-wana Inynyry rybemy rarybemyhõrenyre, relyymyhõrenyre tai. Sõwemy Samaria bede hãwã hãwã-ki Rybewihikõ relyymyhõre, Jerusalẽ-ò ròõserenyreu.

26 Filipi Samaria hãwã-ki raremyhõ. Tahe Inynyry ÿjuõ tamy rarybere: —Bexiywinyke, make ibòò-ò. Kasa hãwã ryhykõ bimyke. Jerusalẽ-ribi ryy rare, bederahy-ki rare. Tahe Filipi rare.

27-28 Tahe inyõ-wana wibymy reare. Tii Etiopia bede luduõ rare. Etiopia bede iõlõ hãwyõ rare. Kanasi inire. Inieru-di itxeredu kahãbu rare. Tii enuku rare. Tii ròõsereri Jerusalẽ-ribi.

Kowa Deuxu reàlìamy rare, tahe tasŷ-ò ròòsere iawarutewedile. Isaia Deuxu rybedu tyrity-di rariamy tii ronymyhŷre.

²⁹ Deuxu Tyytybytyhy Filipi-ò rarybere: —Make, awarutewe-ò, mariake ibire-di.

³⁰ Tahe Filipi tamy raijaranyra. Roholare tyrity-di rariarerìò. Tahe Filipi rŷŷraxire: —Kai aõbo teeryte aõbo rare, aõdibo tariateri.

³¹ Tahe dirawyònnyde: —Aõkõre, inyõ dori wadée ritŷnnyõre. Timybo arierykremy. Manaòwònkye wabire-ò bodonyke. Tahe Filipi raòwònnyre.

³² Tii kia-di rariareri tyrity-ki:
—Iwese iny budoeni rubudŷŷdu-ò riwyre wese, tii iwesele ridyrenyre. Budoeni-ribi iny isira riororeu, rirajuaõlere. Iwesetyhyle Tii rarybeõlere.

³³ Iehehenamy tamy raryberenyre wese hâbu ehehe wesena, òbitimy aõkõ idi riywinyrenyre. Inyõ rarybeõthyhy iriòkõremy, iumy dori bede-ribi ituera.

³⁴ Tahe tii Filipi-ò rarybere: —Wadée manarybeke momybo rybedŷŷdu rarybereri, iximy aõbo ada ijõmy aõbo.

³⁵ Tahe Filipi kia Tyyritidile rexidelenymy relyyre. Jesuisimy Rybewihikŷ Tŷmyramy tamy relyyre.

³⁶ Rydi rariamyhŷre idi rehemynyrenyre beõ-ò. Tahe tii Filipi-ò rarybere: —Kowa bera rare. Biwaratisebenykekõ aõbo, adee awikeki.

³⁷⁻³⁸ Tahe Filipi dirawyònnyde: —Awire wadée. Inatyhymy arayky-ki tetyhynyte-wana, aratisebenykre. Tahe rarybere: —Retyhynyre, inatyhymy Jesuisi Kristu Deuxu Riòre raremy. Tahe tewe irira riixãwidinykemy riteõnyre. Tahe

itewe-ribi ròhònyra, bera-ò riberenyre. Tahe riratisebenyre.

³⁹ Bera-ribi rotuoreu, Filipi aôwesele iõmy reare. Inynyrÿ Deuxu Tyytybytyhy ridyre. Hâbu ixypyby Filipimy robiôhyre. Tahe tary-di rariamy rare. Teyasanatyhy-di tÿximy rare.

⁴⁰ Idi tahe Filipi rexeryre, Asoto hâwâ-ki rehemynymy raremyhÿ. Iribi tahe Rybewihikÿ-di relyyre ibutumy hâwâ hâwâ-ki. Ikonana tahe Sesaria hâwâ-ò rehemynyre.

9

¹ Salu rarybemy raremyhÿ, Inynyrÿ Jesuisi ityhydÿdu mahâdu rubudÿymy. Tii rarybemy raremyhÿ Deuxu dohodÿna heto wedu-ò.

² Tamy rexitòenyre: —Arybe tyrriti ariwykremy watxireri Damasu hâwâ dohodÿna heto wedu-ò. Tai tahe kowa-ki ityhydÿduõ-txi areakeki, aõtxile hâbu hâwy aõbo, aridykemy Jerusalë hâwâ-ò, ariròtenykemy.

³ Tahe iòhòmy Salu rare Damasu hâwâ iròte iòhò-di, idi tahe loosònahanakÿ Salu tyre resere.

⁴ Tahe bede-txi resere, tahe rybeõ roholare: —Salu, Salu, aõherekibo aõna aõnamy ibinamy wadée tatÿñymahâte.

⁵ Tahe tamy rarybere: —Mowexe, Wanyrÿ atxiteri. Tahe rirawyonyre. —Jiarÿ Jesuisi watxireri, aõna aõnabina binamy wadée tadotÿñymahâte wahe.

⁶ Myike, mariamy tahe hâwâhâkÿ-ò malokre. Taita inyõ adee rarybekre aõhebo botÿñykremy.

⁷ Tahe Salu ijoi riòryre rybeõhy rÿimyhÿ. Rybe-ò roholare, tahe tuu robiôhyre.

8 Salu suribi rŷireu, iruetà wesele heka ratximyhŷ. Tahe hâbu tii-wana ihýmyhŷ heka iaxiò-ki idi rimymy idi rare Damasu hâwâ-ô.

9 Tahe hâwâhâkŷ-ki txu inataõ txu idi rŷire aõmy robiõhyyre, riroxiõhyyre, bemy riõõhyyre.

10 Damasu hâwâ-ki ityhydýýdu wihičý rasýnyre. Anania inire. Wanyrŷ Jesuisi tamy rarybere rasi weselemy: —Anania. Tahe rirawyònnyre: —Aõbo rare, Wanyrŷ, kakile watxireri.

11 Tahe Jesuisi riteònymy rarybere: —Myike, make òbitiry-ò, Judasisŷ heto-ò. Tai bitýýraxinyke titxibo Salu ratxirerimy. Tarso hâwâludu tule rininire. Tii wiji wadee rexitòenyreri.

12 Tii umy robireri tarasi-ki. Kai tehemynyteri wese, irue-ò ebò bitidikemy, biteytenykemy.

13 Anania Jesuisi-ò rirawyònnyra: —Wanyrŷ, sõwemy kia hâbumy rybe-ò raholara. Aõbina binamy ityhydýýdu-ò risýnymy raremyhŷ Jerusalê-ki.

14 Deuxu dohodýýna heto wedu tyrity diwyde kaki ityhydýýdu rutysýny rirutekemy.

15 Tahe Inynyrŷ tamy rarybere: —Aõwaxina tamy makre, Jiarŷ dori, kia retara wadee aõmysýdýýdu nihikýmy rarekemy, judeukõdu mahâduko, iòlörenyko, tule Israeli mahâduko wanimy rarybekre, aõma, warybetýmyra wihičýmy.

16 Tamy aritýnynykre tiwesebo aõhõkýmy rotýýnykre wanimy rybeòraru-ki. Kia ibutumy Jesuisi rarybere Anania-ò.

17 Idi ta Anania rare tamy Judasi heto-ki. Ralòmy rahudi, tahe, tebò ityre ritidira. Tahe rarybera: —Salu, waseriore, Inynyrŷ adee riwateònyra. Tiile,

Jesuisile heka ryro-ki adee rexityñnyre. Tiile heka riwateònyra arue ritxuakemy, tule Deuxu Tytybytyhy atykmy ralòkemy.

18 Tahe aõwesele irue-ribi rejujura aõ yjy wesele. Tahe ixityre robira. Idi rýimy rahudi tahe, Anania riratysebenyre.

19 Idi riroximy rahudi tahe, inatyhymy raru-ruterenyre. Tahe Damasu hãwã-ki tiwese txubo idi rýire kia erydýýna mahãduy-ki.

20 Idi dohodýýna heto-ki rybe ritýñnyre. Rarybere: —Jesuisi heka Deuxu Riòrele rare. Kiawesele rybe-di ritynnymyhyre.

21 Tahe uri ijomonadu mahãdu urile bede riòtiinymy rýimyhý. Tahe inyõ rarybere: —Kia aõ heka ityhydýýdu rubudýýdule ratxireri, Jerusalë-ki. Kiale heka kaò nade ityhydýýdu ritaataamy ridykemy dohodýýna heto wedu-ó.

22 Salu tahe ire riixiòlòdýýnymphyyre. Judeu Damasu hãwã ludu rieryõhyymyhy aõmybo rarybemy. Tii rarybere: —Jesuisi Kristule rare, Deuxu deòdýýna rare.

23 Tiwesetxubo txu idi rýidi tahe judeu mahãdu rarybere irubudýýmy.

24 Tahe Salu rierymy rýimyhý tahe inonana-ò rexiywinymy rýimyhý. Rumy tahe, txumy hãwã ijò-ki rirubunykemy retehemy rýimyhý.

25 Tahe ijõ erydýýna mahãdu weriri nihiký ri-winyre. Rumy tahe Salu riòlòdýýnyre òtity nihiký kanaweribi-ò, hãwã ahanaube-ò.

26 Salu Jerusalë-ò rehemynyre, ityhydýýduky-ò ralòkemy ratxireri, tahe urile ilau rubberumy rýimyhý. Erydýýna mahãdu rôhôtinyre: —Tii

ityhydýýdu inatyhy aõkõ ratximyhýremy.

²⁷ Banabe tahe rityhynymy ridyre Jesuisi erydýýna mahãdu-ò. Tahe relyyre iwese Jesuisi Salu-ò ryki rexityñnyremy tamy raryberemy. Tule relyyre iwese Jesuisinimy Salu rybe ritýnydýýnymyhýremy, Damasu hãwã-ki.

²⁸ Tahe tahiyy Salu ratximyhýre. Tiò tiôle reamy ratximyhýre rybe ritýnydýýnyrerimy ihýre, ruberumy aõkõ.

²⁹ Salu rarybera grego rybe heka erydýýna mahãduõ-ò. Widee rarybehyymyhýrenyre. Idi tahe kia mahãdu Salu rubudýýmy roromyhýre.

³⁰ Ityhydýýdu seriore kia rieryreu, tahe Salu ridyrenyre Sesaria hãwã-ò. Iribi tahe Tarso hãwã-ò riteónyre.

³¹ Idi tahe ywina reare ityhydýýdu mahãduy-ki. Ibutumy hãwã bedemy, Judeia, Kalileia, Samaria, ityhydýýdu mahãdu iruruteremy relere. Ibutumy Inynyrý dee òbitina-ki rariamyhýre, rityhynymyhýre. Deuxu Tyytybytyhy teysatyhymy tamy riwahinyre. Sõwemy tahe ralore iheki ityhydýýmy.

³² Ibutumy hãwã hãwãmy Pedro rariamyhýre. Tule robehere Lida hãwã-ò ijõ ityhydýýdu mahãdusõ-ò.

³³ Tai Eniamy ninadu-txi Pedro reare heka rare. Iumy heka imyremyreheký heka rare. Debò inataõ reurò beðramy heka herina-ki bede idi rýire

³⁴ Pedro rarybere tamy: —Enia, Jesuisi Kristu arateytenykre. Myike, aherina biyrubunyke. Aõwesele hãbu rýira.

35 Ibutumy Lida hãwã mahãdu Sarona hãwã mahãdu tuu robire, tai Inynyrý rityhynyrenyre.

36 Jòpe hãwã-ki hãwyi ityhydýýdu rasýnyre. Tabita inire. Kiani riwiurónyre, watxi wese heka rare. Kia heka aõwiwhiký widýýdu heka rare. Aõna aõna sõwemy iny-ò riwahinymyhýre.

37 Ijõtxu heka webinadumy resere, ihyy ta, rurure. Risuhòmy rahudi tahe, ritidire hetowo ratyaluduwo-ò.

38 Laida hãwã iòhòmy rýire, Jòpe hãwã-ribi, Ityhydýýdu roholare Pedro Lida hãwã-ki ratximyhýreò, tahe hãbu inatxi diteònnyde Pedro òrysymy. Uritere eleõkómy kanakemy tii-wana.

39 Pedro tahe tii-wana rare. Rehemynyrenyre, tahe ridyre hetoratyä ludu wo-ò. Ibutumy wytese mahãdu robumy rýimyhýre, rubuweroram. Tahety, tatyyboho ritxeredýýnymy tamy riwinyreò.

40 Tahe Pedro rarybere ibutumy rexitakemy. Tahe rexitònenyre taowotimy resemy. Tahe rexiòkesere rubu-ò rarybekemy: —Tabita, myike. Tahe irue raraynyre tahe Pedromy robire, tahe ronyre.

41 Pedro tebò tamy riwainyre tahe rýire. Tahe wytese-ò, ityhydýýdu-ò ryryre. Tamy riteòsinyre hãwyi irulemy roirerimy ihýremy.

42 Jòpe hãwã mahãdu ibutumy kia rieryre. Sõwemy iny tahe Inynyrý rybe rityhynyre.,

43 Txu sõwemy Pedro Jòpe hãwã-ki ihýmyhý Simaõmy ninadu heto-ki. Simaõ heka iròduty wysydýýdu rare.

10

¹ Italia soldado mahãdu dinodumy raremyhý. Oreniliu inire. Sesaria-ki rasýnyre. Tii òbitimy nodu rare, isý mahãdu-wana.

² Tii uriwahidýýna diwahinyde tule sôwemy rex-itòenyre Deuxu-ò.

³ Aõutxu inataõ òra bedeu iòhòmy, rasina wesemy Deuxu ýjumy tii robira, tamy rehemynyreri. Tahe tamy ryryre:

⁴ —Oreniliu, rimasajuare-ribi riwawyònyre: —
Aõherekibo, Wanyrý. Tahe ýju rarybere Oreniliu-ò: —Aexitòedýýnamy Deuxu rierymyhýre. Tule ijõ-ò awahisina Deuxu rierymyhýre.

⁵ Biteònyke eòdubohoõ Jòpe hãwã-ò Simaõ Pedro òrysymy.

⁶ Tii Simaõ iròdutyky iyxidýýdusý-ki ihýre, bera ijà iòhò-ki.

⁷ Ýju rybedu rexitareu, teòdu inatxi-ò ryryre. Tule tasoldado mahãduy-ribi inyõwihihý rihitxinyre.

⁸ Kia ibutu-ò relyymy rahudi tahe riteònyre Jòpe hãwã-ò.

⁹ Ijõtxu txutyetxuu, tiiboho hãwã-ò iòhòmy ròire. Kiaule Pedro raòwònomy rýimyhý hetotyre-ò rex-itòenykemy.

¹⁰ Rama risamy ratximyhý tahe riroxikemy ixi-di ihýmyhý. Rýsýna riraòmy rýimyhý. Idi rasi wesemy rôhõtinymy rýire.

¹¹ Tahe robire: biuwetyy ruamyhýre wese tuu robire. Rià wesemy aõna tamy dobehede.

¹² Rià wo-ki ibutumy iròdu, nawii, hemylala, aõbo dòkõnakõnale.

¹³ Rybeõ-ò roholare: —Myike, Pedro, birubunyke, biroxike.

¹⁴ Pedro rirawyònnyra: —Aõkõre, Wanyrõ. Kia dökõna reròkõhywâhâre, isuisure dori. Ixityre tamy rarybere:

¹⁵ —Aõbo Deuxu risuhore wese isuisumy rybeõmyke.

¹⁶ Ixityre narybede. Iu tahe aõwesele ridyre biu-ò.

¹⁷ Tahe Pedro kia aõbo raredi heka rõhõtinyreu, Oreniliu-ribi hâbu mahâdu rehemynyre. Simaõ heto riijemyhõ tahe ijõhõkýkile rahare.

¹⁸ Tahe ryryrenyre: —Simaõ Pedro aõbo kakile ratxireri.

¹⁹ Pedro, tatxuu rasina-di rõhõtinyreu. Deuxu Tyytybytyhy tamy narybede:

²⁰ —Myike tahe, bobehere. Inataõ hâbu dori araijereri. Tii-wana makre adee dori aditeònnyde.

²¹ Tai Pedro robehere. Tamy rarybere: —Jiarõ aòrysudu rare. Aõhererekibo tõitenyte.

²² Tahe rirawyònnyre: —Oreniliu hâbu òbiti rare. Tii Deuxu dee ijohonaduõ rare. Ibutumy judeu bede mahâdu awiremy tuu rarybemyhõre. Ÿjuõ tamy rarybere aòrysomy kiditeónkykremy, adee roholakremy.

²³ Tahe Pedro tamyreny rarybere: —Kakile inyboho rõkõrõrenykre.

Ihewoludu txu, rŷidi tahe Pedro tiiboho-wana ròirenryra. Ijõ ityhydýydu seriore tule roirenryra.

²⁴ Ijõ hewo ludu txu Sesaria-ò rehemynyrenyre. Oreniliu tii riraõmyhõre. Taijoi mahâdu

tabiòwawoludu mahãdu-wana ributunymy
rýimyhýre.

²⁵ Pedro rehemynymy raloreu, Oreniliu ròhonyra
heto-ribi tahe tatiowotimy iko-txi resere riwowy-
dynykemy.

²⁶ Tahe Pedro ritamadýýnyre. Rarybere: —
Myntyke wahe. Jiarý hãbule watxireri.

²⁷ Tahe rarybemy ralòmyhý, sôwemy wii ributun-
yreriò itxi reare.

²⁸ Ta Pedro tamyreñy rarybere: —Judeu mahãdu
iny witxira mahãdu-wana wibutudýýomy, iòhòmy
wiribi riraõmy. Kia teeryente. Deuxu dori ri-
waerynadýýnyre kia wese arõhõtinykre. Iny wi-
wese wiwesele raremy arõhõtinykemy.

²⁹ Tahe tai waòrysymy teteònyteu, aõtaximy
anademy wanohõti rýire. Tai tahe adeereny
arýýraxikre. Aõherekibo waòrysymy aõtaxina
teteònyte.

³⁰ Ta Oreniliu rirawyònyre: —Inaubiòwa txumy
txu rýire tahe hãbu tyky týrýrýhýký-di wako-txi
rexitynynyra. Iule wesemy tahe waheto-ki rex-
itòenywâhâre.

³¹ Tahe wadee rarybera: —Oreniliu
aexitòedýýna-ò Deuxu roholara, ijõ-ò awahisina
rieryra.

³² Biteònyke Jòpe hãwã-ò Simaõ Pedro òrysymy.
Simaõ, iròdutyky iyxidýýdusý-ki ihýre bera ijà
iòhò-ki.

³³ Aõwesele tahe, aòrysymy reteònyre. Awimy
tahe tateriki rahara. Inyboho kakile ributun-
ymy ihýrenyre, aroholakemy ibutumy Deuxu-ribi
aõmybo manarybekemy.

³⁴ Tahe Pedro rarybere: —Deuxu dee iny ibutumy

wiwese wiwesele rare. Kia reeryre.

³⁵ Ibutumy bede bede hãwã ludu Deuxu rity-hynykeki, aõbo tamy obiti riwinykeki, tii Deuxu ixidee rimyke.

³⁶ Kia rybe tahe Deuxu riwahinyre judeu mahãdu-ò. Rybewihikýywina kia diwyde inydeereny bedeerynamy. Kia Jesuisi Kristumy rarybere ibutunyrýna kia rare.

³⁷ Joaõ ijõ ratyysebenamy rarybere, idi tahe kia rybe häletedýýmy rexidelenyre Kalileia-ki. Tahe ibutu judeu mahãdu bedemy rarybere. Kia kai-boho teerytenyte.

³⁸ Iwese Deuxu Tyytybythy, taruru-wana Jesuisi Nazare ludu tyre-ki ditxiwide wesemy re-lyymyhýre. Iwese Jesuisi reamy raremyhý wesemy aõwihihíký riwinymyhýremy, tule iny Diabo rurawo-ki ratxirerimy ihýre Jesuisi iribi riteónyre, ta reteytenymyhýre. Deuxu dori Jesuisi-wana ihýre. Ibutumy kia teerytenyte.

³⁹ Tahe ibutumy judeu mahãdu hãwã-ki riwinymyhýre, idi itxeredumy inyboho roiremyhýre. Ihãre tahe tii Jesuisi rirubun-yrenyre, òwòru itxeò nihiký-ki ritöhäletenemy ritamadýýnyrenyre.

⁴⁰ Inataõ txu-di tahe Deuxu rubu-ribi riixixanyre, tahe tii riteösinyre inyõ-ò.

⁴¹ Tatarasanaõôle Deuxu Jesuisi ritýnydýýnyre. Kia heka inyboho roire tii-wana riroxirenyreki, riõrenyreki, iixixana hewomy.

⁴² Deuxu rarybere: —Jesuisi hitxidýýdu iny wiribi ywisijuradýýdu rareke, iru mahãdu dee, rubu mahãdu dee. Kiamy heka Deuxu

iny-ò ritynytedýýmy, ta inyboho rokoirekemy diwahinyde.

⁴³ Ibutumy iny Jesuisinimy tamy rityhynykeki, iòraru-ribi iny riixãwididýýnyke. Kia ibutumy ihetxiu rybedu mahãdu rýimy rarybemy raremyhýre. Kia heka Pedro tamyreny rarybere.

⁴⁴ Pedro rarybemy raremyhýu, Deuxu Tyytybytyhy ibutu rybe-ò ijohonadu tyre-ki resemy ralore.

⁴⁵ Pedro-wana rare mahãdu, judeu mahãdu òbiti, tahe riòtiinyre judeukõdu mahãdu-ki Deuxu Tyytybytyhy ralòmy rareki.

⁴⁶ Raholare dori rybe witxira-di raryberenyreò, tiiboho Deuxumy heka reàlãamyhýre. Tahe Pedro tamyreny rarybere:

⁴⁷ —Inyõ rarybeõkre, iratysebedýýõmykemy, tiiboho dori Deuxu Tyytybytyhy-di ratxirenre inyweserenyle.

⁴⁸ Tahe Jesuisi Kristu nimy iratysebenykemy riteònyre. Tahe rexitòenyerenyre Pedro idi iyreny-ki ijõ txumy ramyhýre.

11

¹ Judeukõdu mahãdu Deuxu rybe roholamy rityhynymyhýre. Kia-ò tahe Jesuisi erydýýna mahãdu roholare kiamy ityhydýýdu seriore mahãdu tule roholare. Judeia bede ludu ratximyhý mahãdu ibutumy kia rare.

² Pedro ixityre Jerusalë-ò rehemynyreu, tahe judeu ityhydýýdu mahãdu tuu tamy narybede.

³ Kia heka, Pedro, judeukõdu mahãdu-wana wiwo-ki atxiteri, tii-wana teroxiteri. Tai tahe ibinamy raharenre.

4 Iribi tahe Pedro ikoreny relyyre ibutumy taaõna aõnamy. Kia wesemy Pedro rarybere:

5 —Jòpe hãwã-ki watxiwãhã. Tahe rabire rasi-nawesemy rià nihiký biu-ribi robehere-ò. Iwese inyõ iòhõti inaubiòwa-ki rimymyhýre wesemy wadee robehemy roimyhýre.

6 Tahe aõbo heka iwo-ki ratximyhýdi, reteheni-hikýmy rãiwãhã iròdu deboreheký wesemy ratximyhý iwo-ki. Abòròrò wesemy tai ratximyhý, iròdu wese, nawii wese tai ratximyhý, inyboho rirysõmyhýre wesemy.

7 Iribi raholare rybeõ-ò: —Myike, Pedro, birubunyke hewa aõtxile birubunyke tibo biròkemy. Aõkõrewa Wanyrý, tiu heka reròõwãhãre. Judeu mahãdu bede ywina heka tiu iny kia riròõtyhy.

8-9 Tahe ixityre rybeõ tamy rarybere: — Marybeõke kia ibinamy. Aõbo Deuxu awimy rarybere, kia wiji tahe ibinamy aõkõ rare. Deuxu dee awikeki, kia awi rare.

10 Inataõ heka tuu rotýñyre. Iribi tahe kia rià, ibutu-wana iõre biuribihyy heka iõre.

11 Iribi tahe hãbu inataõ dehemynymy deade tai watxiwãhã-ò. Tii diwaõryde riwadykremy Sesaria hãwã-ò.

12 Tahe Deuxu Tyytybytyhy wadee rarybere tii-wana arakremy. Nohõtiõmy heka aõbo judeukõdu mahãdu raremy. Tii-wana makre ele elemy. Tahe kia debò sohoji reurò seriõremy wahemy rare. Tahe retehemynyrenyre waõrysmy riteõnyrenyre heto-ò tahe ralõrenyre Oreniliu heto-ò.

13 Iribi tahe Oreniliu rarybere iwese ÿju

ihetowo-ki tamy rexityñnyremy rarybereri: — Oreniliu, inyõ biteònyke Simaõ Pedro òrýsymy Jöpe hãwã-ki.

¹⁴ Tii rybe týmyraõmy adeereny kanarybekre. Tai tahe ibutumy asý ijoi-wana aòraru-ribi kanatakre. Kia Oreniliu inydee rarybere.

¹⁵ Iribi tahe jiarý Rybewihikýmy rexidelenymy rarybere tamy. Pedro rarybere. Urile tahe roholare, tahe aõwesele Deuxu Tyytybytyhy ityrereny resere iwo-ò ralòkemy iwese watyrereny resere wesele juhuu.

¹⁶ Tahe Jesuisi rybe wanohõti itxi reare tiubo raryberemy: —Joaõ heka inatyhymy bedi iny ratisebenyre, kaiboho tahe Deuxu Tyytybytyhy-di akanasebedýýdenykre.

¹⁷ Judeukõdu mahãdu Inynyrý Jesuisi Kristu rityhynymy hýre. Tai Deuxu tamy diwahinyde iwese Wadeereny juhu riwahinyre wesetyhyle. Deuxu Tyytybytyhy uriõno wesele tamyreny diwahinyde. Mobo jiarý raremy wahe tuu Deuxu dee aõmy ararybekemy.

¹⁸ Iribi Pedro rybe-ò roholareu tahe timyhe tamy irybekõna. Tule Deuxu riwowydynyrenyre: —Inatyhy wa rare Deuxu heka judeukõdu mahãdu-ò heka umytuedeõna riwahinyre. Inyõ rityhynykeki, ixirahíkeki, tarasana rimyrenykre.

¹⁹ Iu tahe Estevaõ rurureu, ityhydýýdu aõhõkýmy rotýýnyreu tahe, ityhydýýdu mahãdu Jerusalë-ribi ròhonyre. Tii heka relyymyhýre Rybewihikýmy judeu mahãduole kýny wahe, iwtxira witxira-ò aõkõre. Tahe ibutu bede-ò ritelenymy ròirenyre. Senisia-ki relyyre. Xibri bedebute-ki tule relyyre, Atxiókia hãwã-ki tule

relyyre.

²⁰ Ijõ ityhydýýdu mahãdu Jesuisi Rybewihiký týmyra rarybere. Tiiboho Xibri bedebute-ribi ròhonyre, Sireni-ribi ijõ rybedu ròhonyre Atxiòkia-ò. Tiiboho relyyre judeukõdu mahãdu-ò tule.

²¹ Deuxu riwiòhenanyre sôwemy iny rityhynyre, Jesuisi ryò ralörenyre.

²² Jerusalë ityhydýýdu mahãdu kiamy roholare. Tai tahe Banabe riteònyrenyre Atxiòkia-ò.

²³ Banabe rehemynyreu tahe, tuu robire aõbo Deuxu kowa riwinyrerimy. Tai tahe reysare. Tahe ityhydýýdu týmyra-ò dohodýýmy, riwiòhenanykreymy: —Iòhòtyhymy Deuxu-ribi atximahãbenyke, aworibityhy Deuxu bityhynybenyke.

²⁴ Banabe heka hãbu wihihiký rare. Týxihikýlemey Deuxu Tyytybytyhy-di ratximyhýre. Ibutumy ratximyhýre tyhydýýna-di. Sôwemy iny rexiròtenyre Inynyrý mahãdu-ò.

²⁵ Idi tahe Banabe rare Tarso hãwã-ò Salu ijesemy.

²⁶ Tai rahareu tahe, didomyhe dòòsemy nade Atxiòkia-ò. Sohoji beòramy idi bede rierenyre. Sôwemy iny ribedeerynymyhýrenyre. Atxiòkia hãwã-ki ityhydýýdu mahãdumy raninira Kristu wese mahãdumy. Kiani tamyreny riwahinyre.

²⁷ Aõutxu tahe dehemynyde Deuxu rybedu mahãduõ Jerusalë-ribi Atxiòkia-ò.

²⁸ Ijõ Abusi inire. Iribi tahe tii rarybere Deuxu Tyytybytyhy rybemy. Ramamy rubu ni-hiký kanakreymy raxireri, ibutu suò. Laujiu iòlòmy raremyhýu, kiamy rotýýmyhýre.

29 Tai tahe ityhydýýdu mahãdu he nieru riwahinykremy rýire Judeia bede sýdu ityhydýýdu riwiòhenanykremy. Tahe nieru riwahinyre tiweisebo idi ratximyhýre wesemy tamy riwahinyre.

30 Tahe nieru riteònyre, moma-wana Banabe Salu-wana Jerusalë dohodýýna heto matuari mahãdu-ò riwyre.

12

1 Kia bededýñnanamy heka Herodi judeu iòlòmy raremyhý. Iribi tahe rexidelenymy riwinyre heka ityhydýýdu mahãdu kia òludumy risýnykre myhý. Tii riteònyre aõna aõnamy risýnykemy ityhydýýdu mahãdu-ò.

2 Tii mayrehe-di rubudýýmy riteònyre Joaõ seriòre wahe, Txiau wahe.

3 Tai tahe judeu wedu mahãdu heka tamy wihiķlemy tuu rotýñyre. Herodi rierymy raremyhý idi Pedro rimyre. Tahe worana bedehesi rýire. Paõ taurina ihoõ inire. Kia ibutumy rotýñyre kia bedehesi rýireu.

4 Tahe Pedro riròtenyre, ròtenawomy wirutyre. Aõmamy soldado mahãdu inaubiòwamy iitxeredumy rýimyhýre. Pascoa kia worana bedehesi konana txu rexihumy rýireu tahe, judeu mahãdu-ò riwahinykre. Kia Herodi rexinohõtidýýnyre.

5 Ròtenawo-ki tahe Pedro ratximyhýre. Ityhydýýdu mahãdu tahe Deuxu-ò rexitòenyhyymyhýre Pedro tòenamy.

6 Txubiòwamy tahe itxu riywinyrenyre iny sõweheký-ò Pedro riwahinykemy. Kiamy Herodi rõhõtinyre. Ruu tahe Pedro rõrõmy roimyhý. Inatxi soldado heka idile ratximyhýre. Pedro

womati reroti inatxi-di ratisamy roimyhýre. Ijõ soldado rotena ijò-ki ratximyhýre.

⁷ Inynyry ÿju heka Pedro weribi rihetenyre riixixanykemy. Loosóna itýnyhýkýlemy ròtena ri-toosónyre. Tamy rarybere: —Wylemy wa rex-iukýnyke. Tahe aõwesele Pedro axiò-ribi womati rerotihiký rejuexunyre.

⁸ Tahe ÿju tamy rarybere: —Awamy birutyke, bexityynyke. Kiamy riwinyra. Ijõ arahana birutyke tahe biwaheludunyre.

⁹ Iribi röhönyra he tai rôrõreri-ribi wahe. Kia ibutumy heka rasi weselemy Pedro röhötinyre rieryõre inatyhy aõbo ada rasi aõbo.

¹⁰ Juhu heka ikoludu soldado mahãdumy reare idi ihewoludumy reare iribi rehemynymy rýire ahana ijòtyhy-ò. Womatilere heka iijótòbònare. Ixiwanale heka rarayre ijótòbòna. Iribi tahe roirenyre hãwãry-di ririranyrenyre. Idi tahe ÿjuhe iõre iribi.

¹¹ Tahe Pedro röhötinyre, rieryre heka aõhebo rotýñyraò. Wanryr ÿju riteónyre riwatara Herodi-ribi judeu mahãdu-ribi. Katahe wadee aõhe rotýñyrenyõtyhy.

¹² Röhötinyymy rýire juhuu urihimyò idi tahe rare Marie heto-ò. Joaõ Markuse heka tii rare. Tai ityhydýýdu mahãdu rýimyhý tahe rexitõenyreríò Pedro tamy rehemynyre.

¹³ Tahe ijò he rihetenyre. Ijótàbòna-ò nadé mobo raremy rierykemy ijadòma deòdu. Rode inire.

¹⁴ Tahe Pedro rybe rieryra. Reysamy rai-jaranyre iwo-ò. Pedro tahe ralòõlemy rýire. Tahe relyyre Pedro heto ijò-ki rýimyhýmy.

¹⁵ Tiiboho raryberenyre: —Kai tabinamy atxi-

teri. Ixityre rarybere: —Aõkõre tii taile naderi. Tahe raryberenyre: —Pedro aõkõ rare, taÿjulemy tahe rare.

¹⁶ Tahe Pedro riheterihetenymy rÿimyhÿre. Idi riraynyrenyre. Pedromy robirenryrau, bede riõtinityrenyre.

¹⁷ Pedro tahe tamyreny tebò reararoholarenkykemy. Tahe tamyreny relyyre timybo Inynyry ðòtena-ribi rexiõlòdýñyramy. Tule tamy riteònyre: —Kiamy belyyke Txiau-ò tule inyseriõre-ò. Tahe rexitare, rare ijõsÿ-ò.

¹⁸ Txuu ratýnyreu, soldado mahãdu ierysymy wii risýnyre timybo Pedro aõhebo rotýñyramy. Tahe jei jei aõnire.

¹⁹ Herodi iijesemy riteònyre tai moõ tai rahaõhyylera. Tai soldado itxeredu sohoji sohoji dýñraximy riteònyra. Idi irubudýñmy riteònyra. Iribi tahe Herodi Judeia bede-ribi ròhonyra. Sesaria hãwã-ò bededýñnanaõ riwyra.

²⁰ Tiro hãwã mahãdu Sidoma beà hãwã mahãdu-wana Herodi derarenyre. Tahe tiiboho ributunyrenyre tamy ròirenykemy rybe-di. Iòlò heto-di itxeredu Blastu inire. Tahe iny mahãdu Blastu ròtarenyre iwe-ribi mahãdureny. Tahe ròirenyre Herodi-ò tamy rexítöenyrenyre, tamy ykaraõmykemy. Tarýsÿna dori diwyde iòlò bede-ribi, Herodi bede-ribi.

²¹ Herodi tahe itxu riywinyre. Kia txuu tahe ròhonyre tamy. Rexitynyre taiõlòtyyrehe-di tahe tarynana tyre-ò ronyre, tamy Rybewihikÿmy rarybere. Tai tahe iny rirajuare: —Katahe hãbu aõkõ rarybereri, Deuxu wahe.

22-23 Aõwesele Deuxu ÿju heka Herodi rirubunyre, tii Deuxutyhymy reàlìàõreki. Woudò rubudýñamy rurure.

24 Deuxu rybe tahe ibutumy roholare. Sõwemy iny tahe rityhynyre.

25 Banabe Salu-wana nieru riwahinymy rahudi tahe, diòòsede Jerusalë-ribi Atxiòkia-ò. Joaõ Marku tii-wana ridyre.

13

1 Atxiòkia dohodýña heto mahãdu-ki rybe týnydýýdu mahãduõ, bede erydýýdu mahãduõ rýimyhýre. Kaheka inireny rare: Banabe, Simaõ, iniraròsõna Nike rare. Lusiu ijõre, tii Sireni hãwã ludu rare. Manaõ ijõre, tii Herodisõ-ki ratibienyre, Salu ijõre.

2 Ibutumy tahe Inynyrýmy reàlare, riroxiõhyy heka bede riemyhý. Tahe Deuxu Tyytybythy tamyreng rarybere: —Jiarý waaõmysõdýýna dire Banabe-ò, Salu-ò. Kaiboho heka biteõnybenykre kia riwinykremy.

3 Tahe roxiõhymy bede riemy, rexítõenyrenyre. Tebòreny iratytyre ritidirenymy, idi riteõnyrenyre tabede týina-ò.

4 Deuxu Tyytybythy tahe tiiboho riteõnyrenyre. Selusia hãwã-ò tamy riberenyrere. Tahe hãwòõ rimyrenyre Xibri bedebute-ò.

5 Tahe rehemynyrenyre Salamina hãwã-ò. Tai judeu dohodýña heto-ki Deuxu rybemy raryberenyre. Tule Juaõ Marku rare tii-wana wiõhedýýdu wese heka rare.

6 Tahe ibutumy bedebutemy rekorenryre. Ritehemynyrenyre hãwãõ-ò Pafumy ninadu-ò. Tai

tahe judeu mahãdu witxi deade, Bajesuisi heka inire.

⁷ Tii Deuxu rybeduõmy raremyhýmy iximy rarybere tahe aõkõre, raruire, riitxenanyre. Tii bedebute hãwã dinodu-wana rare. Kadinoduni tahe Sergio-Paulo inire. Tii hãbu bedeery nihiký rare. Tii Deuxu rybe-ò roholakemy ratxireri. Tahe didyde Salu, Banabe-wana tamy roholakemy.

⁸ Bajesuisi, Elimasi ijõ ini rare. Tahe tii bedebute dinodu-ò rarybere uritere Salu rybe-ò, Banabe rybe-ò ijomakõmykemy. Wanyrý tyhydýkõmykemy dori tuu risñnyre.

⁹ Salu tahe, Paulo ijõ ini rare. Deuxu Tyytybytyhy heka itykymy ralõmy rýimyhýre. Tahe Paulo retehere Elimasi-ò tamy rarybere:

¹⁰ —Kai Satanasi riore tate. Kai heka ibutu itx-enadýy-di týxihikýlemy ahâte. Kai heka awihiký òludu tate. Tiubo heka bexihukre Inynyrý-ribi iny riixâwididýyñyre.

¹¹ Deuxu heka wiji araòwynykre, aõhõkýmy arasñnykre, aruetàmy bonykre. Txu bobiokre bede biwyke. Iule tahe aõwesele bede torohokýlemy reare. Robiõhyymy reare. Urile riemy ratximyhýre, iny riwiòhenanykemy, ryy tamy ritýnynykemy.

¹² Tahe kia bedebute dinodu tuu robire aõhebo rotýyñramy, tai bede riòtiinymy ronymyhý tahe tii Inynyrý rityhynyre.

¹³ Iribi tahe Paulo ròhonyra taijoi-wana Pafu hãwã-ribi. Rakremy riberenyra hãwã nihiký-ki Panfilia bede-ò, Peke hãwã-ò. Juaõ Marku iribireny rexitara, dòòsede Jerusalé-ò.

¹⁴ Tahe Paulo Banabe-wana roirenyre.

Peve-ribi riòlònyre tahe rekoarenyre Atxiòkia-ò. Kaa iwixira Atxiòkia hawã rare, Pisidia bede-ki ratxireri. Tahe rironyrenyre judeu mahãdu dohodýyna heto-ò. Sabado txu rýire. Ronymyhýre ijohonamy.

¹⁵ Kia hâbu mahãdu heka Moisesi bede ywina tyyriti-di, Deuxu rybemy rybedu mahãdu tyyriti-di rariamyhýre. Tahe dohodýyna heto wedu Pauloboho-ò raryberenykemy rarybere: –Waseriore, arybemy idi atxiteri-wana marybeke aowaxiny bitýnyke.

¹⁶ Tahe Paulo rýire lamamy. Iwese rybedýymy ròteòsidýymyhýre wese rýire. Tahe rexidelenyre: –Hâbu, Israeli mahãdu, tule ibutumy Deuxu rityhynymy rýira mahãdu, bodoholabedenyke kaa ijyy-ò.

¹⁷ Israeli mahãdu Egito-ki rasýnyreu, taDeuxu iribi ritare, moma, inftybyreny Deuxu, Israeli mahãdu tybyreny wahe. Deuxu rasôwedýýnyre. Iribi tahe Deuxu Egito-ribi ritarenyre tebò rruteretyhy-di.

¹⁸ Tiiboho bederahy-ki 40 beòramy bede riereu, Deuxu taaõbina bina riòludunyre.

¹⁹ Kanaä bede-ki debò inatxi reuròmy ixýju ixýju mahãdumy rahure. Idi tamyreny riwahinyre bede, isýhyymy rarekemy. Idi tahe rybe ywisidýdu mahãdu tamy riwahinyre. 450 beòra rahureu, tahe Samueli Deuxu rybeduõmy raremyhý.

²⁰ Idi tahe rybe ywisidýdu mahãdu tamy riwahinyre. Tahe 450 beòra rahureu, Samueli Deuxu rybeduõmy raremyhý.

²¹ Iribi iny Deuxu-ò rexitòenyre iòlòmy tamy

kadiwahinykemy. Tahe Deuxu Salu tamy ri-wahinyre, iòlòmy. Salu tahe Kixi riòre rare. Benjami mahãdu rare. Tahe 40 beòramy iòlòmy ronyre.

²² Salu iribi ritareu, tahe Davi, Deuxu rita-madýnyre iòlòmy. Deuxu Davimy rarybere: — Davi Ijese riòre rare. Jiarý iluure. Tii ibutu wadée wimy riwinykre.

²³ Tahe Davi riòkòre-ribi Jesuisi ròhònyre, Israeli tarasadumy rarekemy. Iwese juhuu Deuxu rarybere wese.

²⁴ Jesuisi naõdeu, Juaõ ritýnynyre Israeli mahãdu-ò iòrarurený ririkemy idi rara-tisebenykemy.

²⁵ Juaõ rybe týnydýýna kõnanau, tamyreny rarebere: —Jiarý wa iwese tahõtinytenyteri wese aõkõ jiarý rare. Kaiboho tiwaraõõhyymahâtenyte. Betehebenyke, tii, wahewomy kanakre. Jiarý aõ aõkõ rare, iwatisana arieseõtyhy iwa ritakemy, tii dori waratyre wihihýreki.

²⁶ Waseriòreboho, Abraõ riòre riòremy ibutumy inyboho roire, tule Deuxu realàamy rýira mahãdu kaki ratximyhý. Deuxu inydeereny biu-ò hedu rybe diwahinyde.

²⁷ Jerusalé mahãdu, iwedureny-wana raeryõhyre tii tarasadu rare. Ibutumy sabado txu rybedu tyriti-di rariamyhýre tohodýýna heto-ki, tahe aõbo rare rieryõhyre. Jesuisi rubudýýmy raryberenyre, iwese rybeduõ rarybere wese, tiiboho rotýýnymyhýre.

²⁸ Tiiboho aõbina bina-ki tai rahaõhyra, ihãrele irubudýýmy rexítõenyre Pilato-ò.

²⁹ Iwese ibutumy Jesuisimy riritinymy roireri wese, ibutumy tuu ròhònyre. Tahe itxeò nihiký

tyre-ribi ritarenyre. Tahe mana hāloo rawo-ò ritidirenyre.

³⁰ Tahe Deuxu rubu-ribi riixixadŷŷnyre.

³¹ Tii-wana iny mahāduō roirenyre juhuu Kalileia-ribi Jerusalē-ò. Rexixamy rahudi tahe, tii mahādule tuu robihyymy txuu widirenry rŷire. Kia mahādule inysōwey-ki relyymyhŷre.

³²⁻³³ Deuxu juhuu rarybere inytybyreny-ò aōhebo rotŷŷnykremy. Inydeereny tahe tii riwinyre Jesuisi riixixanyreki. Kia Rybewihikŷmy adeereny relyymahārenyre. Iwese inatxi wiuna ritidŷŷna-ki roire wese:

—Kai waRiore tate. Wiji tahe bomy watxiwāhāre.

³⁴ Kiamy heka Deuxu rarybere Jesuisimy: — Rubu-ribi ariixixanykemy, tiu rasunymyhŷre bede-ò ròoseõtyhy. Iwese Davi-ò jiarŷ rarybere wesemy ibutumy adee bede ariywinskyre.

³⁵ Deuxu ijō wiuna Ritidŷŷna-ki tule rarybere. Iwese Jesuisile rarybere wese, kiamy roire:

—Eòdutyhy umy rasŷnyõtyhy kai dori waumy-sudŷŷ-ò teijemahāte.

³⁶ Iu Davi Deuxu dee taijoi riwiōhenanymy rahudi tahe, rurure. Tybyreny-ò tii rara. Iumy tahe rasunyre.

³⁷ Jesuisi umy tahe rasunyõre Deuxu dori rubu-ribi riixixadŷŷnyreki.

³⁸⁻³⁹ Jesuisi bityhynybenykeki, aòraru riixāwidinyke. Kiamy Moisesi bede ywina ihoõhyre adeereny. Kia bierybenyke waseriòreboho, tile, Jesuisi, adeereny relyywāhārenyre.

⁴⁰ Bexiijebenyke, kiamy adeereny rotŷŷnyke lau iwese rybedu ritina-ki roire wese:

41 —Kaiboho inatyhy derare. Betehebenyke, burubenyke, bede biòtiinybenyke, aõbo jiary rewinyrerio. Inyõ adeereny ritýnynyke ihärele. Tiu heka bityhynybenyötyhy.

42 Tahe Paulo irybe rexihura. Iribi röhonyre Banabe-wana. Rexitönenyrenyre ijõ sabado biòwau tarybetybydile ixybyle relyykemy.

43 Iny ritobinymy rahudi, judeu mahãduõ, judeu bede erydýýna ityhydýýdu mahãduõ tule Banabe Paulo-wana riheludunyre. Tahe tamyreny raryberenyre: —Deuxu ruxetõena-ki idi mari-ahyymyhýkemy.

44 Ijõ sabado rehemynyreu, ibutu iny hãwã-ribi doimyhýdenye Deuxu rybe-ò ijomonamy.

45 Judeu mahãdu tahe inysõwemy robireu, tiiboho rexwaritinyemyhýrenyre. Tiiboho raryberenyre aõbinahãkýlemey Deuxuru-ò. Paulo riki inatyhymy aõkõ tii rarybemyhýre.

46 Paulo Banabe-wana ihärele brebuõlemy raryberenyre: —Juhuu adeereny Deuxu rybe dobephede. Tahe kaiboho tetyhynyötenyte, tai judeukõdu mahãdu-ò aroirenkyre. Kaiboho Deuxu rybe terarenyreki, ixi sohojile tahe tetaõte adeereny aõ aõkõreki.

47 Kia Inynyrõ bede ywina wadeereny riwahinyre: —Kai loosõna wesemy atxikre judeukõdu mahãdu-ò. Kai tarasanary ritýnynykre ibutu inyko-ò.

48 Judeukõdu mahãdu kia-ò roholareu, tahe reysarenyre. Deuxu rybe riwowydynyrenyre tai. Tahe rityhynyre, timybo Deuxu juhuu ritare wesele tamyreny umytuedeõna riwahinyremy.

49 Inynyrý rybemy kia bede-ki ibutumy relyyre.

50 Tahe judeu mahãdu rarybere hãwywyihiký ityhy-ò, tule hãwã wedu-ò. Tai tahe Paulo Banabe-ò òludu sõwemy resere. Tahe isubede-ribi riteònyrenyre.

51 Paulo Banabe-wana awa-ribi bryby riòhòwirenyre tamyreny tiiboho ibinareki. Tahe Ionio hãwã-ò roirenyre.

52 Atxiòkia ityhydýýdu mahãdu tahe reysamy rýimyhýre. Deuxu Tyytybytyhy-di týximy ihýre.

14

1 Ionio hãwã-ò Paulo Banabe-wana rare. Judeu mahãdu dohodýýna heto-ò. Tahe rybe ritýnyrenyre, tarurumy he relyrenyre. Sõwemy judeu mahãdu, judeukõdu mahãdu-wana rityhynyrenyre ijyy.

2 Tahe ijõ judeu mahãduõ rityhynyõre. Ijyy deramy reamyhýre, tule ijõ-ò tule rarybere ityhynyõkemy. Tahe Paulomy, Banabemy aõ òta òtalemy rarybemyhýrenyre.

3 Ihãrele tahe Paulo Banabe-wana bede nihiký riwyrenyre tai. Tamy rybe ritýnyhy roiremyhý ibrebuõlemy. Inynyrý taruxetõena rybetyhydýýnamy riwiòhenanyre tiiboho bedeòbyna widýýdu renyreki.

4 Hãwã mahãdu ritxuare. Ijõ heka judeu wedu mahãdu rityhynymyhýre, ijõ tahe Paulo Banabeboho rityhynymyhýre.

5 Judeukõdu mahãdu, judeu mahãdu, tawedureny-wana widee rarybere Paulo Banabe-wana riòkòròrenykemy tamy mana-di rehurenkyremy.

6 Tahe tiiboho rexiveryrenyre tahe rihenyrenyre. Tahe ròirenyre Listra hãwã-ò, Debi hãwã-ò, kia Laonia hãwã hãwã-ò rare. Tule rariarenyre kowa bedewo-ki.

7 Tahe kowa tiiemy ritýnyhyy roiremyhý Rybe týmyra wihiký-di.

8 Listra hãwã-ki heka hãbuõ-txi rekoarenyre, itierere heka. Taihyy heka ronymyhýre. Tuuhyy heka ratohouãmy ijarananyre.

9 Tii tahe Paulo rybe-ò roholare. Paulo tamy retehere. Kia tahe Paulo rieryre hãbu teytetyhy-nadire Paulo riteytenykremy.

10 Tai tahe tamy rarybere tarybe riterenymy: — Mynyike, òbitimy. Ta hãbu rexiwatxinyre, rariare.

11 Ijohona mahãdumy robireu, aõbo Paulo riwinyremy tahe rirajuare tarybe-di, Laonia rybe-di: —Ka hãbu mahãdu heka deuxu wesemy idi rexinohõtidýñymyhýre. Inydeereny deuxu wesemy dobehede. Iumyreny tahe hãbu wesemy rare.

12 Banabe heka, Jupitemy tadeuxurenyniõmy rininire. Paulo tahe ijõnimy, Meuriumy rininirenyre irybe sôwetyhyreki, tii rybedureki.

13 Jupite xiwena wydydu horeru bederade-di dehemynyde. Tohodýña heto hãwã ahana ube-ki rýire. Broreni xiwe wesena tamyreny hãwã mahãdu riworonykemy, riwahinskyemy.

14 Kiamy roholareu, Paulo Banabe-wana tatykyreny riykaranyre idi rihurenyre. Tahe ralõmy reare inysõwey-txi rarybekemy.

15 Tamy ryryre: —Aõhebo tatýñytenyteri. Jiarýboho hãbulemy watxirenryteri. Kialemy adeereny rarybewãhãre, Deuxu rybetýmyra

wihiký. Adeuxureny-di nohõtirenyõmy. Bedewidýýdu ta mohõtinybenyke. Tii dori benihiký riwinyre, ibutumy biu-ki riwinyre, tahe Deuxutyhy-di mohõtinybenyke.

16 Ihetxiu Deuxu ibutumy bede bedemy sýdu ririre ixidee wimy aõna aõnamy rotýýnykemy.

17 Urile tahe tamy rexideòsinyre tamy biu ri-wahinyre taoworumy raratynykemy. Tai tahe kaiboho arýsýna dire, Deuxu debò-ribi, awo-ki eysanadire.

18 Ihãrele iny tamy xiwe wesena tamy riwahinykemy ratxireri. Paulo tamyreny rarybere: —Aõkõ, inydeereny bidiwahinyõke.

19 Iribi tahe judeu mahãdu-ò Atxiòkia-ribi, Ionio-ribi tamyreny raryberenyre Paulo rubudýýmy. Hãwã òtityube-ò Paulo ridyrenyre. Mana-di tamy rehumyhý. Tahe rubu wesemy ririrenyre.

20 Idi tahe ityhydýýduõ tamy wirotyre. Paulo tahe suribi rýire tahe tii-wana nalõde hãwã-ò. Ijõtxu biòwamy tahe Banabe-wana Paulo rexitare ijõ hãwã-ò, Debi hãwã-ò.

21 Ka hãwã-ki tahe Paulo rybe týmyra wiheký ritýnnyre. Sôwemy tai rityhynyreu, Pauloboho ròoserenyre Listra hãwã-ò, Ionio hãwã-ò, Atxiòkia-ò.

22 Ibutumy hãwã-ki Pauloboho ityhydýýdu mahãdu riwiòhenanyrenyre, tiiboho rityhynyhyymy ratximyhýkemy. Tamyreny rarybere: —Kaiboho aõhõkýmy botýýnybenyke, ihãrele malòkemy titxibo Deuxu Iòlò ratximyhýre-ò.

23 Ibutu ityhydýýdu mahãduy ribi ritamy rýimyhý rarekremy, idinodumy. Matuari

mahãdu-ribi tii ritare. Iu ritareu tahe, rexitòenyre Deuxu-ò tule byreõhyt txuõ riwyrenyre. Inynyry-ò rexitòenyre: —Kia ibutumy aratyhynyneri, tai tahe biywinytmy ahâke.

24-25 Pisidia bede-ki rekoamyhýrenyre Panfilia bede-ò. Kowa-ò Rybewihiký týmyramy relyymy rahudi Peke-ki, Atalia hawã-ò dobbehede.

26 Tai hawò nihiký welòdi-di rimyrenyre. Tahe Atxiòkia-ò rorore. Kowa-ribi juhuule rybe týmyra wihihiký ijyy-di dòhonyde. Kowa juhuu rexitòenyre tamyreny Deuxu ruxetòena-wana rarekemy.

27 Atxiòkia-ò rehemynyreu, Paulo, ibutumy ityhydýydu mahãdu ditotynyde. Tai heka tamyreny rarybere iwese Deuxu riwiòhenanyre wese ibutumy iaõmydýyñana-di. Iwese judeukõdu mahãdu rityhynykemy. Deuxu tamy ityhyna ijòtòbòna riraynyre wese.

28 Idi bededýyñana riwynihikýre ityhydýydu mahãdu-wana.

15

1 Hâbuõ Judeia mahãduõ ditehemynydenye ta teòsam y ribedeerynyrenyre. Kawese ribedeerynyre: —Moisesi Tyriti bede ywina, notykyresynamy, rityhynyokeki, iny rataõtyhy.

2 Iribi tahe Paulo Banabe-wana tamyreny rarybehyy rare. Tai tahe inyõ tamy rarybere Jerusalé matuari mahãdu-ò roirenkyemy aõmydýyñana rexiobitinyrenykemy. Iny witxira-ò Jesuisi erydýyña mahãdu-ò rarybekemy heka tamy, Pauloboho iteòdýymy rarybere. Tahe ijõ hâbu mahãduõ tule tiiboho-wana riteònyrenyre.

3 Dŷraximy heka tamy ròirenyre, aõ aõmydŷnabo ratxirerímy wahe. Sõwemy dohodŷna mahãdu ihemy roirenyre urihimyõ, tai tahe ririrenre. Tahe Senisia bede bedemy, Samaria bede bedemy riòhorerenyre. Relyyre judeukõdu mahãdu tule ityhydŷdu mahãdu-ki rŷririmy. Tai ibutumy ityhydŷdu mahãdu reysare.

4 Tahe ritehemynyrenyre Jerusalẽ-ò. Wihe ritotynyrenyre ityhydŷdu dinodu-wana, tule matuari mahãdu-wana, Jesuisi erydŷdu mahãdu-wana. Tiiboho relyyrenyre aõmybo Deuxu rotŷnyre iyreny-ki, timybo riwiòhenanyré.

5 Tahe hãbu mahãduõ tai raremyhŷ heka. Juhuu heka fariseu mahãdumy ihŷre, idi tahe ityhydŷdumy ralore. Imahãdu-ribi ijõ rŷire ribedeerynykremy. Tahe rarybere: —Inydeereny kia wese rare. Judeukõdu tyhydŷdu ibutumy notyyresyna-di röhonyke. Tule ibutumy Moisesi bede ywina ibutumy rityhynykemy. Kawesemy tamy ribedeerynyre òbitimy aõkõ watxireri.

6 Idi tahe Jesuisi erydŷyna, matuari mahãdu-wana wii ributunyre rybe òbitidŷymy.

7 Rybe sõwemy rahude tahe, Pedro rŷire tamyreny rarybekemy: —Waseriòreboho, Deuxu juhu riwatara Rybewihikŷ rybedumy judeukõdu mahãdu-ò tuu aritŷnykykremy, tiiboho tule rityhynyrenykremy. Tai rarewâhã. Kaiboho kia ibutumy teerytenyte.

8 Iwese inydeereny riwahinyre wese, Deuxu Tyytybytyhy tamyreny tule riwahinyre. Judeukõdu mahãduõ tule ixidee rimykemy. Kia wese tuu riteòsinyre inydeereny.

⁹ Deuxu wiribi lahitzimy aõkõ iny riwinyrenyre. Wiwesehyyle ihÿre. Tiiboho inywesele ihÿrenyre. Tiiboho rityhynyrenyre, heka irayky rityranyrenykemy ritarenyke.

¹⁰ Kia wese Deuxu teurihitenyteri. Kia bede ywina itxyynaутxiehekÿ wesere ityhydÿdu mahãdu tyre-ki tetiditenyteri. Inytybyreny tiu retyyõre tule inyboho idi retyyõre.

¹¹ Inynyrÿ, ruxetõenale-di iny ritamyhÿre. Tule judeukõdu mahãdu kia wesenere ritamyhÿre.

¹² Tahe aõmy rarybeõhyrenyre. Ibutumy he Paulo Banabeboho rarybereò, roholarenyre. Tiiboho heka relyyrenyre tule bedeòby wihiikÿ aõna aõna-wana Deuxu riwinyremy tadebò-di wahe.

¹³⁻¹⁴ Iribi tahe rexihurenryreu tasÿ, Txiau rÿire rarybekremy: —Waserioreboho, bodoholabedenykre inihe warybe-ò: —Pedro kÿny adeereny rarybere, timybo Deuxu judeukõdu mahãdu roramy rare iny mahãduõ ixidee ritakremy tanityhy-ò.

¹⁵ Kiawesemy he tule ihetxiu Deuxu rybemy rybedu mahãdu riritinyre, kamy wahe:

¹⁶ —Wanyrÿ heka rarybera: —Adòòsekre, ixyby ariywinymy aritamadÿnykre aõdohodÿyna heto Davi juhuu riwinyre. Idi tahe resere. Ixyby ariwinykre.

¹⁷ Tai tahe judeukõdu mahãdu-ribi iuhe riwaòrykre wamy rityhynykemy. Wanyrÿ, Deuxu, kiamy heka tiiboho rarybekre, ibutumy jiary retarenyreki.

¹⁸ Kawesemy Wanyrÿ tuhyy rarybemy raremyhÿ, tule wiji ihÿre.

19 Tai heka kiawidýõmy rakatximyhýrenykre. Tamyreñy rybeõmy rakatximyhýrenyke. Judeukõdu mahãdu Deuxumy rityhynyrenyreu, iny bede ywina reny tyhydýõmy tamyreñy rybeõmy.

20 Kialemy heka tamyreñy rakaryberenykre: Suritxoo xiwe-ribi iròdude ròrenyõmy. Tule òta òta òraruna widýõmy, iròdu hälubu-di ròrenyõmy, ihälubu rejuçunyõmyhýre-wana.

21 Kiamy heka rakatximyhýrenyke. Moisesi bede ywina-di dori ibutu hawã-ki judeu dohodýña heto-ki rariamy raremyhý. Sabadotxu ihyymy aõkõ kia ritýnynymy raremyhý.

22 Tahe kiamy heka rahõtinyrenyre, Jesuisi erydýña mahãdu, ibutumy dohodýña mahãdu-wana, häbuõ ayreny-ribi rikitakre. Tai Atxiòkia-ò riteònnyrenykemy Paulo Banabe-wana. Tahe Judasi ritarenyre tule iniòrysyna Basaba rare. Ijõ tasõ Sila inire. Ka hâbuboho ityhydýdu mahãdu awimy tai raharenyre.

23 Katyyriti tiiboho-wana rakre. Kawesemy tyrriti rare: —Jiarýboho, erydýña, matuari, seriore mahãdu adeereny rybe wehityhyna rewahinyreri. Ibutumy judeukõdu mahãdu ityhydýdu-ò ka tyrriti rakre Atxiòkia hawã-ò, Siria bede-ò, Silisia bede-ò.

24 Inyõ rare wayreny-ribi adeereny notykyresymy rybemy. Tai tahe araykyreny riwerydýnyre. Jiarýboho reteònnyrenyõhyre. Kia reerymy watxirenryreri.

25 Tahe wiwesele rahõtinyrenyre riki, hâbubohoõ Paulo Banabe inyluudu-wana reteònnyrenyrereri.

26 Kia hãbu Paulo Banabe-wana hãwã bina-haký-ò roimyhýrenyre Jesuisi Kristu Inynyrýni-di. Ixi-txi rõhõtinyõlere, brebumy.

27 Judasi-wana tule adee raryberenykre kia aõmydýñnanamy, katyyriti rewahinyrenyre wese.

28 Kawese inyboho rõhõtintymyhýre, Deuxu Tyytybytyhy dori inyrayky rewiòhenanyre. Kia bede ywinalemy adeereny rarybereri biywinybenykemy.

29 Uritere, suritxoo xiwe-ribi iròdude ròrenyõmy iròdu, ihälubu-di ròrenyõmy, ihälubu rejuxunyõmyhýre-wana. Tule òta òtana òraruna widýyõmy. Ka bede ywina biywinybenykeki, awimy boibeke. Deuxu deysana tahe adeereny kanakemy watxiwähäre.

30 Tahe hãbuõ iny inaubiòwamy Atxiòkia hãwã-ò ròirenyre. Tahe Atxiòkia tyhydýýdu mahãdu ributunyre. Iu tahe tamyreny tyyriti riwahinyre.

31 Tahe idi rariarenyre, ritýnyny my tamyreny. Ribedeerynyrenyre. Tai tahe reysarenyre.

32 Judasi Silaboho tule Deuxu dee rybeduwihiký roire. Sôwemy dohodýýna-ki seriore mahãdu-wana rohonymyhýre. Tai tahe rirurudýýnomyhýre.

33 Aõutxumy raroorehenyre, tahe seriore mahãdu tamyreny rarybere: –Bòibenyke he ateòdýýdu mahãdu-ò. Biòkeseké wowina-di Jerusalé hãwã-ò.

34 Tahe Sila rõhõtinyre rarikremy Atxiòkia-ki.

35 Tahe Paulo Banabe-wana naride Atxiòkiakile. Inynyrý rybemy rierynanyrenyreri, ritýnynyrenyreri, ijõ serioreõ-wana.

36 Aõutxumy tahe Paulo rarybere Banabe-ò: –Ròkòòsekre kÿnyhe, ibutumy hãwã hãwã-di tai

juhuu Innyryrý rybemy ritýnynomahãreò wahe, rikiwehityhynanykremy timybo ityhydýdu mahãdu nyimyhýde-ò.

³⁷ Tahe Banabe Joaõ-Marku ridykemy tamyreare.

³⁸ Paulo heka Joaõ-Marku ridyõkemy ratxireri, Panfilia hãwã-ki dori iribirený ròhonyreki, riwiõhenanyõreki.

³⁹ Marku ridykemy wiwese wesemy aõkõ rõhõtinyrenyre teratyhylemy ratximyhý. Tai tahe wiribi rexihitxinyrenyre, Banabe Paulo-ribi. Banabe Marku ridyra Xibri bedebute-ò, hãwò-di ròira.

⁴⁰ Paulo tahe Sila ridyra. Seriore mahãdu tahe Pauloboho riixitõedýnyre, Innyryrý ruxetõena tamyreny kanakemy.

⁴¹ Tahe Siria bede werawo-di, Silisia bede werawo-di, ririranyre dohodýna mahãdu riwiõhenanykemy, rirurudýñymyhýkemy.

16

¹ Pauloboho tahe Debi hãwã-ò rehemynyre. Ihyy tahe Listra hãwã-ò rare. Tai tahe Tximòtxi-wana witxi rekoare. Tximòtxise judea tyhydýduõ rare. Tyby tahe grego mahãduõ rare.

² Listra, Ionio ityhydýdu seriore Tximòtxi luure. Tximòtximy widee rarybere: —Tii iny hãbu tyhy rare.

³ Tahe Paulo Tximòtxi-wana rakemy rexiywinymy raremyhý. Tahe rexitarenkyre kotyreu, Paulo, Tximòtxi notykyresymy riteõnyre, kowa judeu mahãdu òraru-ki wahe. Tyby dorihe ibutumy iny rieryre tii grego mahãdu raremy. No-

tykyresykõmy rake tahe judeu mahãdu dee kia ibinare.

⁴ Iribi tahe ròirenyre hãwã hãwã-di, ityhydýýdu seriore mahãdu ribedeerydýýnykemy, timybo Jerusalẽ mahãdu rõhõtinymyhýremy.

⁵ Tai tahe ibutumy dohodýýna heto mahãdu tii rirurudýýnymyhýre ityhydýýna-di. Tule ijõ rityhynymyhýre txuõ txuõlemy ralokemy ityhydýýduõmy rarekemy.

⁶ Pauloboho Asia bede-ò ròirenyõre rybe ritýnynykemy, Deuxu Tyytybytyhy ritirýreki. Tahe Frigia-Alatxia bedemy rekoamyhýrenyre.

⁷ Misia bede-ò rehemynyreu, Bitinia bede-ò ròirenykemy riwisýnyrenyre. Tahe Jesuisi Tyytyby tamy riteónyõhyre, ritirýmyhýre.

⁸ Tahe Misia bedemy rekoare, tahe Troaji hãwã-ò robehere.

⁹ Tahe Paulo hãbuõ wesemy robire rasina weselemy. Hãbu, Macedonia bede ludu lamamy rýimyhýò, tuu robire. Tahe hãbu ryrymyhý tamy: –Manake Macedonia-ò, biwawiõhenanykemy. Kia Paulo rasi-ki tuu robire wese.

¹⁰ Tahe tarasi rahureu, tamyhe wylemy aroikemy watxiwãhãrenyre. Jiarý, Luka, Paulo-wana. Deuxu dori inydeereny rarybereri Macedonia-ò ròkòirenkykemy, Rybewehiký rikiubýtýnyrenykemy. Kialemy rõkõhõtinnyrenykre.

¹¹ Tahe Troaji hãwã-ribi ròhõnyre hãwò yhywydynalaworo-ki. Samotrasia hãwã-ò imynahyy riõhõrere. Ijõ txu tahe Niapoli hãwã-ò riõhõreri.

¹² Iribi tahe Filiposi hãwã-ò roirenyre. Juhuludu hãwã rare Macedonia bede-ki. Roma hãwã

mahãduõ tule tai rasñnymyhÿre. Tai txuõ rewyrenyre.

¹³ Sabadotxu tahe hãwã-ribi reòlonyrenyre bero ijà-ò. Rahõtinyrenyre tai ixitòedÿña-ò rÿimyhÿremy. Tai tahe hãwyyõ rexibutunymy rÿimyhÿ. Tahe rorokorenyre tamyreny raryberenykemy.

¹⁴ Hãwyyõ Lidia inire, inyrybe-ò tahe roholaty-hymyhÿre. Tii Txiatira hãwã luduõ rare. Tii tylýre ijomodure, tule Deuxu tyhydÿydure. Inynyrÿ irayky riywinyre Paulo rybe rityhynykemy.

¹⁵ Tahe ibutumy isÿmahãdu-wana riraty-sebenyre. Tai tahe tamy Lidia rarybere: — Inaanokàbo ityhydÿkÿdumy watxiwãhãre-wana, wahetoku-kò manakre. Tai tahe iheto-ò ròirenyre rybe-ki.

¹⁶ Aõutxumy tahe riberenyre ixitòedÿña-ò. Itxi rekoarenyre ijadòmaõ-txi, deòdu rare. Iwo-ki tyytybybina ralòmy rÿire. Tai ijadòma relyyre inyko aõhebo iny-ò rotÿnykremy. Tai sôwemy nieru ritare tawedu-ò.

¹⁷ Tahe waherenymy dyrymy nade: —Deuxu ibuturatyre rare. Iteòdÿkÿna mahãdu kia mahãdu rare. Tikiboho rarybemyhÿre timybo iny taòraru-ribi ratakemy.

¹⁸ Tuheka rarybehyy raremyhÿ. Aõutxumy tahe Paulo tai rexirare, tamy ròòsemy reare. Rarybere tyytybybina tai ratxireriõ: —Jesuisi Kristu nimy iribi arateònonykre. Bexitakre. Tahe aõwesele iribi ròhönumy reare.

¹⁹ Iwedu tahe rieryre nieru idi ritaõkre ta rimyrenyre Paulo Sila-wana. Retÿhimy rare ywisidÿdu-ò, hãwã elehyna ube-ò.

20 Tahe ijadòma wedu rarybere ywisiidýýdu mahãdu-ò: —Kaa judeu mahãdu iny hãwãreny dibinadýýnymyhýde.

21 Tiiboho iny ribedeerynemyhýre aõ iny bede ywinareny-di aõkõ. Inyboho Roma hãwã mahãdu rare. Tai kia-ki aõhe arotýýnyötyhy.

22 Tai tahe sõwemy iny Paulo Sila radònyre. Ywisiidýýdu mahãdu tahe ityy ibòrò-ribi ritxuahakýre idi tahe rityhenemy tuu raòhòtere.

23 Tuu raòhòtere, tuu raòhòtere, idi tahe ròtenawo-ò idi rehurenryre. Ròtena-di itxeredu-ò rarybere: —Kaa rahenykre-wana, kaille budurukre.

24 Tai rirutere iraru-txi rarutxi-ò iwa ritidire òwòru iwodýýwomy raratyheny.

25 Ruetya tahe Paulo Sila-wana rexítøenymy roimyhý Deuxu dee. Ijõ ròtenawoludu mahãdu roholamy rýimyhý tai.

26 Aõwese bede ramytatare. Ròtena ijòtòbôna rirayre hâbu mynyna iribi rejuxunyre.

27 Tai tahe itxeredu ijò iraymy idi retehereu, rexirubunykemy tamaydese ritare. Ròtena woludu mahãdu rahenyramy tii rexinohõtinyra.

28 Paulo tahe tamy ryryre: —Ixirubudýýõmyke, kakile watxirenryreri, ibutuhukýlemy.

29 Itxeredu ryryre loosòna kidiwykemy tahe ralore ramytatamy brebumy. Paulobohoko-ò resere tatiòhomy.

30 Tahe itxeredu diòlòdýýnyde irarutxira-ribi, tamyreny rarybere: —Wanyrýboho timybohe aratamy arýike. Aõhebohe arotýýnyke.

31 Tahe rirawyònyre: —Inynyrý Jesuisi bityhynykrekile, tarasanamy myikre, asý

mahādu-wana.

³² Tahe tamy Deuxu Rybe-di ritŷnydŷŷre ibutumy isŷ mahādu-ò.

³³ Iruule tahe riwisinanyrenyra ibrò wotōmona risuhòra. Idi tahe itxeredu raratysebenyre tasŷ mahādu-wana ibutumy.

³⁴ Iribi tahe itxeredu ridyrenyre taheto-ò riroxikemy tahe ibutumy reysanihikŷrenyre, Deuxu rityhynyrenyraki.

³⁵ Txu deadeu tahe ywisdŷŷna dinodu ijô ywisdŷŷna mahādu riteònnyre, ròtena-ribi Pauloboho riteònnykremy.

³⁶ Itxeredu tahe Pauloboho-ò rarybere: — Ywisdŷŷna mahādu arateònnykremy riwateònnyreri. Bòibenyehe, wowina-di, biòlonybenyke.

³⁷ Paulo tahe rirawyònnyre: —Aõkõre, araõtyhy. Jiarŷboho Roma hâwâhâkŷ mahādu kaa watxirenryreri. Tii riwayhytanyrenyra idi ròtenawo-ki riwasŷnyrenyra. Ywisdŷŷdu mahādu wii rotykõhyre riwaròtenyrenyra. Wasimy ka tiu ariòlonyõtyhy. Tiiboho kodoikreule tahe ariòlonykre. Tii he riwaòlòdŷŷnykre.

³⁸ Tahe ywisdŷŷna mahādu tawedu-ò rarybere. Tahe tiiboho ruberurenryre Pauloboho Roma hâwâ mahādu roireki wahe.

³⁹ Tai tahe dòidenye tamyreny, aõwaxina riòlonykremy. Tahe làhàmy tamy rexítöenyre. Tutyhy-ki aõkõ làhà ararutara. Tai riteònnyrenyreu, hâwâ-ribi rexitarenykemy tamy rexítöenyra.

⁴⁰ Rexitarenryreu, Pauloboho tahe Lidia heto-ò ròòsere. Ibutumy ityhydŷŷdu tahe wii ritotynyre, wii riwiòhenanykemy. Idi tahe riòlonyre kia hâwâ-ribi.

17

¹⁻² Tiiboho rekoarenyre Afipoli hãwãmy, Apòlonia hãwãmy tahe rehemynyre Tesalonia hãwã-ò. Judeu dohodýyna hetoõ tai rýimyhýreò. Paulo, iwese aõu riwinymyhýre wesele rare tamy. Ralore rybe-di rarybekemy. Inataõ sabadomy tai riraynyre tyrity ritidýyna tamy ritýnynykemy.

³ Rybe hitxina rurukremy tuu relyyre. Tahe Paulo tamyreny ritýnynyre iwese Kristu durudemy idi dexiixixanyde rubu-ribi. Kia iny rityhynyra Jesuisi inatyhymy Deuxu deòdýyna raré.

⁴ Tahe ijomonadu mahãduõ rityhynyre. Tule ijõ judeukõdu mahãdu rityhynyre. Tule ijõ hãwy wihiiký mahãduõ rityhynyre sôwemy.

⁵ Tahe judeu mahãdu dinodu tuu ròhãrumyhýre. Tiiboho tahe hãbu binahaký mahãduõ wii rotyre aõbina ritelenykremy. Tahe ròirenyre Ijasõ heto-ò Pauloboho rimyrenykremy, ywisidýyna-ò idi retýhikremy.

⁶ Tai tahe rahaõhyre tai. Tahe Ijasõ ritarenyre ijõ ityhydýýduõ-wana. Tahe ridyrenyre ywisidýyna-ò. Tahe raryberenyre ywisedýýdu mahãdu-ò: —Paulo, Silamy urile bede diotanymyhýdenyde, aõna aõna binahakýlemy rotýýnymyhýre.

⁷ Ijasõ tahe ritirýmyhýre taheto-ki. Tiiboho iny òludu roire. Iny iòlöreny rityhynyôtyhy. Jesuisi ka iòlörenyre.

⁸⁻⁹ Ibutumy iny idi rôhõtinyre, tule ywisidýýna mahãdu rexítöenyre nieru ririkemy. Tai xiery tahe ròhonyke. Tai tahe ririrenyre nieruõ.

¹⁰ Kiaru tahe ityhydýýduõ Pauloboho

riwiòhenanymy iribi riòlonykemy Bereia hãwã-ò.
Tahe rehemyhýreu, dohodýña-ò ròirenyre.

¹¹ Kia hãwã-ki judeu mahãdu iny awi rare, Tsalonia hãwã mahãdu wese aõkõre. Teysamy tamy roholarenyre. Idi heka rariara Tyrriti-di, òbitimy Paulo rybe aõbo roirerimy rierykemy.

¹² Tahe sôwemy judeu iny rityhyntyre. Judeukõdu mahãduy-ribi sôwemy rityhyntrenyre, hãwyi wi-hiký, hãbu-wana tule rityhyntrenyre.

¹³ Bereia hãwã-ki Paulo Deuxu rybe ritýnynymy raremy. Judeia mahãdu dinodu Tesalonia hãwã-ki roholareu, tahe doidenyde. Iny sôwe-ò raryberenyre: —Pauloboho bibinadýnyke.

¹⁴ Tahe ityhydýdu seriore mahãdu aõwesele Paulo riteònyrenyre ahohokýry-di. Sila, Tximòtxi taile rarire.

¹⁵ Hãbuõ rare Paulo-wana Atena hãwã-ò. Iribi tahe dòòsede hãbuõ. Paulo tamy tarybe ri-wahinyra Tximòtxi Sila-ò, wylemy kanakremy.

¹⁶ Paulo Atena hãwã-ki riraoreu, tahe robire suritxoole rityhynymyhýreò. Tai tahe tii rabedewore.

¹⁷ Idi tahe Paulo ralore dohodýña mahãdu heto-ò judeu dee rarybekemy, tule judeukõdu ityhydýdu dee rarybekemy. Tahe rarybemyhýre txuõ txuõlemy. Tule hãwã ube-ki rarybemyhýre hãwã-di reamyhýre mahãdu-ò.

¹⁸ Aõutxumy tahe Epikuriu mahãdu Paulo-txi nade. Estòiku mahãdu ijõre. Tiiboho, aõbo rybe rare kia erydu roire. Tiiboho he Paulo raujõmorenyre: —Aõmy aõkõ, kiarybedu rarybereri. Ijõ tahe rarybere: —Tii Deuxu týmyramy rarybereri. Paulo dori juhuu Jesuisi ixixanamy

relyymy raremyhý. Tai kiamy raryberenyreri.

¹⁹ Paulo tahe ridyrenyre. Tai iny roholamy rýimyhýreò ridyrenyre: —Rybe týmyramy telyymahátemy inihe bedelyyke wakoren. Tamky kia rarybere.

²⁰ Aõkõre inihe aõna aõnamy tarybemy atxiteri, aõwixira witxiramy. Tai aroholarenkyemy watxirenryreri.

²¹ Atena hãwã mahãdu, tule iwitxira bede luduõ tai rasýnymyhýre, aõ týmyraõole roholarenkyemy ratxirenryreri.

²² Tahe Paulo rýire rybenatya-ki. Rexiõrarunymy rarybere: —Atena hãwã mahãdu, kaiboho Deuxu rybe hyky tahõtinitymahátenyte.

²³ Jiarý hãwãymy rariamy watxireriu, sõwemy xiwena-di retehera. Ijõ-di kiamy retehera iritina-di: Kaa Deuxu heka inyõ rieryõhyymyhýre. Ka Deuxumy kýny heka akoren arelyykre, teerymahátenyte-di aõkõ tuu teàlãmahátenyte.

²⁴ Ka Deuxu ibutumy bede riwinyre. Ibutumy tuu rýira tii riwinyre. Tii heka biuwetyy wedu rare, su wedu rare. Aõ hãbu widýýna heto-ki aõkõ tii rasýnymyhýre.

²⁵ Tiu heka tii aõmy reaõtyhy hãbu aõ tamy riwahinyõtyhy. Tule tahe inydee ibutumy aõna aõna riwahinymyhýre, ele wesena, umy, ibutumy inydee riwahinyre.

²⁶ Hãbu sohojiõ-ribi ibutumy iny ròhonyre iriõre riõremy bede witxira witxiramy rasýnymy rýirakemy. Urile wiribi rihitxihitxinyre. Tiu tamy riteõsinyre, tikibo rasýnymy rýirakremy.

²⁷ Ibutumy Deuxu raijemyhýkemy, raerykemy.

Tii dori irehemey aõkõ ihýre iny-ribi. Iny sohoji sohojio-ribi iòhòmy ratximyhýre.

28 Deuxu òraru-ki inyboho ibutumy irumy ratximyhýrenyre, ririranymyhýre, ihoõkeki tahe aõ rikiwinyrenyõtyhy. Atyyriti widýýduõ kiamy rarybere: –Inyboho heka Deuxu riore.

29 Inyboho Deuxu riore rareki, urile nohõtiõmy womati týrýrýy ritxoo wesemy, womatiura wesemy, manaritxoo wesemy Deuxu-di nohõtiõmahãbeny. Hãbu rayky-ribi, hãbu debò Deuxu releremy nohõtiõmahãbeny.

30 Ihetxiu tii Deuxu rieryõhyrenyre. Tai tahe iòrarunareny aõnihikýmy aõkõ Deuxu dee ihýre. Wiji bededýýnana tahe, ibutumy taòraru-txi ixi-txi nohõti ijaranamy, tai tahe rabedewomyhýkemy. Kia tahe ibutu iny-ò rarybereri, iny taòraru ririkemy.

31 Deuxu Jesuisi riixixanyre rubu-ribi. Tai tahe ibutumy tii rityhynyrenykemy ihýre. Aõtxumy tahe ibutumy iny ywisidýýdumy kanakremy ijýre. Òbitina-di Jesuisi iny ritxuarenykre kia wiribi hitxi hitxina txuu.

32 Paulo Jesuisi ixixanamy rarybereu, inyõ tuu rirajuare. Ijõ tahe rarybere Paulo-ò: –Ijõ txuu arybe ini aroholatyhykemy watxireri.

33 Idi tahe Paulo rare iribiren.

34 Ijõ iny tahe Jesuisi rityhynyre, Paulo-ò tahe rixibutunyre. Ijõ Dionisiu inire, Areòpolo heto ube-ki tii iny mahãduõ roholamyhýre. Ijõ, hãwyyõ rityhynyre, Damari inire, tule ijõ mahãduõ rityhynyre.

18

¹ Paulo tahe Atena hãwã-ribi ròhonyre Oritxi hãwã-ò.

² Kia-ki tahe judeu mahãduõ-wana witxi reare. Ini heka Akila inire. Tii Ponto hãwã-ki raumynyre. Urihimyôle Italia bede-ribi dehemynyde. Prisila ihãwyynire. Iòlò Laujiu Roma hãwã-ribi ibutumy judeu mahãdu diteònnyde. Tai heka nadé kaweribi-ò.

³ Paulo iaõmysýdýýna rierymyhýre, tyyheto widýý. Tai tahe tiiboho-wana raijoinymyhýre wiwana raaõmysýdýýrenykemy.

⁴ Sabado txuõ txuõlemy tamy reamyhýre judeu mahãdu dohodýýna heto-ò. Tahe ritohonymyhýre, judeu mahãdu judeukõdu mahãdu tule. Tamy rarybere tii Rybewihiký òbitimy rierykemy.

⁵ Sila tahe Macedonia bedewe-ribi rehemynyre, Tximòtxi-wana. Paulo tai rybe ritýnynymyhýhy raremyhý. Aõu Paulo rarybere: —Inatyhymy Jesusi Deuxu deòdýýna rare, Kristu rare.

⁶ Katahe judeu mahãdu tamy raykarananymy raremyhý. Aõbinahakýlemy Jesuisimy rarybere. Tahe Paulo tatyy riohowire iixãwidinykemy riteòsinykemy. Tahe tamyreny rarybere: —Jiarý aõkõ bede òrarure. Kai aòraruna-di burukre-wana, ahãluburený waki aõkõ rare, adeereny dori Deuxu rybemy rarybere. Tahe judeukõdu mahãdu-ò sohojile tuu arelyykre.

⁷ Iribi tahe inyõ heto-ò Paulo rare. Txisiu Justu inire. Tii judeukõdu mahãduõ rare, tahe Deuxu rityhynymyhýre. Judeu dohodýýna heto bire-ki iheto rýire.

⁸ Krispu judeu dohodýyna heto weduni rare. Tii tasýreny ibutumy Inynyry rityhynymyhyre. Tule sõwemy Oritxi hawã mahãdu rityhynymyhyre. Paulo riratysebedýyre.

⁹ Paulo tahe rumy rôrõmy roire. Tai tahe rasina wesemy robire. Inynyry tamy narybede: — Brebuõmy, Paulo. Marybeke aõmybo rybemy adee rewahinyré. Rybe týnydýy lau brebuõmy.

¹⁰ Jiarý adi watxiwähäre urenana. Inyõ adee aõhe rotýýnyõtyhy. Sõwemy iny rýire kaki watyhydýydu. Kia Jesuisi tamy rarybere.

¹¹ Tai he Paulo bede riijere sohoji beòra weeremy tai bede riere. Ribedeerynzymyhyre Deuxu rybemy.

¹² Roma dinodu týmyraõ ronyre Grecia bede-ki. Ini heka Kalio inire. Dinodumy ronyrau tahe, judeu mahãdu wii dote. Wii ritobinyre Paulo dee aõbinabinahãký riwinykre. Tahe tiiboho Paulo rimyrenyre idi kanakremy ywisidýydu dinodu-ò.

¹³ Kiamy raryberenyre: —Paulo, Deuxu deàlènamy iny dibedeerynzymyhyde. Tai bede ywina rityhynyõhyymyhyre.

¹⁴ Tahe Paulo ixideele rarybekemy ratxireri, tahe Kalio judeu mahãdu-ò rarybere: —Kia rubudýydu ada aõ ibinatyhymy ratxiukeki, tai idi arohonykre, ariywisdýynanyke.

¹⁵ Tahe aõkõre, urile abede ywina rybedile rarybemyhyre, tai ywisidýynamy idi araõkre. Kainohole biywisdýynanybenyke.

¹⁶ Tahe Kalio ibutumy diteònnyde ywisidýyna het-oube-ribi.

17 Tai tahe judeu mahãdu dohodýyna heto wedu rimyrenyre. Sòteni inire. Tule raòhòterenyre ywisdidýyna heto ube-ki. Kalio tahe kia òhòtena-ò aõhe rotýnyõhyylere.

18 Oritxi hãwã-ki Paulo rare myhýre sõwemy he tai txu riwyre. Idi tahe seriore mahãdu-ò rarybere: —Arakre. Tahe hãwòõ-di he rare, reuròkemy Siria bede-ò. Tahe Prisila Akila-wana tii-wana ròirenyre. Paulo Deuxu-ò rarybere aõmybo rotýnykremy. Idi tahe rexihumy kia rýire. Tai tahe tarade risyre nohõti ijerana wesemy. Sekrea hãwã-ki tarade risyre.

19 Tahe ritehemynyre Efesu bede-ò. Prisila Akila-wana ririre. Iribi tahe rare tyyriti ritýnynyremy judeu mahãdu dohodýyna heto-ò.

20 Tii mahãdu tahe Paulo rexitòenyre tai aõutxumy tai ratxunykemy. Tahe rarikõkemy ratxireri.

21 Karibi ròhonyreu, tamy rarybere: — Deuxudeewikeki, ixypy adòòsekre. Efesu-ribi ròhonyreu, yhydynamalawõõ rimyre.

22 Ritehemynyre Cesaria bede-ò. Iribi resereu, Jerusalë hãwã-ò rare. Tahe rarybere riwehityhynanyre dohodýyna mahãdu. Iribi tahe Atxiòkia hãwã-ò rare.

23 Tai bededýñana riijere idi tahe rara. Rariamy rare hãwã hãwã-di, Alatxia bede-di, Frigia bede-di. Ibutu hãwã-ki ityhydýýdu rotohodýñymyhyre, riwiòhenanymyhyre.

24 Iu tahe inyõ judeu mahãduõ dehemynyde Alexýdria hãwã-ribi. Apòlo inire. Tii ribedeeryny wihičýmyhyre tyyriti, tarybe-di rotohonymyhyre, Deuxu rybe rieryreki.

25 Inyõ Apòlo rierynanyre timybo Inynyrõ Jesuisi aõmydõýnana raremy. Tai Jesuisimy ribedeerynymy raremyhõ, deysanatyhy-di rarybemyhõre. Tii tahe Joaõ ratysebenale rieryre.

26 Apòlo rexidelenymy relyyre judeu mahãdu dohodõýna heto-ki. Prisila Akila-wana tai roholamy ronymyhõre. Idi tahe tiiboho Apòlo ridyrenyre ibutumy Jesuisi aõmydõýnanamy tamy ritõnykemy.

27 Iribi tahe Apòlo ratõnykemy rexiwonyre Grecia bedey-ki. Ityhydõýdu seriore tamy rybe riwahinyre, Grecia ludu seriore mahãdu-ò, aõma, riryludunykemy, rehemynykeu. Tahe rehemynyreu, sõwemy riwiõhenanyre kia tyhydõýdu seriore, Deuxu ruxetõena ityhydõýdu mahãdu.

28 Tii dori judeu mahãdu raykyrybe itxõte riwitxiradõýnyre iny sõwe hekõy-ki. Rybetyyriti ritina-di riurihimy rarybere iwese Kristu Jesuisi raremyhõ wese, Deuxu deòdõýna wahe.

19

1 Apòlo, Oritxi hãwã-ki rareu, Paulo rabedetõnyre kabedey-ki idi rehemynyre Efesu hãwã-ò. Kowa ityhydõýdu mahãdu-ki he rahare.

2 Tamy Paulo ritõýraxinyre: —Tetyhynyteu, Deuxu Tytybytyhy ixidee aõbo temytenyte. Tahe rirawyõnyre: —Aõkõre he, aõmybo tarybeteri. Deuxu Tytybytyhy reeryõrenyre.

3 Paulo rõýraxire: —Taratysebetenyteu, mobohe tetyhynytenyte. Tahe rirawyõnyrenyre ixityre: —Retyhynyrenyre ibutumy Joaõ Sebedõýdu riwabe-deerynyremy.

⁴ Paulo tahe tamyreny ritýnynyre: —Joaõ sebedýña urihimyõ iwitxi rare. Tii kiawese rybe ritýnynyre: iny taõraru-txi tõhõti reakemy. Tahe Jesuisi Juaõ hewo-ribi kanakreu, tii tahe inatyhymy kanatyhydýÿkre. Paulo kia tamyreny rarybere.

⁵ Kia-ò roholareu tahe, raratysebenyre Inynyrý Jesuisi nimy.

⁶ Paulo iratytyre tebò ritidire, tai Deuxu Tyytybytyhy tamyreny ralore. Tahe Deuxu rybemy raryberenyre, tule iwitxira rybemy raryberenyre.

⁷ Waõinatxi reurò hãbumy rýiram.

⁸ Inataõ ahãdumy Paulo reamy raremyhý judeu dohodýña heto-ò. Tiemy rarybehyyemyhýre, riòbitinymyhýre, Deuxu Iòlõnamy ritýnynamyhýre.

⁹ Paulo-ò ijohonaduõ rityhynyõhyymyhýre, teramy reamyhýre. Deuxu aõmydýñanamy ibinamy rarybemyhýrenyre iny sõwey-ki. Tai tahe Paulo rexihitxinyre judeu dohodýña heto-ribi. Txirano kia tyrity rybena heto-ò txuõ txuõlemy ralõmyhýre taerydýña-wana. Tahe rabedeerynymyhýre.

¹⁰ Tahe bede riere inatxi beõramy. Tai tahe ibutumy iny Asia bede ludu mahãdu Ínynyrý rybe-ò roholamyhýre, judeu mahãdu, tule judeukõdu mahãdu.

¹¹ Deuxu aõna aõna wiwihiký riwinyre Paulo debò rihuòtere.

¹² Paulo tykkyre riwyrenyre webinadutyre ritidirenkyremy. Tyky òsurõna wesemy ijõmy riwyre. Tai tahe webinadu riteytenymyhýre. Tule tyytybybinahaký iny-ki raremyhýu, aõwesele iribileny ròhõnomy reare tykkyre òraru-ki.

¹³ Ijõ judeu mahãduõ ratýinyre hãwã hãwã-di

inyõ ribi tyytybybina ritakemy. Tiiboho tyytybybina riteònykemy idi ratxireri. Tai tahe Inynyry Jesuisini-di riteònyre. Kia wesemy rarybere: — Paulo, Jesuisi rybe ritýnynymyhýre, tai Jesuisini òraru-ki iribi bòhonykre.

14 Debòinatxi seriore kia riwinyre. Sewa tyyntyire, judeu xiwena widýýdu kia wedu tii rare.

15 Tahe Jesuisi ni-di tyytybybina-ò rarybereu, tyytybybinaõ dirawyònyde: —Jesuisi reeryre, Paulo reeryre, tahe mobo atxiteri.

16 Tahe hãbu tyytybybina-di ratxirerí, ityrehekýle dexiwatxinyde, rihetenyre, ibutumy riwotõmonyre ityky ritare tai hetowo-ribi hãbu mahãdu tadehekýlemy rahenyre.

17 Ibutumy Efesu hãwã mahãdu kia rieryrenyre, judeu mahãdu, judeukõdu mahãdu. Tahe ibutumy ruberure, Jesuisi ni nityhydýýhýkýmy ini raremyhýki.

18 Sôwemy ityhydýýdu taòrarurenry riix-itòedýýnomyhýre, dohodýýna mahãduy-ki.

19 Ijõ ityhydýýdu juhuu tyytybybina rierymyhýrenyre, tiiboho tahe tatyyriti diwyde itxenadýýmy rybetyyriti, òwòruwidýý kia tyyriti. Tahe iny retehemyhýreruki kia tyyriti sôwemy ritoonyre. Idi ibutu tyyriti juhuu òwy wese inyõ riritinyre. Iòwy tahe 50 mil womati ura nieru juhuu iòwyre. Ihãrele tahe idi rahure.

20 Ibutumy kia bede mahãdu Deuxu rybe-di rôhõtinhikýrenyre.

21 Idi tahe Paulo tarayky-ki rôhõtinyre: — Judeukõdu mahãdu bede-ò arakremy ixi-di watxiwãhãre. Juhuu Jerusalẽ-ò arakre Macedonia

bede-di Akaia bede-di arariamy arakre.
Adòòsekreu, tahe Roma hãwã-ò arakre.

22 Tai tahe tawiòhedýdu Tximòtxi, Erasto-wana Macedonia bede-ò riteònnyre. Tai Paulo Asia bede-ki naride. Bededýñanaõ riwyre.

23 Kia bededýñanau aõbina nihiký rýkemy riwisýnyre Deuxury òbitina òraru-ki.

24 Dimitiu heka womati týrýrý ura ritxoo widýýdu rare. Hãwy ritxoo ihãwãreny deuxu rare. Diana inire. Nieru sõwemy ritamy raremy idi riwinymyhýreki.

25 Dimitiu ributunyre ibutumy womati ritxoo widýýdu, tamahãdu-wana. Tamyreng rarybere: — Wanyrýboho adeereny ararybekre. Inyboho nieru ritamyhýrenyre kaa aõmysýdýý-ki. Kia tahe teertyentyte.

26 Paulo rarybemyhýre kaa inywidýñarený deuxu aõkõ rare. Tai tahe sõwemy iny tamy nariade irybe-di. Efesu hãwã sohojile-ki aõkõ, ibutumy Asia bede-ki irybe rityhynymyhýre.

27 Iny aõmysýdýýna òsana riixãwididýýnykre, ideuxu dohodýýna heto-wana, iny deuxu reny riixãwididýýnykre. Diana inylure. Kaki sohojile aõkõ inylure, ibutumy Asia bede-ki, tule bede bede ludu iluu inihikýmy awireki. Paulo heka kia ibutumy rahukre.

28 Kia roholareu tahe, raykarananyrenyre. Ryryrenyre: —Diana awi rare inydeereny. Tii Efesu hãwã deuxu rare.

29 Rirajuamy rýimyhý hãwã-ki. Hãwã mahãdu, Kaio Aristarku-wana rimyrenyre tahe ridyrenyre butunaube-ò. Tiiboho Paulo týimahãdu rare, Macedonia hãwã mahãdu rare.

30 Tahe Paulo ralòkemy rexiwonyre tatýi mahãduhe-ki, iny sôwey-ki tahe taerydýýna ijo ritirýre.

31 Tule ijõ bededinoduõ, Paulo wiòhedýýmy ratxireri. Tai tarybereny Paulo-ò riwahinyre ibutunaube-ò raõkemy, brebunamy roireriki.

32 Tiilemy ijõ rarybemyhýre. Ijõ iwitxiramyrirajuamyhýre. Urile wimy rauriurire. Aõherekibo ibutumy rýrirerí, iny rieryõhyyre.

33 Alexýdre iny sôwey-ribi rimyrenyre tahe, idi retýhire, ritamadýýnyre iny rudera-ò. Alexýdre debò riteõsinyre tamahãdumy rarybekemy.

34 Iny sôwemy idi retehereu, judeu mahãduõ raremy rieryreu tahe rirajuatyhýre. Tahe inatxi òramy rirajuhyy rýimyhý: —Diana awi rare. Tii heka Efesu deuxu rare. Kiamy ryryrenyre.

35 Idi tahe hãwã weduõ riixãwididýýnyre. Tahe rarybere: —Hãbu, Efesu hãwã mahãdu. Ka hãwã Diana hãwã rare. Kaki tohodýýna heto reyrubuwãhãrenyre. Kaki biu-ribi mana ritxoo desede. Ibutumy kia reeryrenyre.

36 Kia inatyhy rare. Tai tahe rikiyrymy rokorokorenykre. Aõwesele aõwidýýõmy.

37 Kaa hãbu tedytenyteri. Aõhe rotýýnyõreri. Aõ-di rawasinyõhyyrerri dohodýýna heto-ribi. Aõbinahaký iny hãwyy deuxumy raryberenyõhyyrerri.

38 Dimitiu tamahãdu-wana aõbo tai reny ibinamy ihýrenykeki, ywisidýýdu-ò idi rakre. Tiiboho heka wii ributunyrymy rýrireri.

39 Ijõ rybe tahe atxibenykeki, ijomonadu mahãdu adibutunykre arybe-ò aroholarenkyemy.

Iwese inyboho rotýñymyhyre wese ari-
eryrenykre.

40 Roma hãwã dinodu òsana aõmybo
inymyreny kanarybekre. Wiji inyboho aõhebo
rotýñyrenyrerimy. Aõ kãnyhe iò-ki ka wiji jei
jei rýireri wahe. Roma hãwã dinodu tarybe
kidiwahinskykre-wana wahe, timyhe warybeõna.

41 Tahe riixãwididýñyre. Ròösere ibutumy.

20

1 Kia jei jei rybe rexihureu, Paulo tahe
taerydýña mahãdu-ò tarybe riteònnyre tiiboho
kanakemy. Tahe rakrekou tyremy tamyreny
Deuxu rybe-di rotohonyrenyre Deuxudeewimy
rierykemy. Idi tahe ritobinyrenyre. Rare heka
Macedonia bede-ò.

2 Ibutumy titxibo rexitonomonyhy
ritohodýñymyhyre ityhydýýdu mahãdu-ò.

3 Tahe Akaia bede-ki heka bede riijere inataõ
ahãdu. Tahe rexiywinyhyre ratximyhy Siria
bede-ò rakremy hãwò-di ridymyhyredi heka
rakremy rexiywinyre. Idi tahe judeu mahãduõ
irubudýýmy rarybemy nyimyhy. Inyõ Paulo
rierydýýmy, tai ta Macedonia bede-di ròösere Siria
bede-ò rakemy.

4 Hãbuõ ramyhýre tii-wana Jerusalẽ-ò, ta
kamahãdu Asia bedeòle he roirenryre. Sopatu
ijõnire, tii heka Bereia hãwã mahãdu rare,
Biru heka Sopatu tybyni rare. Aristarku ijõre,
adelahelýña ijõni rare, tiiboho Tesalonia hãwã
mahãdu rare. Ijõ Kaio inire, tii Debi hãwã mahãdu
rare, Tximòtxi ijõ rare. Tule ijõ Asia bede ludu
rare, Txitxiò ijõ, Trofimo ijõre. Rarekie.

5 Kiaboho juhutyhy rexiraòmy roirenyre. Paulo riraòmy Troaji hãwã-ki. Tule riwaraokre –Luka jiary ka tyriti widýydure.

6 Worana bedehesi ituereu tahe, jiary Paulo-wana roirenyre heka hãwò-di Filiposi hãwã-ribi. Iruyre txu rýidi tahe rehemynyre. Troaji hãwã-ò. Taita sohoji semanamy rewýrenyre.

7 Tahe nobiutxu ityhydýýdu mahãdu iny wi ributunyre, Inynyrý mona, rýsýna-wana tuu ri-hixinymy rirýsýkemy.

8 Tahe Paulo iu rybe ritýnynyre itxu biòwamy rexiywinymy rýimyhý tahe rakremy. Urile tahe rarybereri hyky tahe ruetya he wihe ritotynymyhýrenyre. Hetoranoa-ki biu-ki rýimyhýre. Kanoôtyhy-ki rabuturenyre. Tiu Paulo rarybemy rarybemy rexihuköhyyre, biurasòmy rakreki. Tahe sôwemy heka lamparina rýimyhýre.

9 Ronymyhý, moma inire, Otxiu. Aõma-ki ronymyhý, heto janela tyre-ki biu-ki. Ta tõhõti rosare, rôrõmy resere. Iribi reare, biuribihikýle resere suò. Rurure.

10 Tahe Paulo robehemy rare tamy. Tatiowotimy resere weryrybò rimykremy iwetya-ki. Paulo rarybere: –Bedeòtiidýýõmyke irulemy roire. Deuxu ixypy iumy tamy riwahinyre.

11-12 Weryrybòmy irumy robirenyreu tahe, ibutumy reysarenyre. Tai tahe Inynyrý bemona, rýsýna-wana tuu rirýsýrenyre biu-ki wahe. Paulo ixityre rarybere. Txu iòlò iòlomy rareri-wana tahe rarybere. Tahe Paulo rare. Tatilemy rare Aso hãwã-ò. Tii tamy tarybe ririrehe: –Kowa ayhywy-

dyna lawò arimykre.

13 Tahe jiarý, Luka, wamahãdu-wana roirenyre yhywydynalawò-di Aso hãwã-ò Paulo-wana rekoarenkyemy.

14 Rehemynyrenyreu tahe, Paulo ralòmy yhywy-dyna laworo-ki.

15 Imyxubiòwa tahe Kio hãwãko-txi rehemynyre. ijõ txu tahe Samosi hãwã-ki rehemynyre. Ijõ tahe rehemynyre Mitilene-ò.

16 Paulo ixitamadýý deramy reare Efesu hãwã-ò. Raeleelemy ratximyhý Jerusalẽ-ò rehemynykemy, aõma, Pentecoste kia judeu worana bedehesi-ò raeleelere.

17 Tahe Miletu hãwã-ki rehemynyreu, dohodýýna matuari mahãdu tamy he rarariòwyre tamy rarybekremy hãwò-ò kedehemynykemy. Tahe Efesu-ribi ditehemynydeu, kia tamy rarybere:

18-19 —Tahe tiemy Asia bede-ki Inynyrý-ò raaõmysýdýýhyy watxiwãhãre. Aõmy aõkõ ixidee rahõtinywãhãre. Rahinymahãre, Inynyrý dee rybe retýnynomahãre. Warube resehyy watxiwãhãre. Tai ta brebbe nihiký waumy-di rarewãhã. Judeu mahãdu heka sôwemy wamy rarybemy riwarubunykemy. Kia ibutumy aõmydýýnana teerytenye.

20 Tiu raberuõhyywãhãre Inynyrý nimy rybemy. Ibutumy rarybewãhãre iny sôwey-ki tule hetowomy relyymahãre.

21 Judeu mahãdu-ò retýnynyre tule judeukõdu mahãdu-ò taõraru ririkemy Deuxu dee taõraru-txi tõhõti reakemy rabedewokemy. Tule Jesuisi Kristu rityhynykemy.

22-23 Katahe wiji arakre karibi Jerusalē hāwā-ò. Deuxu Tyytybytyhy heka wadee dyrymyhŷde. Aōhebo arotŷnykre, reerykōre. Kiale reerywāhâre, aōma, Deuxu Tyytybytyhy wadee rarybemyhŷre ibutu hāwā-ki, aōma, aōhōkŷmy arotŷnykre kowa. Rotenawo-ki aroikre. Myle reeryre.

24 Tiiemy tamy raaōmysŷdŷymahâre. Kiale wadee Inynyrrŷ Jesuisi rewahinyre urenana. Kia ariwinyōkeki, aō aōkō heka jiarŷ waumy-ki. Tii arelyywāhâke inyko-ò rybe tŷmyra wihiķŷ, timybo Deuxu inyluurenyre.

25 Araerynanywŷrenyre Deuxu Iolònamy, wamy tahe bobibenyōtyhy iximityre. Kia reerywāhâre. Jiarŷ tule umyreny arobiōtyhy.

26 Tahe adeereny aōmybo ararybekre. Ryranymy heka watxiwāhâre ibutu hālubu-ribi. Kaiboho aōraru-di burubenykeki, jiarŷ aōkō tuure. Inyō wamy rarybeōtyhy aōma Rybewihikŷ-di jiarŷ itŷnynyōmahâremy.

27 Tiiemy rarybehyy rarewāhâ ibutumy Deuxu bede ywinamy.

28 Tai tahe ixi-di awimy boibekre. Iwese budoeni itxeredu tamy rŷsŷna riwahinyre wese, kai-boho ityhydŷdu mahâdu-ò Deuxu rybe tamyreny biwahinybenykre. Deuxu dohodŷna mahâdu tii rare. Jesuisi tahâlubu-di tii riwyre. Tai tahe ityhydŷdu mahâdu wiòhedŷdumy kaiboho toite.

29 Karibi arohonykreu, aitxeredu mahâdu kanakre. K reeryre. Adeereny òbitimy aōkō rierynanykre. Tiiboho ahola wesemy ratximyhŷrenyre. Iwese budoeni-ò imynymy ròsemy ramyhŷre wese heka kedehemynykre.

30 Inyõ heka aityhydýýdu seriore yribi iwitxira aõna aõnamy kidierynanimyhykre. Taijoi kididymyhykre tarybe-ò ijomony.

31 Tahe biijemey boibekre. Inataõ beòramy awana rarewähä. Kiamy rarybereri, iribi nohõtilosarenymy. Txu-wana, ruwana adireny ròrenywähäre. Rahinyemy heka aòrarurenky-ki watxiwähäre.

32 Tahe ararirenkyre Deuxu-wana ixi-di he awimy renykre. Tii heka adireny rarekre. Tii tahe nohõtilosarenymy, boibekre Deuxu rybe-di. Tii heka riwiòhenanykre atyhyna raumynykremy. Deuxu riywinyre wahe adee reny aõna aõna wiwihičy riwahinykre òbiti mahädu-wana kia bitabenkyre.

33 Tiu heka jiarý ijò hâbu-ribi nierz tarasamy rahõtinyõhyymahäre tyy wiwihičy tarasamy raruõhyymahäre.

34 Tiiemy wadebò-ribi hyy hyy raaõmysýdýýmy rarewähä waaõmydýýnana òwydýýmy. Tule rewiòhenanywähäre tii-wana watxiwähäre mahädu. Kaiboho teertyentye kia.

35 Ibutumy rewiòhenanywähäre iaõkõ mahädu kia heka tuu tabitenye kia rewinymahäremy. Teertyentye timybo Jesuisi rarybere: — Biwahinybenyke, kia dori iny-ribi ritamyhyře ratyre awi rare.

36 Tahe rybe-ribi rexihureu, tatiowotimy rotamanyrenyre wiwana rexitòenyrenkyremy.

37 Tahe rahinyrenyre, rimyrenyre tamy wòrenyre, aõna rakreki, kia-ki rexityhenyrori tamyreny.

38 Tiiemy rabedeworenryre tiu tuu

robirenyõkremy. Tahe hãworo-ò tiiboho-wana roirenyre.

21

¹ Iribi ròhonyreu tahe, òbitihyy rare Kòsi hãwã-ò. Ijõ txu tahe Rodesi hãwã-ò ritehemynyre. Iribi tahe Patara hãwã-ò ritehemynyrenyre.

² Tai tahe rahare hãwõõ-ki, Senisia hãwã-ò rakremy rexiywinyreri. Roirenyre kia yhywydynalawò-di tahe rorukurenemy ròirenyre tamy.

³ Xibri bedebute weribi-ò reurore, inhywe-nawe-ribi Siria bede weribi-ò. Tahe ritehemynyre Tiro hãwã-ki. Tai tahe hãwò-ribi aõna aõna-di rekoarenyre.

⁴ Tamy roirenyre tahe, rÿraxirenyre kahãwã ityhydýdu mahãdumy. Tai raharenyre. Sohoji semanamy bede tiiboho-wana wadirenry rÿire. Ki-aerydýna mahãdu heka Paulo dee raryberenyre: —Aõma noõmykre Jerusalë-ò. Deuxu Tytybytyhy tuu tamyreny rarybemyhÿre.

⁵ Tahe semana ituereu, diòòserenyre heto-ò ixyby hãworo-ò. Ibutumy diberenydenye ityhydýdu mahãdu tiiboho-wana ÿnyra-ò, hãwyy, uladu, ibutumy. Tahe rexitòenyrenyre.

⁶ Ritobinyrenyre tahe, riòòserenyre heto-ò ixyby.

⁷ Idi tahe Tiro hãwã-ribi rare. Tahe Tolimaida hãwã-ki ityhydýdu mahãdu rerybewãhãrenyre txu sohojilemy bede reijerenyre tai.

⁸ Ijõ txu biòwamy tahe roirenyre Cesaria hãwã-ò. Tahe Filipisõ-ki rasýnyreny Rybewihikõ-di týnydýdusõ-ki wahe. Tii juhuu aõma ityhydýdu mahãdu wiòhedýduõ juhutyhy rare.

9 Tii heka inaubiòwa iriòre rare. Tahe heridu aõkõ ijadòma mahãdu rare. Ijadòma mahãdu heka Rybewihikýmy rybeduõle rare.

10 Tahe aõutxu taile watxiwâhãrenyre. Tahe hâbuõ dehemynyde Judeia bede-ribi, moma inire Abusi. Tii tule Deuxu rarybere-di rarybemyhýre.

11 Idi tahe nadé inyrorarenymy. Tahe rimyre tii Paulo wereysana. Tawahe idile rimyre rexitaare tebò-wana. Idi tahe rarybere: —Deuxu Tyytybytyhy wa kiamy rarybere: —Kia wereysana wedu heka iwese rataataamy râire wesele heka tule rataataamy rýikre Jerusalë-ki judeu mahãdu heka kia riwinykre ta riwahinskykre judeukõdu mahãdu-ò.

12 Tamy raholarenyreu tahe, raryberenyre Paulo dee raõkremy Jerusalë-ò. Jiarýboho raryberenyre tamy tule ijõ tule tamy raryberenyre.

13 Tahe Paulo rarybere: —Hirenyõmyke, ti-wabedewodýýnytenyteri. Rexiywinymy watxireri Jerusalë ròtena-ò aralòkemy. Tamy sohojile aõkõ kýny, tule Deuxu dee wikeki tahe arurukre In-nyrýni òraru-ki.

14 Timy heka Paulo nohõti rareadýýrenyõke ti-iemy tanonanamy rara. Tahe rarybemy rahudi ki-amy tarybe-ò resere Deuxudeewilemy rotýýnymy ratxike.

15-16 Iribi tahe iny aõna aõna rexiywinymy Jerusalë-ò roirenkyemy. Ijõ ityhydýýduõ Cesaria-ribi iny-wana roirenyre. Tahe retehemynyrenyreu, Menasõ heto-ki rasýnyrenykemy ityhydýýdu riwadyrenyre. Menasõ heka juhutyhy ityhydýýdumy ralõmy raremyhý. Juhuu tii Xibri

bedebute-ki rasýnymy raremyhý.

¹⁷⁻¹⁸ Jerusalē ityhydýýdu mahãdu ibutumy awimy riwamyrenyre. Jiarý, Luka wahe, Paulo-wana, ijõ ityhydýýdu-wana. Ijõ txu biòwamy tahe Paulo riwadyrenyre Txiaumy robikremy. Tule ijõ Jerusalē dohodýýna matuari mahãduõ tai ronyre.

¹⁹ Wirirybenymy rahudi tahe, Paulo tamy relyyre aõhebo Deuxu tamy rotýýnyremy. Timybo judeukõdu mahãdu Deuxu rityhynyremy.

²⁰ Kiamy roholareu, Deuxumy réalàrenyre ibrò-kí. Tai tahe inyõ rarybere: —Paulo, sõwemy judeu mahãdu rityhynyre. Kai teeryte, inyseriore, ibutumy judeu mahãdu bede ywina riywinymy ratximyhýhyy.

²¹ Inyõ umy rarybere, raroimyhýre kaki Jerusalē-ki. Judeu ityhydýýdu mahãdu-ò rarybere: —Paulo he Moisesi bede ywina-ribi nohõtirosakemy tii riteónyre. Paulo riernanyreri judeu ityhydýýdu mahãdu-ò kia judeukõduy-ki rasýnyre mahãdu-ò. Kia inyõ riki rarybere, Paulo uladunotyky resyna riteôdýýõreki riki.

²² Tii kýnyhe roholarenykre kaò tehemynyterimy.

²³ Tai kiamy rikiwinyrenykre. Inaubiòwa hãbu katxi rare tarade riwysynykremy. Deuxu-ò tarybetyhy riwahinyrenyre, tai tahe tarade riwysynykremy.

²⁴ Kai tule makre iwesele arade riwysynykre Deuxu dohodýýna heto-ò. Tahe iradereny synaòwymy biòwynykre. Tai tahe ibutumy aluukre judeu mahãdu bede ywina tetyhynamahäteki wahe.

25 Aõ inyboho ka judeukõdu mahãdu. Ka bede ywinaõ rityhynekemy aõkõ tuu iny ratxirenyre. Kaa adeereny tuu rarybewâhârele rityhynekemy: —Ka aõma rŷsŷna ritxoo rŷsŷnamy iwahidŷŷnalemy irŷsŷõmy, tule iròdude ihälubu iijeradŷŷreri, uritere irŷsŷõmy, tule òta òta òraru widŷŷõmy.

26 Tai tahe Paulo rarybere: —Hŷde, tii ari-winykre. Tahe Paulo rare Deuxu dohodŷŷna heto-ò kia hâbuõ-wana. Tahe ibutumy iny ri-eryre xiwenaõ riwinykre wahe, tamy dori raryberenyre.

27 Tahe debòinatxi reurò txu-di riwinykremy. Idi ka debòinatxi reurò txu rexihudi tahe iòhòmy. Tahe Asia bede ludu judeu mahãduõ tuu robira. Tiiboho iny-ò rarybere Paulo rimeykremy.

28 Sôwemy iny tamy wi rotyre Paulo òludumy. Tiiboho kiamy rirajuarenyre: —Haeli mahãdu, wylemy bodoike. Biwawiõhenanybenyke. Ka hâbu ratxireri iny bede ywinareny òludumy ritŷnynymy rŷimyhŷre. Iny dee narybemyhŷde judeu mahãdu bede ywina rityhynekemy, tule iny Deuxu dohodŷŷna hetomy, judeukõdu kawo-ò didyde tai tuu ribinadŷŷnryeri.

29 Juhuu tahe ijõmy robire hâbuõmy hâwâhâkŷ-ki Paulo-wana ratxirerimy. Trofimo inire. Tii heka Efesu hâwâ mahãduõ ityhydŷŷduõ rare, judeukõdu mahãdu aõkõ tii ihŷre. Tahe judeu mahãdu rõhõtinyre Paulo dohodŷŷnahetowo-ò Trofimo ridyramy. Tahe Paulo ridyõlere.

30 Tahe sôwemy iny rakyarananyre tamy, aõma kia hâwâ hâkŷludu mahãdu. Sôwemy iny

rarybemy rýimyhý, rajeijeimy rýimyhý. Paulo tahe retýhirenyre dohodýýna hetowo-ribi, ijótòbóna riratòbónyre.

³¹ Tahe rirubunykemy ritelenyre heka. Tahe soldado dinodu tyhy roholare aõma ibutumy Jerusalé hääwä-ki jei jei-di rýireri.

³² Tai tahe soldado tawedu diteònnyde kia tai jei jei mahädu rýireriò. Tahe soldado robirenryrau, riixãwidinyrenyre, Paulo òhòtedýý-ribi.

³³ Kia soldado wedu tyhy Paulo mynomy riteònnyre. Tahe ritaataarenyre womati reroti-di. Tahe rexitòenyre kia inydee mobo he ratxireri. Aõhebo he tii rotýýnyrerimy.

³⁴ Ijõ heka iwitxiram y rarybemyhýre, ijõ tiilemy rarybere. Tai tahe soldado dinodu bede rieryõhyra timyre bomy, ibutumy iny rirajuareki. Tahe ridykemy riteònnyre. Tahe soldado heto-ò Paulo-di roiremyre.

³⁵ Ryòwóna-di rotuòrau tahe, hääwä mahädu aõkõre he reburera. Soldado mahädu Paulo taaxiò tyre ritidimy idi rara iny rimyheny.

³⁶ Iny he rirajuam y rarybemyhýre: — Bidybenyke, birubunybenyke wahe. Myhe soldado mahädu hewomy rirahumyhýre.

³⁷ Tahe rirónykrem y roirau tahe, Paulo soldado dinodu-ò rarybera: —Adee inihe wanyrý, ararybekemy watxireri. Tahe soldado dinodu ritýýraxinyre: —Kai aõbo kreku mahädu rybe teeryte.

³⁸ Kai jiarý araeryre. Kai Egito mahädu dinoduõtate, ibutudýýdu wedu tate. Kai 4000 iny aõbina widýýdu tedyte bederahy-ò.

³⁹ Aõkõre, Paulo dirawyònnyde, tii aõkõ watxire.

Jiarý Roma hãwã mahãdu tyhyre jiarý rare. Wahãwã, Tarso hãwã rare, hãwã riore aõkõ Silisia bede-ki. Judeu mahãdu tule jiarý rare. Kaki iny mahãdu-ò ararybekemy watxiwãhãre.

40 Tahe soldado Paulo —ò rarybere: — Tahe marybeke. Tahe lamamy rÿire inydee rarybekemy. Paulo tebò riteòsinyre riijohonadýñykemy. Tai ibutumy iny riyrymy rÿirenre. Judeu mahãdu rybe-di tamyreny rarybere.

22

1 Kawese Paulo tamyreny rarybere: — Waseriore, waluuboho, wabededýñnanamy adee arelyykre. Wamy boholatyhyke.

2 Judeu mahãdu rybe-ò roholareu tahe, riyrytyhymy rorukurenre. Tii heka rarybere: — Jiarý judeu mahãdu jiarý rare. Raumynre Tarso hãwã-ki. Kia Silisia bede-ki rare.

3 Kaki Jerusalẽ-ki ratyyritinymy rarewãhã, Kamalie ninadu tyritina-ki. Ibutu Judeu mahãdu bede ywina bede reeryre Kamalie-wana. Ibutumy Moisesi bede ywina-di riwaerynanymyhýre. Tii tahe reywinywãhãre, retyhynytyhywýhýre. Ibutumy Deuxu bede ywina ariywinykemy ixi-di rahõtinywãhãre iwese wiji iwidýñmy tarutenyteri wesele wahe.

4 Jiarý ka ityhydýñdu mahãdu aõhõkýmy rotýñnymyhýremy reteòwãhãre ihyyle ijõ rubudýñmy reteònywãhãre. Hãbu hãwy-wana reròtenywãhãre ròtenawo-ò.

5 Waaõmydýñnanamy bierybenykre-wana, tamy marybeke dohodýñna wedu-ò, matuari mahãdu-ò.

Dohodŷŷna wedu tyyriti rewyre Damasu hāwā dohodŷŷna heto-ò. Tai tahe tyyriti-di risŷnyre ibutumy ityhydŷŷdu mahādu aōhōkŷmy rotŷŷnykemy, tule womati reroti-di rataataakemy Jerusalē-ò kidiidykemy.

⁶⁻⁷ Iòhomy txutyemy iijira-ò, Damasu hāwāry-ki watxiwāhā. Tahe loosònà itŷnyhŷkŷmy wadee dehemynyde. Bedetxile resere. Tahe rybeõ raholare: —Salu, Salu, aōherekiwexe aōbina binahakŷle wadee tadiwinymahāte.

⁸ Tahe jiary rarybere. Mowexe wadee rarybereri, Wanyrŷ. Tii rarybere: —Jiarŷ Nazare ludu watxireri, Jesuisi. Kai aōbina binale wadee tadiwinymahāte.

⁹ Hābu wawana rŷimyhŷ, aō rieryõhyyre aōmybo wadee rarybemyhŷre tahe loosònamy he robirenyre.

¹⁰ Tai tahe rarybere jiary: —Aōwexe ariwinykre, Wanyrŷ. Rarybere: —Myike wahe, make Damasu hāwā-ò. Tai tahe inyō adee kanarybeke aōbo biwinykre.

¹¹ Tai tahe rabiōmy rāiwāhā kia loosònà ritŷrŷrŷhŷkŷreki. Tai wabiōwa ryy wadee ritŷnynyre wadebò-ki riwamymy Damasu-ò arehemynykemy.

¹² Tai tahe hābuō wadee rehemynyre, Ananiamy ninadu. Tii heka Deuxu tyhydŷŷduō rare, bede ywina rityhynymyhŷre, ibutumy Judeia mahādu, Damasu hāwā-ki heka tuure.

¹³ Tii tahe wadee rarybere: —Waseriōre, Salu, aruebimyke ixityre bobikemy. Aōwesele tahe rabimy reare. Ananiamy rabire.

¹⁴ Tahe ixityre wadee narybede: —Inytyby

Deuxu juhuu aratare, aõbo tamywimy bierykemy. Tule Jesuisimy bobikemy, Deuxu òbiti hãbu. Tule boholakemy aõbo tii adee kanarybekeò.

15 Tai tahe biwykre irybewihiký týmyra ibutu bede bede iny-ò. Belyyke timybo taholatemy, tabitemy.

16 Tai tahe rooreheõmykre. Wijile makre maratysebekre. Aõraru-ribi yrahakýlemu mabekre, Wanyrýnimy tetyhynyte xiery.

17-18 Idi tahe Jerusalë-ò rehemynyreu wahe, aõutxumy ixitõenymy rarewýhý Deuxu dohodýýna heto-ki. Tai raholarerasina wese-ki aõma Deuxu wadée rarybererimy: —Wylemy bòhonykre Jerusalë-ribi. Warybemy tamy marybekreu, rityhynyrenyõtyhy.

19 Tahe Inynyrý-ò rarybere: —Ibutumy hãwã-ki aityhydýýdu mahãdu rehãtenyre, rewotomonyre, reròtedýýnyre. Ibutumy kaki kia rierymu roimyhýre.

20 Arybe týnydýýdu rirubunyreu, moma Estevaõ, jiarý taile watxiwãhãre. Rewiõhenanywýhý irubudýýdu mahãdu tyy reyrubunyre aõma mana-di rihurennyreu wahe.

21 Tahe Deuxu wadée rarybere: —Bòhonyke wa Jerusalë-ribi. Irehetyhymy arateòkre judeukõdu mahãdu-ò. Kia Paulo tamyreny rarybere.

22 Tahe kia iny roholamy rýimyhýre kia Paulo iximy relyyreò. Tahe raykarananymy ryryre: —Bidyke karibi ahana-ò, birubunyke. Irumy rareõkre idi watxiwãhãrenyre.

23 Tatyky riohowire, brybysi-di biu-txi rehure, ryrymyhýrenyre.

24 Soldado dinodu tahe riteònyre iwo-ò ridyrenykemy awaru òhòtenahãkÿ-di tuu raòhòtekemy. Soldado dinodu rierykemy ratxireri aõhererekibo iny tamy rakyarananyraki wahe. Tii rarybekre òsana tuu raòhòtekeki. Kia soldado dinodu rôhõtinyre.

25 Tahe Paulo ritaataarenyre. Imy rahudi tahe Paulo rarybere soldado dinodu-ò: — Jiarÿ Roma hãwã mahãduõ rare. Wamy maõhòtebenyõtyhy, aywisdidÿyna mahãdu wadée roholaõre tebutunyõteki. Kia riwadÿkõkemy roimy rare. Abede ywinarený adee rarybere kia widyÿõmy.

26 Tai tahe kia soldado dinodu tadinodu-ò rare. Tahe tamy rarybere: —Kowa hãbu, Roma hãwã mahãduõ rare. Tai tahe aõbina bina tamy iwídÿõmy.

27 Kia roholareu, tii rara Paulo-ò tamy rÿýraxikemy: —Inatyhybe Roma hãwã mahãduõ aõbo atxiteri. Paulo tahe narybede: —Kohe, jiarÿ, kia mahãduõ watxireri.

28 Tai tahe soldado dinodu narybede: —Jiarÿ tule watxireri. Nieru sõwe-di reòwynyre tuu aronykremy. Tahe Paulo rirawyònyre: —Jiarÿ tiu kia watxireri. Waha dori Roma mahãduõ raremyhÿ.

29 Tai he soldado mahãdu iribi ròhònyre aõwesele tii Roma mahãdu ratxire riki. Soldado dinodu tule ruberure tii dori rataataamy riteònyreki.

30 Txu biòwamy ritare ròtena-ribi ròhònykemy. Judeu xiwe wahidÿyna dinodu inyõ ributunyre ywisdidÿdu mahãdu-wana. Tahe Paulo ridyre tamy. Tii dori rierykemy ratxireri aõhererekibo

judeu mahãdu Paulo deramy rýireri.

23

¹ Paulo tamyreny retehere, dinodu mahãdu-ò wahe. Tahe rarybere: —Waseriõreboho, Deuxudile watximy ramahãre. Tiiemy aõbina binamy aõkõ watxireri, tamy iluuna-di tyhy watxiwãhãre.

² Anania hãbu-ò rarybere, iòhòmy Paulo-ribi rýireriò: —Iry-ò bihetenybenyke.

³ Paulo tahe tamy narybede: —Kai wa aõ aõkõ tate. Hetotira ura wese tate, awo arayky isuisure. Waywisidýýdu wesemy talòmy atxiteri, tahe wahetedýýmy tarybeta. Kia bede ywina rarybera wesemy aõkõ tewisýnyteri.

⁴ Tahe iòhòmy Paulo-ribi rýireri, tamy rarybere: —Kia wesemy rybeõmy Deuxu xiwe wahidýýdu wedu-ò.

⁵ Tahe Paulo rarybere: —Aõkõre, reeryõhyyre aõxiwe wedubo ratxirerí. Tyyriti kiamy rarybemyhýre: Tiu riki wedumy aõmy rybebinamy aõkõke.

⁶ Idi tahe Paulo rexieremy resere. Tahe ixidee rôhõtinyre. Ka iny sôweyre fariseu mahãdu heka rare. Iyrejura tasý saduseu mahãdu rare. Tai tahe Paulo ryryre: —Waseriõre mahãdu, jiarý fariseu mahãduõ rare. Waha, wylabieboho ibutumy fariseu roire. Rubu-ribi ixixana retyhynywãhãre. Tai tyhy tahe kia-ò, ywisidýýdu-ò wijí diwadyde.

⁷ Imy rahudi tahe fariseu mahãdu saduseu mahãdu-wana wiribi rihitxinyre.

⁸ Saduseu dori rubu-ribi ixixana rityhynyõhyymyhyrenyre, tule ýju, tyytyby-wana

rityhynyõre. Fariseu mahãdu tahe, kia ibutumy rityhynymyhõre.

⁹ Tai tahe sõwemy rajei jeimy rýimyhõ. Tahe fariseuõ rarybere Paulo òbitimy ratximyhõ. Aõ teòsam y tai tuu arobirenkye kýnyhe aõkõre. Ýjuõ õsana tamy rarybera ada tyytyby aõbo.

¹⁰ Tai ta tarurutyhymy ryryrenyre. Tai tahe soldado dinodu ruberure aõma Paulo riykaykaketxi roholare. Tai rarybere tamy: —Iribi bitake, idi boibenkye ixypy soldado heto-ò.

¹¹ Rumy tahe Paulo weribi Inynyrõ tamy narybede: —Brebuõmy aõ-di nohõtiõmyke ixi-di. Iwese kaki Jerusalõ hãwã-ki wamy tarybete wesele heka Roma hãwã-ki wamy marybekre.

¹²⁻¹³ Tahe biurasòtxu he judeu mahãduõ wi dodyde Paulo rubudõmy. Iny inatxiwa ituemy hãbu kia wese raryberenyre: Rikiroxirenyõthy bemy rikiõrenyõthy. Paulo rurukeki xiery ta rikiroxirenykre.

¹⁴ Tahe xiwe wedu mahãdu-ò tiiboho roirenyre. Judeu matuari mahãdu-ò tule kia ibutumy relyrenyre iwese Paulo rubudõmy ratxireri wese.

¹⁵ Tule tamyreny rarybere: —Kaiboho ixityre marybebenkye soldado dinodu-ò manakremy Paulo-di ywisidõdu-ò. Tamy dõyraximy idi ratxireri tiiboho rõhõtinykre. Tai tahe ry kana-ò rearaki tahe ijoi rikirubunykre. Kia judeu mahãdu xiwe wedu-ò rarybere.

¹⁶ Tahe Paulo seriõre woludu, ilana rubudõmy rarybereò roholare. Tahe ralore soldado heto-ò tahe tuu Pauloko relyykemy. Tahe relyyre.

17 Kia roholamy rahudi ta Paulo rariòwyre soldado dinodu tamy kanalokremy. Kiamy rarybere: —Ka weryry bidykre adinodutyhy-ò, aõma, ijyy-di ratxirerimy tamy relyykremy.

18 Tahe ridyre soldado dinodu tyhy-ò tahe rarybere: —Paulo kýny ka weryry-di riwateònyreri aõmybo ako relyykremy.

19 Tahe dinodu weryry axiò iyre ribi rimyre, tahe iny-ribi rirehenyre rarybekemy: —Aõbo wexe wako belyykre, weryry. Tahe relyyre:

20 —Wylana Paulo ridykremy judeu mahãdu adee rexitòenykremy ratxirenyre. Tiiboho adee raryberenykre: —Rikitýýraxinykre ijõ aõmydýñana.

21 Uritere tamy boholaõkre, weryry rarybere, idyõmykre tamy. Hâwã mahãdu sôwere rexiwòmy rýikre, iny inatxi wa itue hâbumy, wylana rubudýñmy. Tii ruruõkeki, riroxiõtyhy, bemy riõõtyhy. Kiawese ka hâbu mahãdu rarybemy ramyhýre. Ahana òsana inyõ rýireri wylana ridykremy adee kedexitòenykremy. Wylana òludu tahe ryijàti-ki rexiwòmy rýireri.

22 Tai soldado dinodutyhy weryry-ò rarybere: —Uritere inyõ ierysyõmykre wadée tuu telyyteri.

23 Tahe inatxi soldado dinodu rarariòwyre, tahe tamy rarybere soldado dinodu tyhy: —Aõma, 200 soldado widotykre inataõ òra txu dòhony-ribi, ijõ 70 soldado awarutyre-ki, ijõ 200 soldado tõnori-di.

24 Kia ibutu-wana Paulo bidybenykre awarutyre-ki Cesaria hâwã-ò. Biyrubunymy boibenye Feli, kia bededinodu-ò.

25 Tahe tyyriti riwinyre kia wese:

26 —Jiarý Laujiu Lucio, warybe reritinyrerí. Warybe wehityhyna rewahinyrerí Feli-ò, Wanyrýtyhy, bede dinodu-ò rewahinyre.

27 Hâbuõ adee reteònnyrerí. Tii judeu mahâdu rimyre tahe rirubudýymy riwisýnyre. Tahe soldado reteònnyre ritakremy rubu-ribi, tii Roma hâwã mahâdumy rareki.

28 Redyra heka ywisidýyna mahâdu-ò. Aðherekibo rimyrenyremy arierykemy.

29 Tabede ywina òrarukile teramy tamy reare, kia reerymy rawâhâre. Iny bede ywina òraru-ki aõ aõkõ tii riwinyre. Tai rurukemy aõkõ idi rewisýnyre.

30 Judeu mahâdu rarybemy ramyhýre irubudýymy. Kiamy raholareu tahe, adee reteònnykemy resere. Tule irubudýymy rôhôtinyra mahâdu adee rarybekemy reteònnyre. Tiiboho aõbo raremy rarybekre. My kie warybe rewahinyre.

31 Idi tahe soldado mahâdu Paulo ridyre, iwese idinodu riteònnyre wese. Rudile ridyre Atxipatxi hâwã-ò.

32 Tahe biurasòtxumy tahe tatilemy rare mahâdu ròòsere soldado heto-ò. Ijõ soldado awarutyre ludu Paulo iridyre Sesaria-ò.

33 Tahe rehemynyre Cesaria hâwã-ki. Rare he bede dinodu-ò. Paulo tamy riwahinyre tyrriti-wana.

34 Kia tyrriti-di tii rariareu tahe, tamy ritýyraxinyre: —Tiribibo tate Paulo. Tahe Paulo dirawyònyde: —Jiarý, Silisia hâwã mahâdu rare.

35 Tahe bede dinodu narybede: —Kaa hâbu mahâdu wii kodotykreu, kedehemynykreu, aroholakre inihe arybe-ò. Tahe iyrubudýy

idi risýnyre Herodi ywisdidýýna heto-ò, Pretòriu ninadu-ò.

24

¹ Iruyre txu reare rexihudi tahe, Anania, xiwena wedu tyhy, judeu mahädu matuari-wana rehemynyre, ywisdidýýna mahäduõ-wana rehemynyre, moma, Tertuliu inire. Paulomy aõbinabinahãký rybemy rareri bede dinodu-ò.

² Tahe Paulo didyde. Tertuliu rarybere Paulomy. Awiõmy rybe tahe ròhonyre. Juhuu Feli-ò rarybere: —Kai Wanyrý tyhy, awihyyym heka atximahãte wadeereny. Tiiemy bede ywina inydee tewahinymahãte. Ibutumy iny bede hâwã hâwã-ki iny tewiõhenanymahãte.

³ Tai tahe omy realatyhy my he watxiwâhâre. Urihimyòle adee Paulo aõmydýýnanamy ararybekre.

⁴ Txioi inihe làhà, boholabený.

⁵ Tiiemy jei jeihyy ratximyhýre Paulo òraru-ki. Tiiemy judeu mahädu, my heka rarybehyy ratximyhýre. Tii Nazare hâwã dohodýýna mahäduõ rare, kia weduõ rare. Tii Jesuisi rityhy myre.

⁶⁻⁷ Aõkõre, iny Deuxu dohodýýna heto ribinadýýnyre, brebbea rýrirerimy ihýre Paulo òraru-ki. Remyrenyre tahe, ywisdidýýmy watxiwâhâre iny bede ywinarený rarybere wesemy. Tahe aõkõre, Lisiu soldado dinodu tyhy ritare iny-ribi wotõmona-di.

⁸ Tahe inydee rarybere: —Boibenykre Feli-ò. Tii adee roholakre. Kia tahe Lisiu rarybere. Tahe jiarý tule rarybere. Boibenyke Paulo dýýraximy kia inatyhy aõbo ada aõkõre aõbo. Tertuliu kia ibutumy rarybere.

9 Ijõ judeu mahãduõ rarybere: —Kia inatyhy ibutumy inatyhyle ratxireri, aõmybo Tertuliu raryberemy.

10-11 Tahe bede dinodu Paulo-ò riteòsinyre rýikemy, rarybekemy. Paulo tahe tamy rarybere: —Wanyrý bede dinodu tyhy, sôwe beòra aõmydýñana-di ywisidýñna-di atximahâte. Jiarý kia reeryre. Tai reysawâhâre adee ararybekremy. Waò inatxi reuròtxumy heka Jerusalë-ò adehemynyde. Iny-ò bitýýraxinykeki, wylemy ka bieryke inatyhy raremy. Jiarý Deuxu dohodýña heto-ò rehemynyre Deuxu reálakemy.

12 Tiu heka jei jei rewinyôhyywâhâre dohodýñaõ-ki aõkõ, hâwây-ki aõkõ.

13 Aõmybo wamy rarybemy rýireri heka, aõ inatyhy aõkõ.

14 Sohoji aõmydýñanamy tahe akorený arelyykre, inatyhy rare. Retyhynywâhâre heka aõbo Jesuisi riernynamyhyremy. Tiiboho watyhydýñna rininirenýre dohodýña mahãdu iwitxira. Kia hâbu rityhynymyhyre wesele jiarý tule Deuxu inytyby retyhynymyhyre. Ibutumy bede ywina tyyriti-ki riritinymy rýimyhýremy retyhynywâhâre.

15 Iny, òrarudu mahãdu, ityhydýñdu mahãdu kedeixixakremy rubu-ribi. Kia retyhynywâhâre.

16 Tiu ibutumy òbiti widýñmy raruwâhâre. Deuxu-txi tule ibutu hâbu rue-ki.

17 Jerusalë-ribi rarewâhâu, tiwese beòra rewyre tahe ixyby dòòsede Jerusalë-ò aõkõ mahãdu wahidýñna wesemy ariwahinykremy xiwena wese Deuxu-ò.

18 Deuxu dohodýña heto-ki watxiwâhâ, òbitimy

rãire, ibutu bede ywina reywinymy rawãhãre. Tahe waxiwena-di waòludu wamy robire. Iny sôwemy weroram y watxiwãhã. Rybe jei jei rary-beõhyre. Tahe Asia bede judeu mahãdu tai rýimyhý. Tiibohole rybe jei jei riwinymy hýrenyre.

¹⁹ Wamy aõmydýñana rarybekremy ijõdikeki, rokoholakre. Kaki aõkõ ratximyhýrenyre.

²⁰ Aõbo waki teòsam y rahare ywisidýña mahãdu-ko rãireu, tamy rokoholakre.

²¹ Sohoji aõmydýñanalemy rarybere teòsam y. Ki-amy rarybere: —Retyhynyre rubu ixypy kedexix-akre. Tai ywisidýña mahãduko-ki watxiwãhã.

²² Feli bede dinodu rierymy ratxireri aõmybo ity-hydýdu mahãdu rityhynyre. Tai rarybere judeu mahãdu-ò: —Lisiu, aõma, soldado dinodu tyhy rehemynyreu, bede rikierydýñanykre.

²³ Tahe Paulo ròtena heto wese-ò ratximyhýreki, riòòsedýñyre. Ta rarybere he soldado dinodu-ò: —Ywimy idi ratximyhýkemy. Tule rarybere: —Iò ixinamy terina mahãdu iroram y kanakre. Ixinamy uriõnomy tamy kidiwahinykre awityhy roimyhýkemy.

²⁴ Iribi nade Feli tahãwy-wana Drusila. Ihãwy heka judeu mahãdu rare. Riteònyre Paulo-ò tamy kanakremy, tamy kanarybekremy. Paulo rarybere tamy: —Jesuisi Kristu kia tyhydýñamy. Tii òbiti-di iny rôhõtinykemy tule ywisidýña txumy Deuxu kanakremy ritýnnyre.

²⁵ Tahe Feli ruberure. Makre, tamy rarybere, aõwaxiny tiubo wabededýñana-di my kÿnyikre, ixypy adee ararãriòwykre.

²⁶ Tule Feli ijõ nieru Paulo-ribi ritakemy

ratxireri, tai rarariòwyre ijõtxu ijõtxu tii-wana rarybekremy.

²⁷ Inatxi beòramy bede idi rýire. Iwitxira bede dinodu ralore Feli deròwy. Porsiu Festu inire. Feli tahe judeu mahãdu tuure tamyreny aõõ ri-winykemy ratxireri tahe Paulo ririre ròtenawo-ki.

25

¹ Cesaria hãwã-ki bede dinodu tãmyraõ ronyre. Festu inire. Inataõ txu-di tahe iribi ròhonyre Jerusalẽ-ò rakemy.

² Tahe xiwe dinoduõ, judeu mahãdu dinoduõ tamy rarybere Paulo aõmydýñananamy.

³ Tamy rexítøenyre Paulo-di wylemy kanakremy. Kiamy heka rexinohõtidýñnyre ryrowetya-ki rirubunyrenykemy.

⁴ Aõkõre, Paulo ratxirekre Sesaria-ki, Festu rarybere, jiarý tahe aròòsekre ele elemy kowa-ò. Kai-boho adinodu mahãdu wadi roikre kowa-ò. Roko-holarenykemy ywisidýñna-ò.

⁵ Tule kaiboho aõrybedikeki, Paulomy, kowa-ò rarybekremy.

⁶ Iribi tahe debòwiò txu òsñy txu idi rýidi tahe ixypy Festu dòòsede Cesaria-ò. Irootxu tahe Paulo ywisidýñna ròhonyre. Tahe Paulo ridykemy riteònyre ywisidýñna butuna-ò.

⁷ Tahe judeu ywisidýñna mahãdu heka sõwemy tuu aõbina binahakýmy Paulomy rarybemyhýre, Jerusalẽ-ribi rehemynyreu. Aõ inatyhymy aõkõ.

⁸ Paulo tahe rexitxiõnyre: —Jiarý kýny kia-di aõkõ watxiwãhãre. Tii rarybere: —Tiu heka judeu mahãdu bede ywina ratyre aõna aõnamy ratýkõre. Tiu heka Deuxu dohodýñna hetomy

rewinyõwähäre, tiu Roma dinodu bede ywina ratyre aõhe ratýýnyõwähäre.

⁹ Idi tahe Festu rýýraxire Paulo-ò: —Kawexe texiywiny my atxiteri Jerusalë-ò makremy. Kowa ywisidýýna ariwinykemy adee roholakremy. Ki-amy Festu rarybere aõwiwihikýmy riwinykemy ratxireri judeu mahädu dee.

¹⁰ Tahe Paulo rirawyonyre: —Aõkõre, arakre he Iòlò tyhyòhökýle arehemynykre. Tii wadée roholakre. —Jiarý dori ixiywinyhyy tamy arakre. Kai teeryte jiarý aõkõ tudýýduramy.

¹¹ Aõma aõbo waki binamy relera-wana heka arurukre. Aõkõkeki tahe aõbo awihykyle rewinyre-wana heka timy inihe warubudýýõmy. Iòlò tyhyle wadée roholakemy he ixide rahõtinyreri.

¹² Festu tawiòhedýýdu-ò rarybere. Idi ta dirawyonyde: —Awire, iòlò tyhy-ò atxiteri urenana kýnyhe aõwaxiny makre.

¹³ Iribi tahe aõutxumy tahe iòlò Agripa dehemynyde, Benise tariorese-wana. Festu roramy rareri.

¹⁴ Tahe tii-wana rarybemyhýre aõutxu, Festu-wana. Idi tahe Paulo aõmydýýnanamy iòlò-ò rarybere: —Ròtenawoluduõ roireri ròtenawo-ki. Tai he Feli ririre jiarý iaõmydýýnana arierykremy.

¹⁵ Aõma Jerusalë-ki watxiwähäu, dohodýýna wedu mahäduõ wadée heka rarybere: —Tii arirubunykemy heka wadée rityhenemyhýre. Judeu mahädu matuariõ tule kia rarybere.

¹⁶ Tahe tamy jiarý rarybere: —Aõkõre, aõma Roma mahädu kia bede ywina dori tuu aõkõ

roimyhŷre. Juhu heka rakre ywisdidŷña-ò tahe relyykre heka iximy, taòludu mahãduko-ki.

¹⁷ Kaò juhu ditehemynydenydeu, tamy rarybere. Ijõ txu he reyrubunyre ywisdidŷña-ò roholakremy tahe Paulo ridykemy aditeònyde.

¹⁸ Tahe aõmybo tamy rarybere heka, iwese rahõtinyre wese aõkõ tii riwinyre.

¹⁹ Aõbo ityhynareki heka tuheka rŷire. Inyõ heka tii rarybemyhŷre Jesuisi rurulemy. Tahe Paulo rarybemyhŷre irulemy ihŷre. Tai kŷnyhe rimymy ramyhŷre. Riròtenymyhŷre.

²⁰ Tai tahe tiemy rahõtinyre: Timy taheka aõhe arotŷnykre ka aõmydŷñana-di. Paulo-ò retŷraxyre aõma Jerusalẽ-ò aõbo rakemy ywisdidŷña-ò.

²¹ Tahe Paulo rarybere: –Iòlòôle rakremy aõbo. Tii wamy roholakeki, teòdu waòrysymy ariraokre. Tai tahe ròtena-ò ixybyle rerutyre.

²² Tahe iòlò Agripa rarybere: –Jiarŷ aroholakre inihe kia hâbumy. Tahe Festu dirawyonyde: – Biurasomy tamy bodoholakre.

²³ Idi tahe itxu biòwamy dehemynyde, iòlò, Benise-wana, ywisdidŷña heto-ò. Ibutumy he iny ralore, soldado wedu mahãdu, iny ityhymy rŷira mahãdu, ibutumy raloralore. Tai tahe Festu Paulo didyde. Tahe rarybere:

²⁴ –Iòlò Agripa, ibutumy ka wadee ijohonadu-wana, ka hâbu heka ibutumy iny he irubudŷmy he idi rŷireri, judeu mahãdu kaki tule Jerusalẽ mahãdu.

²⁵ Jiarŷ rahõtinyreri aõ heka riwinyõhyre tai rurukre wahe. Tai iòlòtyhy-ò rakremy heka

ratxireri. Ariteònykre nomy dori tii ratxireri.

26 Aõbo tamy ariritinykre. Aõ heka waritidýkõnare. Aõ dori riwinskykõre. Tai redyreri adee iòlò Agripa. Tamy juhu boholakre. Iribi tahe wadée manarybekre aõbo ariritinykremy.

27 Timy kñy wateòdýkõna uritere òhynaòhòkýle Iòlòtyhy-ò ariteònyôtyhy.

26

1 Tahe Agripa Paulo-ò rarybere: —Aõwaxiny bellykre aijyymy. Paulo he tebò riukore he rarybekremy.

2 Wadeysamy he watxireri, Iòlò Agripa. Jiarý dori iximy arelyykre ako.

3 Tule kai dori ibutu judeu bede ywina teeryte. Ibutu lahi rybe teeryte. Bodoholakre inihe wadée, ywina-di.

4 Tiiemy uladule aratyyritinyde aõma judeu òbitina-di.

5 Judeu mahãdu kia rieryre. Txu rexide- lenyre juhu judeu mahãduy-ki, idi tahe Jerusalë-ki ratyyritinyre. Jiarý fariseu mahãduõ òbiti jiarý rare.

6 Kia rybe òraru-ki wiji ywisidýñna-ki rãire. Jiarý dori retyhynywãhãre aõbo Deuxu inytyby-ò rarybere.

7 Jiarý Deuxu rybe òlõna reraòwãhãre. Tule judeu ijoi riraòmyhýre, waòinatxi reurò ijoi mahãdu. Tiiboho Deuxumy reàlãmy raremyhý, rumy, txumy. Iòlò Agripa, kia raròsõna òraru-ki judeu mahãdu wadée aõbina binamy rarybemyhýre.

8 Rubu-ribi ixixana jiarŷ retyhynymyhŷre. Araŷraxikre iòlò. Kia aõbohe wadeòsana raremy kaiboho tahôtintenytere. Deuxu heka ixypy by iny kidiokesedýnykre taumy tuedeònâ-ò.

9 Jiarŷ heka juhuu awimy heka aõbina binahakŷ widýy dee rahôtinyre, Jesuisi Nazare hâwâ ludu dee.

10 Sôwemy ityhydýydu mahâdu reròtenyre ròtenawo-ò Jerusalë-ki. Dohodýyna heto wedu rewawiòhenanyre tyyriti riwahinyreki. Kia irubudýymy wi risýnyrenyreu, jiarŷ rarybere: —Awire heka birubunybenyke.

11 Jiarŷ heka ityhydýydu mahâdu aõhôkŷmy rotýnykemy wi resýnyre bede bede-ki. Aõbinabinahâkŷlemy ityhydýydu rerybedýnywâhâre. Jiarŷ aõnimy reburemy rawâhâre. Resýbinanyre tahe tii rahenyre irehetyhytihy-ò iwitzira hâwâ-ò.

12 Rare heka Damasu hâwâ-ò ityhydýydu òrysymy. Jiarŷ tyyritidi rare, dohodýyna wedu ritina-di. Tule ibede ywina-di rare.

13 Tahe Damasu iõhômy rareu, loosònaõ diwatoosonyde, txu loosòna ratyre ihŷre.

14 Jiarŷboho rejuxunyrenyre tahe raholare rybeõ-ò judeu mahâdu rybe-di rarybereri: —Salu, Salu, aõhereki wexe aõbina binahakŷ tadiwinymahâte wadee wimy aõkõ. Aõbina binahakŷle ixidee tadiwinymyhyte.

15 Jiarŷ rarybere: —Mowe, Wanyrŷ tate. Tahe dirawyònyde: —Jiarŷ wa, Jesuisi rare. Wadi aõbina bina tevisýnyte.

16 Katahe myikre. Adee rehemynyreri, aratara ixidee, wadeòdumy mabekremy. Warybeduõ

mabekre. Ibutumy wamy belyymy mabekre aõhebo adee wiji rotýýnyreri. Iribi tasý ixityre adee adehemynykre. Tule kia-di marybekre.

¹⁷ Ibutumy asý-wana arayrubunykre. Tai ta judeu mahãdu-ò arateònnykremy watxireri, judeu mahãdu-ò tule.

¹⁸ Iwese iny ruetà-di rýira wese tii ihýre. Kai tamy bitýnynykre Deuxu aõmydýñana. Tai biruejuakre, rierykremy. Biòbitinykre tamyreny òrarudu roire aõma ixi-txi töhõti reakremy loosóna-ki rariakremy, Satanasi bedelorohoký-ki aõkõ, kia ryki aõkõ rariakremy. Deuxu uri bede ywina rimymyhýkre ixidee. Ibutu bede bedemy rýira waijoimykre. Tyramy taòraru-ribi rýira, ritamy rýira, riwatyhynymy rýira.

¹⁹⁻²⁰ Tai, Iòlò Agripa, iwese warasina-ki riwateònnyre wese, retyhynyhyyre. Juhuu Damasu hâwã-ki jiarý ròhâletere, iribi Jerusalë-ò, tule Judeia bede-ki, ibutu judeukõdu mahãdu-ò ròhâletere. Tamy rarybere taòraru ririkemy Deuxu dee kòdòòsekemy. Ixi-txi töhõti reakremy inatyhymy aõna aõna wiwihihiký riwinykemy Deuxu dee.

²¹ Tai judeu mahãdu riwamyre Deuxu dohodýña heto-ki, warubudýýmy rôhõtinyre.

²² Deuxu tahe wawiòhedýýdu ratximyhýre. Tai he râire wiji ibutu-ò ararybekemy watxiwâhâre, aõma aõbo Deuxu rybedu mahãdu iwese Moisesi rarybere wese tamyreny rarybewâhâre kia ibutumy kanakremy. Kia sohojilemy rarybewâhâre.

²³ Juhutyhy rarybere: –Kristu, rurukremy iribi tahe kedexixakremy rybe loosóna kidiwylremy judeu mahãdu-ò, tule judeukõdu mahãdu-ò.

24 Tahe Paulo iximy rarybereu, Festu rryyre: —Paulo, kai wa itxýtere. Aõnityhymy tatyyritinymahâte. Tai arayky tebinanya.

25 Tahe Paulo rirawyonyre: —Aõkõre wa, wanyrý Festu, bededinodu tyhy. Jiarý itxýte aõkõre. Inatyhyrybemy rarybewâhâre. Warybe awi heka rare.

26 Tule Iòlò Agripa rieryre ibutumy tuu tamy rarybere. Aõ wasina aõkõ rarybere. Iòlò Agripa.

27 Aõbo Deuxu rybedu mahâdu riritinyre aõbo, kai tetyhynymahâte. Reeryre jiarý, kai tetyhynymahâte.

28 Tahe Agripa riixãwididýñyre rybe-ribi: —Kai, aõbo, Paulo, aõwesele ityhydýñdumy aronykemy wadi tahõtinyte, wadee tarybeteki.

29 Paulo rirawyonyre: —Kohe, wadee awire, kai tulekemy. Ibutumy kaki wawesekemy adi rahõtinyre. Kai tule warybe sôwemy aõbo ada aõkõre aõbo Deuxu bityhynybenykemy watxiwâhâre tule waijohonana-wana. Aõna sohojidile taanamy aõkõ watxireri, wawomati reroti-di taanamy atxiteri.

30 Idi tahe bede dinodu, iòlò, Benise, ibutumy he rýire ròirenyre.

31 Widee reny wiwesele rõhõtinyrenyre. Ka hâbu timyhe rubudýýona he ròtena-ki irutysyôna he, tii dori aõhe rotýñyôtyhy aõna aõnamy.

32 Tahe Agripa Festu-ò rarybere: —Rikiteònyrenyeke idi watxireri, tahe tii inihe iòlòtyhyle rarybekemy ixidi ratxireri. Tai kýnyhe, txioinihe, aõkõre.

27

1 Tahe rexiywinymy rexihurenyre Italia bede-ò,

Roma hãwã-ò aroirenkyremy hãwò-di. Tahe ròtenayrubudýduo tii-wana rakre, irubudýdu renymy. Julio inire. Tii iòlò yrubudýdu mahãdu dinoduõ rare. Ridyrenyre Paulo ròtena woludu mahãdu-wana. Jiarý, Luka tule ihemy rare.

² Tahe rerònyre yhywydyna lawò-ò. Adrýmitxiludu tahe kia lawò rare. Tule hãbuõ wawana rare. Aristarku inire. Tii Macedonia bede luduõ rare. Tesalonia ihãwã rare. Tahe hãwò rexihynyrenyre adôikemy Asia bede-ò. Tahe ròirenyre. Ijõtxu biòwa Sidoma beàbeà-ò rehemynyre.

³ Paulo taery mahãdu roramym rakemy ratximyhýre. Tahe Julio Paulo-di itxeredu ririra. Tai tahe Julio awi heka rare Paulo dee. Julio Paulo riywiywinymy idi ratxirerimy ihýre. Julio Paulo riteònyre titxibo rakelemy. Paulo ery mahãdu aõna aõna tamy riwahinyre.

⁴⁻⁵ Tahe iribi ròhonyrenyre. Xibri bedebute roosibymy ralore yhy dori tiribi tiribi reamyhýreki. Tahe iribi riòlonyre. Tahe Silisia bede-ribi riòlonyre, tule Panfilia bede-ribi ijõ bede-ò reronyre. Tahe Miha hãwã-ò ritehemynyre Lisia bede-ki.

⁶ Tai soldado dinodu hãwò nihiký riijemyhýu, ihe-ki roikemy, tahe ijõ-ki rahare Alexýdria luduõ-ò. Hãwò tahe rexiywinymyhýre rakremy Italia bede-ò. Tahe wadeereny rarybere: — Borukubenyke yhywydyna lawòro-ò. Tahe ixityre roirenyre.

⁷ Sôwemy heka txuu wadirenry rýire. Urihimyòle rexijewiwhärenyre. Isirare heka Kinidu hãwã-ò dehemynysý. Ihãrele tahe retehemynyre Sa-

mona hãwã mynatyhyle raròrenyre. Iribi Kreta bedebute roosibymy ralore yhydori tiribi tiribi reamyhýreki.

⁸ Tahe ywimy suò iòlò iòlò adoiwãhãdenye ihyy tahe retehemynyre Rywihihikýmy ninadu-ò. Kia heka Laseia hãwã-ribi iòhhore.

⁹ Sôwetyhymy txuu wadirenry rŷire yhynihiký bina òraru-ki. Inarehe lisina txu-ribi ròhonyre. Tai tahe bededýñana ibutumy roimyhýre. Tai brebunamy bede roimyhýre.

¹⁰ Paulo tahe tamyreny rarybere: — Wanyrýboho, ka týina isiratyhykre inydeereny. Inynonanareny iòhãrure aõna aõna ibutumy inyribireny ituekre, hãwò rabohokre ada ijõ aõbo rikururenkyre.

¹¹ Tahe soldado dinodu Paulo ryberityhynyõhyyre. Yhylawò wedu tòruludu-wana tii rityhynyre.

¹² Yhylawò wedu, tòruludu-wana iwitxiramy rôhõtinymyhýre, beòra tai riekökemy beà dori ibinareki. Ijõ tule tahe roirenkykemy ixide ihýrenyre rehemynykemy Fenisia beà-ò. Kia heka Kreta bedebute beàõ rare. Biuweribitya-txi ròròmyhýre, tai awire kia beà, beòra bede riwykemy.

¹³ Ijõ rarybere: —Rikoirenkyke, yhy dori rebonyreri, tamy rekehemynyrenykemy. Tahe womatisana riukore. Roirenryre yhy-di. Tahe iòhomy Kreta bedebute rotýñyra.

¹⁴ Aõwesele heka yhy nihiký dehemynyde bedebrò-ribi. Kia yhy nihiký iraro bedebrò ludu inire.

¹⁵ Ka yhy nihiký taruru-di riwyre hãwò nihiký. Juhu yhynonana weribi-ò riwisýnyre. Idi iwo rexieryre ixinamy riwyre yhyòkesena-ò.

16 Tahe rehemyhýre Lauda bedebute-ò iroosisbymy tahe ralore. Tai hãwò nihikýwo-ki hãwòriore riwyre.

17 Idi tahe rôhôtinyre hãwò nihiký rabòhòke-txi roholarenyre, tai tahe ritaarenyre iwetya-txi. Tahe ruberurenyre, Libiamy ninadu beõlau, tahe welòhòký ritare iribi rexitarenykemy.

18 Ijõtxu roirenyre yhynihiký tamy realemy iu, tai tahe aõna aõna-di rehure ibutemy rawetarikemy.

19 Tasý txuõ idireny reare. Idi rehurenyre aõmybo rekoakõmyhýrenyredi rawetarityhykemy.

20 Txu sõwemy rewyrenyre txumy, tainamy ribi renyõhyre. Yhynihiký reamyhý. Tai sõwemy ruberumy rýimyhý rubu lau.

21 Sõwemy heka bededýñana riwyre roxiõhy. Tahe Paulo iyreny-ki rýire, tahe tamyreny rarybere: –Wanyrýboho, warybe-ò taholaõhytenyte Kreta-ribi ròhonyrenyreu. Aratohonyrenyre iribi inyboho kodoikõkemy. Boholabenybe-wana ta in-ihe aõna itueõhyre.

22 Ihärele tahe deysana-di adeereny ararybekre. Inyõ ruruõtyhy, hãwò nihiký sohojile rabohokre.

23 Jiarý dori Deuxu deòdu rare. Kaurumy dori Deuxu ÿju wadee nade.

24 Tahe rarybere: –Paulo, brebuõmy. Kai iòlòko-ò makre. Deuxu dori ruxetõena kidiwahinskyre. Tiu heka aruburenýõna aijoi-wana.

25 Tahe wanyrýboho, brebuõmyreny. Jiarý dori Deuxu retyhynyre, iwese wadee rarybere wese, rarekre.

26 Urile tahe inyboho kiditehemynydenykre bedebuteõ-ò. Kia tahe Paulo rarybere.

27 Waòinaubiòwa rumy beronihiký tya-ki bede rrijemy roiremyhý. Adria beronihiký-ki roirenyre, tahe rutya-txi hãwò nihiký aõna hydýýdu su iòhòmy roholarenyre.

28 Tahe beõ urihixina-di riurihire, wawiò dera urihixinamy beõ riurihire. Idi iko-txi ixityre riurihire tai waiyre dera urihixinamy rimyre.

29 Tahe rahõtinyrenyre manale tai roimyhýremy. Tai tahe manatisana-di inaubiòwa lòru ludu-ribi rehurenyre. Iribi rexítönenyre wylemy txuu kanatýnykemy.

30 Hãwò aõna hydýýdu mahãdu hãwò riore ri-wesere bera-ò. Ídi risýnyre ijõ manatisana ritidikremy hãwò jura-ribi. Urile tahe rahenykremy rôhõtinyre.

31 Paulo tahe rierymyhý tahe soldado wedu-ò rarybere: —Soldado mahãdu tule roholare:

32 —Hãwò aõnahydýýdu mahãdu hãwò nihikýkýro-ki rariörenykeki, kaiboho atuerenyke. Tai tahe soldado hãwò riore reroti riàrore tahe resere bera-txi rahenyre.

33 Txuu iòhòmy natýnyde, tahe Paulo tamy rarybere: —Wiji waò inaubiòwa txumy kaiboho teraòtenyte tabyretenyôhy.

34 Ijõ birýsýbenyke, arurureny rexíolònkykemy, kaibohoõ dori burubenyôtyhy. Aradeti sohojiõ tiu iõôtyhy.

35 Rarybemy rahudi tahe, paõ sohoji Paulo rimyre. Íbutura-ò Deuxumy réálàre. Idi tahe paõ riorore, riyre.

36 Ijõ reny reysarenyre, taita tule riyrenyre.

37 Tahe 276 iny hãworo-ki roirenyre.

38 Tahe ibutumy iwo rihyrenyre tahe

maixõmo wesena-di rehurenyre hãwò nihiký rawetarinykemy.

39 Bede ratýnyreu, inyõ rieryõhyre titxiribibo nade. Tuu robirenyre iworywo-ki ÿnyra tai roimyhýremy tahe inyõ rieryõlemyhýre. Wideo raryberenyre: —Rikirõnyrenye hãwò-di iwo-txi.

40-41 Tahe manatisana riukòrenyre tahe welò riderenyra hãwojura-ò iraròsòna riesere. Tahe ritelenyre ralòkemy. Urile esetere tiò tiòle hãwò ridymyhý beõ òhòkýle idi rehure rorokõòhòkýle, rimyre taile òbò hãwòlòru ribohonyre.

42 Soldado mahãdu rôhõtinyre ròtena mahãdu rahaneyketxi. Tai rirubunykemy rôhõtinyre bede-ò robunyke lau.

43 Soldado wedu tahe Paulo ritòenyre rubu lau, tai tahe riteònyre rirubunyõhyre: —Tibo alobueryre, juhuu suò rakemy, soldado wedu kia rarybere.

44 Tibo alobueryõke tahe òwòru àre hãwò-ribi rimymy idi rakre. Kiamy heka ibutumy retehemynyre su-ò, inyõ ruruõhyre.

28

1 Tai tahe taisýdu mahãdu-txi rekoare. Tii bedebutenimy inydee relyyre. Malta heka inire.

2 Biu riwasebenyrenyre yhyjutyty riwasarenyre. Tai tahe tiiboho heòty riworonyrenyre wahetònarenymy. Tiiboho riwawisinanyrenyre awimy wadirenry roiremyhý.

3 Paulo hee ributunyre heòtyworonamy. Idi rehureu, hemylala he wo-ribi heòty lau ròhõnyre, tai ruruare Paulo debò-ki.

⁴ Tusýdu mahãdu tuu robire tahe rarybere: — Ka hãbu rubudýýdu òsýny rare. Tii heka ruruõre bera-ò, ka tahe kidiowynykre inyõ òsýny rirubun-yreki wahe, rurukre heka.

⁵ Paulo tahe hemylala tebò-ribi riatyre heòtyru-txi. Ta aõhõkýmy rotýýnyõhyre.

⁶ Tahe imahãdu idi retehemy rýimyhý tarubulemy resekeò, ada tebò ratarinybohokeò aõbo. Sõwemy riraõre, aõhebo rotýýnyke, tahe aõkõhyre. Tai tahe iwitziramy rõhõtinyrenyre: — Tii deuxuõle òsýny ratxireri. Tiiboho raryberenyre kia.

⁷⁻⁸ Hetõõ tai iòhòmy rýire, Publio iwedure. Tii heka ityhy rare iwedu rare kabedebute-ki, tii bedeòtiidýýna rare. Tai taheto-ò riwadyrenyre. Awihyyle wadirenry raremyhý. Publio tyby tahe rubunamy rurumyhý. Busu-di ratximyhý. Tai tahe Paulo iroramy rare. Tebò ityre ritidire, rex-itõnenyre, tahe riteytenyre.

⁹ Tai tahe ibutumy bedebute ludu webinadu Paulo dee wii rotyre. Ibutumy reyterenyre.

¹⁰ Tai tahe uriiõno inydeereny riwahinyre aõna aõna. Sõwemy rýsýna hãworo-ò rahyre inydeereny. Kia hãwò beõra bede kia beà-ki riwyre.

¹¹ Txuòkuro hãwò ni rare. Kia ni ihiju rare. Ideuxu ritxoo inatxi rare. Hãwò Alexýdria hãwã ludu rare. Tahe rahònyrenyre. Inataõ ahãdumy bede wadirenry rýidi.

¹² Sirausa hãwã-ò retehemynyre. Tai tahe inataõ txumy wadirenry rýire.

¹³ Iribi tahe Rejio hãwãmy rekoarenyre. Ijõtxu tahe Pozuli-ò reòlonyre. Inatxi txu-di retehe-

mynyre yhy ibòò-ribi debonydeki.

14 Tai serioreõ ratximyhý. Tiiboho rexitòenyrenyre tii-wana ratxiķemy debòinatxi reurò txumy. Kiamy heka Roma hāwā-ò roirenyre.

15 Roma ityhydýdu mahādu roholare jiaryboho retehemynyrerimy. Tai tahe doidenyde Apio hāwā ube-ò. Tule aõ-di ijomona Heto Inataõ hāwā-ò doidenyde. Paulo tiiboho robireu, Deuxu realàmyhý, reysamyhýre.

16 Tahe Roma hāwā-ki Paulo ixideewimy rasñyre. Urile soldadoõ aõu aõu tii-wana ratximyhý.

17 Inataõ txumy bede idi rýidi, Paulo ributunyre judeu mahādu dinodu. Wii ributunyre, tamyreny rarybere: —Wanyrýboho, waserioreboho, jiary aõ rewinykõre waijoi Judeu mahādu dee. Tule lahirybe õnosõna ratyre aõ rewinyðhyre. Ihäre judeu dinodu riwamyre. Tahe diwahinyde Roma dinodu mahādu-ò.

18 Tiiboho heka riwatýyraxinyre ibutumy. aõ heka waki ibinamy rahaõhyre. Tai tahe riwateónyrenykemy ratxirenryreri.

19 Waijoi tahe Judeu ijoi heka waòludureri. Tai tahe Iòlò-ò jiary rarybere arakemy. Aõ dori waijoi dee waòraruõre.

20 Tai heka arabutunyrenyre, warybe-ò boholabenykemy, wadi retehekemy womati reroti-di riwataataara. Judeu mahādu raròsõna òraru-ki kawesemy watxireri.

21 Tahe judeu dinodu mahādu rirawyònnyre: —Aõkõre, inyõ rehemynyõre Judeia bede-ribi. Ijyy-

binamy umy relyyõre. Inyseriõre mahãduõ kaò dehemynyõde.

22 Aroholarenykemy timybo tahõtynamahãte-ò. Ityhydýýdu mahãdumy dori ibutumy aõbinahakýlemy rarybereri. Kia judeu mahãdu dinodu raryberenyre.

23 Tahe riywinyre itxu Paulo rybe-ò ijohonamy. Idi tahe Paulo heto-ò sôwemy iny doidenyde tamy roholakemy. Tii Deuxu ijyy ritýnynyre rudiu rexidelenyre, txioromy rexihure Moisesi Tyyriti ritýnynyre tule ijõ rybedu Tyyriti-di ritýnynyre, iwese Jesuisi Iòlòtyhy kanatxikre wese kabede-ki. Kia Jesuisi aõmydýýnanamy ritýnynyre.

24 Ijõ roholare aõmybo Paulo rarybereò, Jesuisi rityhynyrenyre. Ijõ tahe aõkõre, rityhynyõre.

25 Ijõ teramy reare. Rýire, ròhonykremy. Tahe Paulo tamyreny rarybere: —Deuxu Tyytybytyhy boorenry dee rarybere Isaia tyyriti-ki. Awimy rare. Kawese roire:

26-27 —Makre tamy marybekre: —Boholabenyke, ta tiu aerisyrenyõna. Betehekre arue-di, ihãre tahe aerisyrenyõna. Iruereny, iraykyreny, tõhõtirenry ritòbònzymahãrenyre. Tai tiu tiiboho robirenýötyhy, rierryrenýötyhy, roholarenýötyhy. Tai diwatyhynyðhyymyhýde. Tai heka ìòraru-ribi ariteytenyõkre.

28 Bierymy boibeke Deuxu tarasana judeukõdu mahãdu-ò rare. Tiiboho dori roholarenykre.

29 Paulo tarybe rahudi tahe, judeu mahãdu ròhonyrenymy sôwemy widee rarybemyhýrenyre.

30 Roma hãwã-ki Paulo rasýnyre inatxi beòramy tahetohuòtenawo-ki. Ibutumy heka dýýraximy

iheto-ò rehemynyrenyreu, Paulo ridyre tamy
rarybekremy.

³¹ Deuxu Iòlònamy Paulo iruru-di relyy-
hyymyhŷre. Inynyrŷ Jesuisi Kristu aõna
aõnamy rierynanymyhŷre. Tiu inyõ aõhõkõmy
risýnyõmyhŷre Paulo rybe xãwikemy.

**Deuxu Rybe Tyyriti
New Testament in Karajá (BR:kpj:Karajá)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karajá

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Karajá [kpj], Brazil

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Karajá

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
55ce0bcd-101e-52a3-984e-847027efe150